

est ut ydola hodie deserentes quibus ab initio de-
 seruistis nobis apparemini. et non potius in pse-
 litorum locum ex legis auctoritate et consuetudine depute-
 mini. Et hoc ipsum non merabimini. nisi quia larga
 semper dei clementia voluit vos ad nostram imita-
 tionem admittere. Bentes enim e contrario ridebant
 quanto enim maiora erga vos dei beneficia narraue-
 ritis. tanto maioris vos criminis reos esse mon-
 strabitis. Semp enim his omnibus extitistis ingrati.
 Nam ipsi pedibus quibus aridum mare transistis.
 ludebatis ante ydola que fecistis: et ipso ore que pau-
 loante ob necesse aduersariorum domino cantaueratis
 simulachra vobis fieri poposcistis: illis oculis
 quibus venerando deum in nube vel igne conspi-
 cere solebatis. simulachra intuebamini. Adan-
 na que vobis fastidio fuit et semper in deserto con-
 tra dominum murmurastis: ad egyptum vni vos ma-
 nu valida eiecerat redire cupientes. Quid plu-
 ra. Ita patres vestri crebra provocatioe dominum ir-
 ritauerunt. ut omnes in heremo morerentur ne plus
 ex senioribus eorum quam duo homines terram repro-
 missionis intrarent. Sed quod antiquam replicam.
 cum etiam si illa minime fecissetis: de hoc solo ne-
 mo vos dignos veniam iudicaret: quod dominum christum
 prophetarum semper vobis vocibus repromissum non
 solum suscipere nolulistis sed etiam morte pessima
 pemistis. Quae ut nos coguimus: statim credi-
 dum cum nobis de eo antea non fuerit predicatum
 unde probatur quod ydolis fuiuimus non obstinatio
 ni mentis. sed ignorantie deputandum. Qui ei co-
 gnitum ilico sequimur: olim utique sequemur: si an-
 tea cognouissemus. Sic autem vos de generis no-
 bilitate iactatis quasi non morum imitatio magis
 quam carnalis natiuitas filios vos faciat esse san-
 ctorum. Beniamin et Esau ysmael cum de stirpe sint
 abrae minime tamen in filiis reputantur. His taliter
 altercatibus apostolus se medium interponens
 ita partium dirimit questiones ut neutrum eorum sua
 iusticia salutem meruisse confirmet. ambos vero po-
 pulos et scienter et grauiter deliquisse. Iudeos
 quidem quod per peruariationem legis deum inhonoraue-
 runt: gentes vero quod cum cognitum de creatura cre-
 atorem ut deum debuerint venerari: gloriam
 eius in manu facta mutauerunt simulachra. Utros-
 que etiam similiter veniam consecutos: equales esse
 verissima ratione demonstrat: presertim cum in eadem
 lege predictum sit et iudeos et gentes ad christi fide
 vocandos esse. Quobrem vicissim eos humilians
 ad pacem et concordiam cohortatur.

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Romani sunt partis italie. Hi preuen-
 ti sunt a falsis apostolis. et sub nomine domi-
 ni nostri iesu christi in legem et prophetas
 erant indocti. Hos reuocat apostolus ad veram et
 euangelicam fidem: scribens eis a corintho.

Explicit argumentum.

Postilla Nicolai de lyra sup eplam ad romanos.

Paulus seruus iesu etc. Hec epla diuidit in tres
 partes. scilicet in saluatoem. narratoem. et conclusioem.
 scda: ibi. Primu agras ago. tercia ibi. xvj. cap.
 Et aut q potes est. Dia adhuc in tres. qz p de-

scribitur salutans p
 sona. scdo ecclia sa-
 lutata: ibi. Dibus q
 sut rome. tercio bo-
 na optata: ibi. Gra-
 tia vob et paz. Di-
 ma adhuc in duas.
 qz p ponit psone sa-
 lutantis descriptio.
 scdo cuiusdam dicti
 declaratio: ibi. Qd
 an pmiserat. Perso-
 na vo salutans p de-
 scribit ex noie cu de
 a Paulus. p eniz

Incipit epla beati pauli
 apli ad romanos. Ca. i.
Paulus suus ihu
 christi vocat' apls se
 gregatus i euage-
 liu dei qd ante p-
 miserat: p prophetas suos in
 scripturis scitis: de filio suo
 q factus est ei ex semine do-
 i fm carne qui pdestinat' e

vocatus fuit saulus Act. viij. h postea vocatus est paulus
 a quoda eius notabili facto. scilicet a conuersioe pauli proco-
 lis Act. xij. sicut iacob vocatus fuit isrl ex eo q vidit dnm
 vel potius ex eo q luctat' cu angelo est. ut dictu fuit pleni-
 us Gen. xxxij. Et symon vocatus est petrus ex pessione
 diuinitatis in xpo Math. xvi. Scdo describit ex religioe
 cu dr. b Seruus iesu xpi. i. verus xpianus. Tercio ex
 officij dignitate. cu dr. c Vocatus apls. Et qz aplatus
 est excellentior ecclie stat' ad que nullus ascendit recte ni-
 si a deo vocatus. io bene dr. vocatus aplus. s. a deo fm il-
 lud Hebr. v. c. Nec quisq assumit sibi honore. h qui vo-
 catur a deo tanq aaron. Quarto ex mo vocatois sue: cuz
 dr. d Segregatus in euangeliu dei. p verbu em spiritus
 sancti fuit segregatus a cetero aploz aliozq discipuloz ad
 pdicandu p orbe euangeliu xpi Act. xij. Et tuc vocatus
 fuit ad apostolatam. prius tamen vocatus fuit ad fidem.
 Act. ix. e Quod ante promiserat. Dic consequenter de-
 claratur duplex dictu et prio declarat pmu. scdo scds. scda
 ibi. Per que accepim'. Primu aut est. qz dixerat Segre-
 gatus in euangeliu dei. io declarat. quale sit illud euange-
 liu. i. bonu nunciu a deo prib' veteris testameti pmissuz
 et h est qd dic. e Qd ante pmiserat. s. ds pat. f Per
 pphas suos in scripturis sanctis sic patz. Diere. xxxj. Ec-
 ce dies veniut dicit dñs et seria domui isrl et domui iuda-
 fedus novu. no fm pactu qd pepigi in die illa cuz patrib'
 vris q apprehedi manu eoz vt educere eos d terra egypti
 sed hoc erit pactu quod seria cu domo isrl. et sequit. Da-
 bo legem mea in viscerib' eoz et in corde eoz scriba eam.
 Christus ei legē nouā in euāgelio p̄tētam nō tradidit scri-
 ptura. h vbo suo et spūsancto de celo misso imp̄ssit illam
 cordib' aploz et alioz discipuloz. h ipi postea scripserunt
 ad memoria futuroz. et io dr. Esa. xl. Consolamini conso-
 lamini popule meus dicit dñs de' vester. loq̄mini ad cor-
 hierim. qz sicut dictum est lex noua scripta fuit super ho-
 minū corda. Secundo oñdit qle sit euangeliu istud ex sb-
 tecto. cu dr. g De filio suo. q est vnus deus cu patre ab
 eterno et verus homo ex tpe. ideo subditur. h Qui fa-
 ctus est ei ex semie dauid fm carne. Nō em dei filius vel
 ipe xps potest dici factus absolute. qz suppositu filij e eter-
 num. sicut suppositu patris: pōt tñ dici factus cu determi-
 natione. s. homo fm carnem. qz natura humana xpi facta
 est et est vnita ad suppositum diuinum. et hoc tempore.
 i Qui pdestinatus est filius dei in v̄nute. i. in equalitate
 potentie cum deo patre. Ad cuius intellectum sciendum
 q pdestinatio est eterna dei ordinatio de agendis in tpe p
 gratiam eius. est em preparatio gratie in presentiz gl'e i fu-
 turo: ppter qd importat antecessioem respectu pdestinati.
 filius autem in natura diuina est coeternus patri. et sic nō
 pōt dici pdestinatus h in hūana nā posterior est p̄e que
 vnita est deitati in tpe: et hec vnio facta e ex dei pdestina-
 tione: aliter ei' deitati de nouo aliqd accideret qd est im-

Ad Romanos

possibile. et est ex eterna gratia propter quod cadit sub predestinatione divina. et ideo sicut hec propositio. homo factus est deus vel filius dei. est vera ita et hec. christus secundum quod homo predestinatus est esse filius dei qui in natura divina equalis est patri in potentia.

K Secundum spiritum sanctificati. h. refertur ad illud quod promittitur.

Qui factus est ei ex semine david secundum carnem: ne forte aliquis crederet quod descendisset de david per virtutem generativam sicut alij quod falsum est. quia de eo descendit tantum secundum corpulentiam secundum deum. virginem assumptam et virtute activa spiritus sancti formata: quod virginem sanctificavit et impregnavit.

Ex resurrectione mortuorum. h. refertur ad illud quod predicat quod predestinatus est filius dei in virtute. id est in equalitate potentie ut dicitur est qui apparuit in christo ex resurrectione mortuorum. ad quam requiritur potentia infinita per quam se et alios mortuos suscitavit.

M In christo dicitur non sicut. id est a christo domino nostro.

Dic ponit genitum per ablativum.

Per que accepimus gratiam et apostolatum.

Dic declarat secundum dicitur. scilicet qualiter acceptus est ad apostolatum. scilicet per ipsum christum qui est mediator dei et hominum. et ideo dona spiritus sancti veniunt ad homines per ipsum. dicitur autem est. quod hec vocatio fuit per spiritum sanctum.

Ex quod sequitur quod mediate christo apostolatus concessus fuit paulo. id est dicitur. Per que accepimus gratiam et apostolatum. et iungit hec duo sicut. quia natura non deficit in necessariis: sed cum forma subali dat proprietates que sunt necessarie in operibus congruentibus ipsi forme. et multo magis actor nature non deficit in necessariis propter quod concedens dignitates applicam sicut dat gratiam ad exequendum convenienter officium pertinens ad illam dignitatem. nisi suscipiens obicem sibi ponat.

Obediendum fidei. id est patus sum totaliter me exponere obsequio fidei.

Omibus gentibus. id est ut fides dilatetur in omnibus gentibus.

In quibus. id est fidelibus.

Etis et vos vocati ad fidem ihesu christi. id est a ihesu christo a quo est hec vocatio.

Omnes qui sunt rome. dicitur per exprimunt persone salutem. cum dicitur. Omnibus qui sunt rome. non generatim sed fidelibus. id est subdit.

Dilectis dei. id est a deo vocatis.

Sanctis. id est christianis qui sunt sanctificati per baptismum.

Gratia vobis et pax. dicitur exprimunt opera bona que sunt bona simpliciter. propter quod absolute sunt opera et alijs et sibi. et hec sunt gratia in presenti et gloria in futuro: ideo subdit.

Et pax. appetitus enim hominis non potest totaliter quietari nisi in gloria.

Ad deo patre nostro. qui est dator gratie et glorie.

Et domino ihesu christo. qui est verus deus cum ipso. et sic dator gratie et glorie sicut ipse.

Primum quidem gratias ago deo meo. dicitur per ponit narratio in qua explicat intentionem apostoli que est commendare gratiam dei per quam rome erant vocati ad fidem aliqui iudei et aliqui gentiles: ostendendo quod variis ad salutem indigebant gratia dei. quia scilicet acquisita non sufficiebat gratia ad salutem. neque observatio legis iudeis. quod patet ex his que ista et illi lapsi fuerant in horribilia vicia. propter quod egebant christi gratia per quam salventur. et per hoc ostendit apostolus. secundo instruit eos in moribus. ca. xij. prima in duas. quia per aufert a romanis creditibus discordiam mentem. secundo inducit eos ad charitatem concordiam. ca. v. Quia vero discordie erat quod perversi de iudaismo pre-

rebant se gentilibus ex mosaice legis susceptione. et econtra se gentiles iudeis de scie acquisitione. propter quod ostendit eos per sicut esse gratia dei sine prerogativa aliqua ante conversionem ad christi fidem: secundo post conversionem. secunda incipit in tercio ca. ante medium: ibi. Quod igitur. prima in duas. per apostolus affectum sue charitatis ad ipsos ostendit. secundo vicia eorum arguit ibi. Revelat. prima adhuc in duas. per enim ostendit se bene charitatem ad eos gratias agendo de eorum bona inchoatione dicens. m. Primum quidem principaliter.

Gratias ago deo meo. cui bonum hominis principaliter est attribuendum.

Quia fides vestra annunciat. Civitas enim romana tunc totum mundo dominabat propter quod omnibus mundi partibus ibi veniebant nuncij qui bona conversionem fidelium rome exprimit referre in diversis partibus orbis quod ad dilatationem fidei et ad dei gloriam faciebat quam apostolus querebat.

Testis ei mihi est deus. dicitur secundo ostendit

idem per ipsos orando devote dicens. p. Testis enim mihi est deus. Frequenter enim per ipsos orabat secrete. propter quod teste de hoc non habebat nisi deum.

Cui servio in spiritu meo. et non in observantijs legalibus. r. sine intermissione etc. Non est per hoc intelligendum quod apostolus per ipsos oraret continue: sed quia quatenus orabat de ipsis memoriam habebat.

Obscras. id est per rem per sacra deprecans ut ordo sit magis exaudibilis. sicut cum dicimus per crucem et passionem magis libera nos domine.

Si quod tandem aliquando prosperum iter etc. Hec fortitan fuit una causa appellacionis ad cesarem Act. xv. ut sic videret si deles rome exites.

Desidero enim vos videre. Hic reddit causam sui dicitur. scilicet quare desiderabat venire ad romanos: et assignat ad hunc triplicem causam: prima est ad augmentacionem sui meriti et eorum per suam predicacionem. et hoc est quod dicitur.

Desidero enim vos ut aliquid vobis impartiar gratia spiritualis. id est per predicacionem meam efficiamini devotiores et sic in vobis augetur gratia dei.

Ad confirmandos vos in fide et bonis operibus. r. Ad est sicut solari in vobis. quia de hoc habebimus admittentem predicacionem per fidei mihi et vobis communi. et de dilatatione sui adventus per se excusat dicens. Nolo enim vos ingrare. Et patet ex predictis lra.

Grecis ac barbaris. Hic assignat secunda causa que est redditio debiti dicens. y. Grecis ac barbaris. id est hominibus ignote lingue cuiusmodi sunt omnes propter iudeos grecos et latinos.

Sapientibus. id est instructis in lege et phia.

Et insipientibus. id est hominibus. b. Debitor sum. ad predicandum et euangelium ex officio apostolatus.

Traque in me promptum est ex parte animi habuerim et habeas impedimentum exequendi.

Et vobis qui rome estis euangelizare. id est predicare euangelium. licet autem reddere debiti sit necessitatis. tamen apostolus non peccavit in hoc quod omnibus gentibus non predicavit quia hoc debiti redditio cadit sub precepto affirmativo. quod non obligat ad semper sed opportunitatem habita quod apostolus fecit.

Non enim erubescio euangelium. Hic assignat tercia causa ex honorabilitate officij. d. Non enim erubescio euangelium. id est predicacionem euangelij quia hoc est honorificum et factum: id est subdit.

Virtus enim dei est. id est euangelium est dei virtus et potentia.

In salutem omni credenti. tunc optum ad effectum proficit solum credentibus

Epistola Pauli

Budeo primū et greco. p̄ h̄ nō est intelligendū q̄ apud deū sit p̄sonaz acceptio. h̄ d̄ q̄ iudei p̄ noticiā legis r̄ p̄ pb̄az. r̄ greci p̄ cognitōz creaturaz q̄ est q̄dā scala ad ascēdendū ad deū p̄ cognitōez et amorē habebāt quādā dispo- sūō ez p̄ ceteris gentib⁹ ad suscipiendū euangelij verita- tē q̄d cōtinet iustici- az perfectā. pp̄t q̄d s̄bdit. **I**usticia em̄ dei in eo reuelat̄. i. in euangelio ma- nifeste tradit̄.

Ex fide in fidem. i. ex fide in formā p̄ cedendo ad fidē for- motā. h̄ em̄ sit idem habitus. t̄m̄ d̄ infor- mis sine caritate ex istens r̄ supueniēte charitate formatus. q̄ p̄ hoc actus ei⁹ ef- ficat̄ meritorius vite b̄tē. Et talis forma- ta fides viuificat et iustificat p̄fecte. sic scriptū est. **A**ba. ij. **I**ustus aut̄ ex r̄c.

Reuelat̄. Postq̄ ap̄ls affectū sue cha- ritar̄ erga romanos oñdit. **H**ic p̄n̄r vicia eoz arguit: r̄ diuidi- tur in duas. q̄ p̄ ar- guit vicia gentiliuz: sc̄do iudeoz ca. seq̄n. p̄ma i duas. p̄ arguit vicia eoz. sc̄do p̄cludit intentū: ibi. **Q**ui cū iusticiam dei: p̄ma adhuc in- tres. q̄ p̄ arguit eoz vicia cōtra deū. sc̄do i seipm̄: ibi. **P**ro- pter q̄d tradidit. terciō i proximū: ibi. **E**t sic nō probauerūt p̄ma i duas. q̄ p̄ arguit eoz cecitatē. sc̄do p̄ctoz inde seq̄n- tiū grauitatē: ibi. **E**t mutauerūt. p̄mū aut̄ oñdit p̄ h̄ q̄ ro- mani vigebar̄ rōne r̄ industria naturali. vñ d̄c̄ **V**egetius libro de re militari. q̄ romani quesierūt d̄nium totū terre r̄ orbis nō multitudine ppli nec fortitudine corpali. h̄ sapia consulu r̄ prudentia militari. propter q̄d est cognitōe n̄a- turali sibi data poterāt cognoscere vñ solū deū v̄z lat̄ia colendū. q̄d si fecissent tanq̄ de bonis naturalib⁹ deo gra- ti dedisset eis cognitōne sui supnaturalē quā necessarius est h̄re ad salutē. sicut p̄z de cornelio. **A**ct. x. **S**icut est cor- pore disposito r̄ organizato p̄ naturā infundit̄ a dō aia sic talis penaturalis noticia homini disposito p̄ modū p̄di- cū. r̄ sicut deficere natura in organizatoe p̄dicta nō ifun- dit̄ aia. sic homi indispōsito noticia fidei denegat̄. **S**ic em̄ fuit de romanis qui de cognitōe naturali deo ingrati sup- blierūt. r̄ ex p̄nti cecitatē mentis incurrerūt r̄ graua pecca- ta cōmiserūt: propter q̄d puniendi erant ex iusticia diuina r̄ h̄ est quod d̄c̄. **R**euelatur em̄. i. certitudinalit̄ expe- ctat̄. **M**ira dei. i. iusticia r̄ vindicta. sup oēm impieta- tē. i. cōtra deū. **E**st em̄ pietas cultus deo exhibitus. fm̄ tul- liū r̄ p̄ oppositū impietas ipoztat̄ dei contēptū. **E**t i- iusticia hoim̄. i. peccatū cōtra proximū cū q̄ iuste est viuē- dū. **E**oz q̄ vitatē dei in iusticia detinet̄. **V**eritas em̄ diuina q̄ntū est in se para ē se māifestare. h̄ malicia hois im- pedit in eis hanc manifestatōez. et sic q̄dam mō detinet̄ eā sicut impediens cursum aque d̄c̄ eā detinē q̄d declarat cō- sequēter dicēs. **Q**uia q̄d notū est dei. i. in cōditioni- bus diuis p̄ rōem naturalē cognitū cuiusmodi sunt eēn- tialia attributa. vt sapia: bonitas et silia. **M**anifestū est in illis. i. hoib⁹ romanis. **D**e em̄ illis māifestauit r̄ subdit̄ mod⁹ manifestatōis: cū d̄c̄. **I**nuisibilia em̄ ip̄ius. i. attributa dei essentialia que sunt nobis inuisibilia in p̄nti sicut et ei⁹ essentia eo q̄d nō cognoscunt̄ cognitōne intuitiua. **C**reatura mundi. i. ab hoie q̄ sic noiat̄ eo

h credenti iudeo primū r̄ gre- i co: **I**usticia em̄ dei in eo re- uelaf̄ ex fide i fidē sicut scri- ptū est. **I**ustus aut̄ ex fide i- uiuit. **R**euelaf̄ em̄: ira dei de celo super oēm impieta- tē: et iniusticiam hominū. **E**oz q̄ veritatē dei i iusticiā detinet̄: q̄ q̄d notū est dei manifestū est in illis. **D**e ei⁹ illis manifestauit. **I**nuisibilia em̄ ip̄ius a creatura mundi per ea que facta sūt intellecta p̄spiciūt: sempit̄ na quoz ei⁹ **X**tus et diui- tas: ita vt sint ierculabiles b̄ q̄ cum cognouissent deum nō sicut deū glorificauerūt: aut grās egerūt sed euanu- erūt in cogitationib⁹ suis: r̄ obscuratū est insipies cor

q̄ h̄z q̄ndaz similitudinē cū oi creatura: h̄z em̄ esse cū nō vlti- mē. vñ cū arborib⁹ sentire cū aialib⁹ intelligere cū ange- lis: r̄ q̄ ois alia creatura sensibilis prop̄t hoim̄ facta ē. vt diffuse tractat̄. **G**reg. omel. xix. **P**er ea que facta sūt id est p̄ creaturas. **I**n intellecta conspiciunt̄. sicut eā per

hic d̄c̄. **B**icētes ei se eē sapiē- tes stulti facti sunt. **E**t mu- tauerūt glām incorruptibilē dei in similitudinez imaginis corruptibilis hois r̄ volu- crū et quadrupedū r̄ spen- tū. **P**ropter q̄d tradidit il- los deus in desideria cor- dis eoz in imūdiciā: vt cō- tumelijs afficiāt corpa sua in semetip̄is q̄ cōmutaue- rūt veritatē dei i mēdaciū r̄ coluerūt r̄ h̄uerūt creatu- re pot̄ q̄ creatori. q̄ ē b̄n- dict⁹ in scl̄a: amē. **P**ropte- rea tradidit illos de⁹ i pas- siones ignominie. **N**ā seie eozū imutauerūt naturalem vsum i eū vsuz q̄ est n̄a- turali. **S**ic aut̄ r̄ masculi reli- cto naturali vsu seie exarse

insipies cor eoz. iusto d̄i iudicio pp̄t sapia eoz. **S**icut d̄c̄. **B**icētes ei se eē sapiētes. in t̄palib⁹. **S**ulti facti sūt in sp̄n̄alib⁹. **E**t mutauerūt glāz. **H**ic p̄n̄r arguit pcti q̄nti- tatē ex cecitate seq̄ntez. i. ydolatriā q̄ maximū pctm̄ ē in ge- nere. q̄ est p̄mū p̄ceptū p̄me tabule. r̄ nō solū vñ ydola- triā incurrerūt h̄ multiplicē. **J**udicē em̄ q̄ t̄pe nabuchodo- sor reḡ assyrioz ip̄e incurrerat maluolentiā r̄ rebellionez subditoz. eo q̄ oēs deos eoz exterminari iusserat p̄ holo- fernē. **J**udith. ij. pp̄t q̄d ad dilatōez sui ip̄ij stauerūt oēs di- uersaz gētiū coli. vñ d̄c̄ **L**eo pa. i. fm̄ de ap̄loz petri r̄ pau- li. q̄ ciuitas romana cū oib⁹ pene dominaret̄ gētib⁹. oim̄ fuit ab errorib⁹. r̄ h̄ ē q̄d d̄c̄ h̄. **E**t mutauerūt glāz i cor- ruptibilē d̄i. i. honozē soli dō debitū. **I**n similitudinē ima- gis. i. honozē soli dō debitū. exhibuerūt ioui. herculi r̄ plurib⁹ alijs q̄ fuerūt hoies corruptibiles. **E**t volucrū. fm̄ q̄ d̄c̄ **E**sa. ij. q̄ aliq̄ adorabāt talpas r̄ vespilli- ones. **E**t q̄drupedū. sic egyptij colebāt bouē. **E**t sp̄ntū. sic babylonij colebāt draconē **D**an. xiiij. **E**t illas ydolatrias r̄ als mltas receperūt rōani. vt d̄c̄m̄ ē. **P**ro- pter q̄d. **H**ic p̄n̄r arguit pctā q̄ fuit in p̄puz subiectū int̄ q̄ luxuria maxie inq̄nar. q̄ in corp⁹ reducat r̄ maxie viciuz p̄ naturā q̄d ē pessimū. **C**ui⁹ tres sunt spēs in ḡnali. p̄ma ē mollicies q̄ aliq̄s p̄ tact⁹ p̄pos polluit seipm̄ et h̄ tangit̄ cū d̄c̄. **P**ropt̄ q̄d. i. prop̄t pctm̄ ydolatrie incursum. **T**radidit illos de⁹. i. tradit̄ p̄misit i penā p̄cedēt̄ pcti. **I**n desideria cordis eoz. ad cōsequēdū totalit̄ propriā cōcupiscentiā. **I**n imūdiciā. i. vsq̄ in imūdicias ma- ximas. **P**ot̄ cōtumelijs afficiant corpa sua. in h̄ ei val- de vilipēdit̄ nā. **Q**uia cō. ve. d̄i in mēdaciū. i. in ydolu- ip̄m colēdo sic deū. q̄. d. pp̄t ydolatriā cecidit̄ i vltē imū- diciā. **E**t fuerūt creature in ydol. **P**ot̄ q̄ creatori q̄ ē b̄ndict⁹ in scl̄a. i. ab oib⁹ sp̄ glificad⁹. **A**mē. cōfirma- tio. h̄ d̄c̄t̄ ē. sc̄da spēs pcti p̄nām ē sodomia q̄ trāsit i alia p̄sonā. in sexu t̄m̄ indebito. r̄ h̄ tangit̄ cū d̄c̄. **P**ropta- tria. il. de⁹ in passi. ignominie. i. valde ignominiosas. **N**ā femine eoz imū. na. vsum. vna alterā polluēdo. **S**imilit̄ aut̄ r̄ masculi. vnus alterz polluēdo. **E**t arserunt in desiderijs suis. **E**x vehemēti em̄ ardore luxu-

effectū. r̄ sic p̄bi co- gnouerūt deum.

Sempiterna q̄z v̄t̄ eius. i. potētia q̄ ē de dictis attribut⁹

Et diuinitas id ē eēntia diuina de q̄ p̄ creaturas cōḡscit̄ q̄ eēntica r̄ simplex r̄ i- finita. **I**ta vt sint inexcusabiles.

Quia cū deū coguissent. rōe naturali mō p̄dicto

Nō sicut deū gl̄ficauerūt cogitātes q̄ improporcionabilit̄ excedit̄ cognitōnez n̄ram. r̄ p̄ p̄ns super oia gl̄ficandus.

Aut grās egerūt. de cognitōe natura- li a deo sibi data.

Sed eua n̄est in cogitationibus suis supbiens de ipsa.

Et obscuratū est

insipies cor eoz. iusto d̄i iudicio pp̄t sapia eoz. **S**icut d̄c̄. **B**icētes ei se eē sapiētes. in t̄palib⁹. **S**ulti facti sūt in sp̄n̄alib⁹. **E**t mutauerūt glāz. **H**ic p̄n̄r arguit pcti q̄nti- tatē ex cecitate seq̄ntez. i. ydolatriā q̄ maximū pctm̄ ē in ge- nere. q̄ est p̄mū p̄ceptū p̄me tabule. r̄ nō solū vñ ydola- triā incurrerūt h̄ multiplicē. **J**udicē em̄ q̄ t̄pe nabuchodo- sor reḡ assyrioz ip̄e incurrerat maluolentiā r̄ rebellionez subditoz. eo q̄ oēs deos eoz exterminari iusserat p̄ holo- fernē. **J**udith. ij. pp̄t q̄d ad dilatōez sui ip̄ij stauerūt oēs di- uersaz gētiū coli. vñ d̄c̄ **L**eo pa. i. fm̄ de ap̄loz petri r̄ pau- li. q̄ ciuitas romana cū oib⁹ pene dominaret̄ gētib⁹. oim̄ fuit ab errorib⁹. r̄ h̄ ē q̄d d̄c̄ h̄. **E**t mutauerūt glāz i cor- ruptibilē d̄i. i. honozē soli dō debitū. **I**n similitudinē ima- gis. i. honozē soli dō debitū. exhibuerūt ioui. herculi r̄ plurib⁹ alijs q̄ fuerūt hoies corruptibiles. **E**t volucrū. fm̄ q̄ d̄c̄ **E**sa. ij. q̄ aliq̄ adorabāt talpas r̄ vespilli- ones. **E**t q̄drupedū. sic egyptij colebāt bouē. **E**t sp̄ntū. sic babylonij colebāt draconē **D**an. xiiij. **E**t illas ydolatrias r̄ als mltas receperūt rōani. vt d̄c̄m̄ ē. **P**ro- pter q̄d. **H**ic p̄n̄r arguit pctā q̄ fuit in p̄puz subiectū int̄ q̄ luxuria maxie inq̄nar. q̄ in corp⁹ reducat r̄ maxie viciuz p̄ naturā q̄d ē pessimū. **C**ui⁹ tres sunt spēs in ḡnali. p̄ma ē mollicies q̄ aliq̄s p̄ tact⁹ p̄pos polluit seipm̄ et h̄ tangit̄ cū d̄c̄. **P**ropt̄ q̄d. i. prop̄t pctm̄ ydolatrie incursum. **T**radidit illos de⁹. i. tradit̄ p̄misit i penā p̄cedēt̄ pcti. **I**n desideria cordis eoz. ad cōsequēdū totalit̄ propriā cōcupiscentiā. **I**n imūdiciā. i. vsq̄ in imūdicias ma- ximas. **P**ot̄ cōtumelijs afficiant corpa sua. in h̄ ei val- de vilipēdit̄ nā. **Q**uia cō. ve. d̄i in mēdaciū. i. in ydolu- ip̄m colēdo sic deū. q̄. d. pp̄t ydolatriā cecidit̄ i vltē imū- diciā. **E**t fuerūt creature in ydol. **P**ot̄ q̄ creatori q̄ ē b̄ndict⁹ in scl̄a. i. ab oib⁹ sp̄ glificad⁹. **A**mē. cōfirma- tio. h̄ d̄c̄t̄ ē. sc̄da spēs pcti p̄nām ē sodomia q̄ trāsit i alia p̄sonā. in sexu t̄m̄ indebito. r̄ h̄ tangit̄ cū d̄c̄. **P**ropta- tria. il. de⁹ in passi. ignominie. i. valde ignominiosas. **N**ā femine eoz imū. na. vsum. vna alterā polluēdo. **S**imilit̄ aut̄ r̄ masculi. vnus alterz polluēdo. **E**t arserunt in desiderijs suis. **E**x vehemēti em̄ ardore luxu-

Ad romanos

rie talis vilitas pcedit. **D** Et mercedē. i. punitionem. **E** Quā oportuit. i. decuit. **I**n semetipis recipiētes deo pmittēte iudicio suo iusto. Tercia spēs peccati nāturā est qm̄ exercēt in specie aliena. s. coitus cū bestijs. p̄ qd̄ vocat bestialitas. z ē pessimū z cōiter dicit inomiabile viciū. p̄pter quod ap̄lus tacet de ista specie: licz forte eaz incurrissent sic alias duas pcedentes. **E**t sic nō pbane rūt deū h̄e. h̄c p̄r arguit p̄ctā eorū in p̄mū. z p̄mo p̄ctā cōmissionis. secūdo omisiōis: ibi. parētibus inobediētes. Circa p̄mū tangit peccata operis dī. **E**t sic non p̄ba. deū ha. in noticia. i. nō curauerūt de dei noticia. **T**radidit illos. i. tradi p̄mī sit. **I**n reprobū

runt in desiderijs suis i inuicem: masculi i masculos turpitudinē opantes z mercedē quā oportuit erroris sui in semetipis recipiētes **E**t sic nō probauerūt deū habere in noticia: tradidit illos deus in reprobū sensum: vt faciāt ea q̄ nō cōueniunt: repletos oī iniquitate malicia fornicatiōe auaricia nequicia plenos inuidia homicidijs cōtentione

sensum. i. in p̄uersum iudiciū optima iudicādo q̄ fm̄ veritatē sūt pessima. z h̄ sit p̄ malū habitū acq̄sitū. sic gust⁹ male dispositus amara iudicat dulcia: z econuerso. **U**t faciāt ea q̄ nō cōueniūt. s. rōni recte q̄ hō d̄z vti. et q̄ sūt illa p̄mo explicat i generali. d. **R**epletos oī iniquitate. p̄pter auersionē a deo q̄ est in oī p̄ctō. **M**alicia. p̄pter p̄uersionē in dēbitā ad creaturā. secūdo maḡ explicat in sp̄ali dī. **F**ornicatiōe. sequēdo p̄cupiscētiā carnis. **A**uaria. sequēdo cōcupiscētiā oculoꝝ. **N**equicia. q̄stū ad sup̄bia vite. **Q**uā em̄ d̄z a nequeois. sup̄bus. n. qd̄ neq̄t attigere rōne sibi debita assequi n̄t̄ ex sup̄bia. **P**lenos inuidia. q̄ sequit̄ ex sup̄bia. **E**st em̄ tristitia de bono alieno inq̄stū estimat̄ p̄p̄iū boni diminutiū. **H**omicidijs p̄tentiōe. q̄ ex inuidia oriunt̄: sicut p̄z de cayn q̄ frat̄rē suū p̄ v̄ba iniuriosa occidit vt dictū fuit Gen. i. ij. **D**olo malignitate. talia p̄curātes: qm̄ nō audēt facē manifeste. **S**ecūdo tāgit p̄ctm̄ oris dicēs. **S**usurrōnes. q̄ occulte nitunt̄ p̄ v̄ba sua bonoz amicitia separe. vñ Eccl. xv. vij. **S**usurro z biliguus maledicus. turbauit em̄ pacē h̄ntes. **D**etractores. occulte alicui⁹ famā denigrātes. differūt. n. susurro z detractor sine. qz vñ intēdit separe amicitia. ali⁹ denigrare famā. **D**e o odibiles. p̄pter h̄ vicia. **C**ōtumeliosos. dicēs alijs obprobria. **S**up̄bos. de magnis falso se iactātes. **E**latos. alios sup̄pm̄ētes. **I**nuētores maloz. verbis malis z exēplis alios corrupētes. **P**arētib⁹ inobediētes. **H**ic explicat p̄ctā omisiōis: cū dī. **P**arētib⁹ nō obediētib⁹ ad qd̄ tū tenent̄ parētib⁹ carnalib⁹: eo q̄ habēt ab eis nutrimentū. z parētib⁹ sp̄ualib⁹: eo q̄ habēt ab eis regimē z documētū. **I**nsp̄icutes. eo q̄ nō recipiūt a parētib⁹ documētū: z ex p̄sequētib⁹. **I**ncōpositos. in actu hitu z gestu. **A**bsq̄ fedē. i. sine fidelitate amicitie ad alios. **S**ine misericōdia. ad paupes z afflictos. **Q**ui cū iusticia dei. **H**ic ap̄lus cōcludit intentū ex p̄dictis ex quo. n. erāt sic culpabiles: sequit̄ q̄ erāt d̄nabiles nisi fuissent adiuti gr̄a dei: iō dīc̄ Qui cū iusticia dei. i. deū esse iustū. **C**ognouissent. rōne nālī. **E**m̄ oīs intellect⁹ z natura clamāt **N**on intellexerūt. p̄pter cecitatē in eis causatā ex peccat⁹: vt p̄ dictū est. **Q**m̄ q̄ talia agūt. horribilia. **D**igni morte. nō solū tp̄ali h̄ etiā eterna. **N**ō solū q̄ faciūt ea. digni sūt hac pena. **S**ed etiā q̄ p̄sentūt faciētib⁹ z illi sūt fauētes z p̄stātes auxiliū: z illi q̄ tenent̄ corrigē z tacēt. **E**t h̄ correctio duplex est. vna frat̄na ad quā oēs tenent̄. nō tū ad semp̄ h̄ p̄tpe debito z loco z alijs circūstātijs debitis cōcurrētib⁹. **A**lia ē correctio punitiōis ad

quā tenent̄ oēs supiores ex officio suscepto. **E**t hec correctio nō solū est p̄pter emēdatiōē peccātis: h̄ magis p̄pter bonū cōmune. p̄pter qd̄ nō debet supior cessare a tali correctiōe. p̄pter obstinatiōē seu peioratiōē peccātis: sic fit i correctiōe frat̄na q̄ tū ordinat̄ ad emēdatiōē frat̄ris

dolo malignitate susurrōnes detractores deo odibiles p̄tumeliosos sup̄bos elatos inuētores maloz parētib⁹ nō obediētes insipietes incōpositos sine affectiōe absq̄ fedē sine misericordia. **Q**ui cū iusticiam dei cognouissent: nō intellexerūt: qm̄ qui talia agūt: digni sunt morte: non solū qui ea faciūt: sed etiā q̄ cōsentiant faciētib⁹.

sed punire debet obstinatū etiā morte si expediat p̄ bono rei publice. **Q**m̄ dictū est in h̄ ca. q̄ p̄t peccatū idolatrie tradidit deus gentiles in peccata luxurie vilissima et plura alia detestabilia. **P**ropt̄ qd̄ ad maiorē dictōrū euidentia querit̄ vtrū vnum peccatū possit esse alteri⁹ peccati pena. **E**t arguit q̄ nō. p̄mo: qz pene iuste sunt z a deo: vt p̄z p̄ Aug. li. lxxxiij. q̄stionū. peccatū aut̄ nō ē iustū nec a deo

ergo zc. **T**ē pene sunt adducte vt p̄ eas hoies adducant̄ ad bonū virtutis: vt p̄z p̄ philosophū. r. **E**thicoꝝ. h̄ p̄ peccatum nō reducit̄ homo ad bonū virtutis sed magis ad oppositū: ergo zc. **C**ōtrariū videt̄ in l̄ra. in penā em̄ idolatrie gentiliū inducta sunt alia peccata enormia. **R**ūdeo de peccato possum⁹ loq̄ duplicif. s. p̄ se z p̄ accidēs. **P**er se v̄o cōsiderat̄ peccatū fm̄ q̄ egredit̄ a voluntate. sic em̄ habet rōnez culpe. p̄pter qd̄ si nullo mō est volūtariū nō est peccatū. z h̄ modo vni peccatū nō p̄t esse pena alterius peccati: qz de rōne pene est q̄ sit cōtra voluntatē. et sic manifestū est q̄ p̄ se loquēdo peccatū nō potest eē pena peccati. **P**er accidēs aut̄ peccatū p̄t esse pena peccati tripliciter. **P**rimo ex p̄te cause que remouet p̄hibēs. cause em̄ inclinātes ad peccatū sunt passiōes inordinate tentatio dyaboli: z alia h̄mōi que impediunt̄ per diuinū auxiliū: qd̄ iuste subtrahit̄ p̄pter peccatū: et talis subtractio est hui⁹ peccati pena. z est a deo q̄ iuste retrahit̄ auxiliū suū ab ingrato: z sic peccatū sequēs p̄pter subtractiōē diuini auxiliij: p̄ accidēs dī pena p̄cedētis peccati. et h̄ mō loquit̄ ap̄lus dicens: **P**ropter qd̄ tradidit eos deus in desideria cordis eoz zc. qz subtrahendo suū auxiliū pmittunt̄ peccatores vinci a passiōibus suis z demonū tentatiōibus. **A**lio mō p̄t esse pena ex p̄te substantie act⁹ peccati q̄ afflictionē inducit. z hoc siue sit actus interior: vt p̄z in ira z inuidia. qui notabiliter affligit̄ ip̄m iratū et inuidiū. siue sit act⁹ exterior: sic aliqui grauib⁹ laborib⁹ z dāntis opp̄munt̄ aliqui vt expleant actū peccati: fm̄ illud Sap. v. **A**ssati sum⁹ i via iniquitatis. **T**ercio mō ex parte effect⁹ p̄ntis. z his duob⁹ modis vltimis vni p̄ctm̄ nō solū est pena p̄cedētis p̄cti h̄ etiā sui. **A**d p̄mū p̄z q̄ p̄cedit de p̄ctō f̄z se p̄siderato. **A**d secūdū dīcēdū q̄ h̄ punitio q̄ aliq̄ pmittunt̄ a deo i alia p̄ctā ruerē ad bonū v̄ntis ordinat̄. z qm̄qz ad bonū peccatū. s. cū post p̄ctm̄ hūilliores et cautiōres resurgūt. sp̄ aut̄ ordinat̄ ad bonū alioꝝ q̄ vidēt̄ tales d̄ p̄ctō i p̄ctm̄ sic ruē maḡ reformidāt peccare.

In ca. j. vbi dī in postil. **S**egregatus in euāgelij dei. **A**pplicat̄ legit̄ ap̄lus fuisse segregat⁹. **A**dditio. **D**no mō ab vrero synagoge seu doctrine phariseoz corpe z mēte. de q̄ intelligit̄ illō Gal. j. c. **Q**ui me segregauit ab vrero m̄ris mee. i. synagoge. **A**lio mō segregat⁹ legit̄ ab alijs ap̄lis nō mēte h̄ corpe. vnde Act. xij. ca. **S**egregate mihi barnabā z saulū in opus ad qd̄ assumpsi eos zc. **I**n eo. ca. j. vbi dicit̄ in postil. **I**deo declarat̄ quale sit istud euāgelij.

Additio. **E**uāgelij fuit plurib⁹ exp̄sse pmittus. **E**sa. xlj. ca. vbi dī. **P**rim⁹ ad syon dicit̄. **E**cce assū: z hierlm̄

Ad Romanos

eusmodi fuerunt iudei. **M** Per legē iudicabunt. i. punient in q̄tū trāsgressi sunt eā: et subdit rō. **N** Non em̄ auditores legis iusti sūt apud deū. q. d. receptio legis nisi sequat̄ ipletio opis nō iustificat. et iō de illa acceptōe nō debet sibi aliq̄s impunitatē arrogare. **S** factores legē iustificabūt quicūq̄ sunt illi sine iudei sine gentiles. **C**um em̄ gētes. **H**ic declarat qd̄ dā dicit. i. q. gētilēs habuerūt legē naturālē. iō faciētes q̄ dīctamē illi legis merent̄ puniri. et vīuētes s̄m ip̄am p̄miari. p̄pter qd̄ obseruatio legis nālis cū fide et cultu vni⁹ dei. ad qd̄ etiā inducit rō nālis aliq̄ mō sufficit ad salutē gētiū vsq̄ ad publicatōnē euāgelij: qz nō tenebant ad legem moysi. dicit igitur. **C**ū em̄ gētes q̄ legē nō hnt. i. mosaicā. q. **Q**uālit̄ ea q̄ legis sūt faciūt. i. ex nāli dictamē rōnis. **E**iusmodi legē nō habētes. i. mosaicā. **S**i sibi sūt lex. i. rō nālis q̄ ē p̄ncipalior ps hoīs. p̄pter qd̄ dī tor⁹ hō: vt dicit̄ ē s̄. **I**pa quidē est eis lex: qz lex sc̄pta diuina vel hūana est a lege nāli deriuata q̄tū ad agibilia: qz p̄ma p̄ncipia agibilia sunt imp̄ssa intellectui practico. ex q̄bus deriuant̄ leges q̄si quedā p̄clusiōes: sicut intellectui speculatiuo imp̄ssa sūt p̄ma p̄ncipia speculabiliū ex q̄bus deriuant̄ sciētāns quedā veritates cōcluse. **Q**ui ostē. op⁹ le. scri. in cor. qd̄ declarat p̄ effectū di. **T**estimoniū reddēte illis cōscia ip̄oz: q̄ ex naturali dictamē rōnis recalciat malo et p̄sentit bono. **E**t in se inuicē cogi. accu. aut etiā defen. dicunt̄ aut cogitatōes accusantes male. et defendētes bone q̄ examinat̄ et declarant̄ corā nāli iudicatore hoīs. sic corā iudice p̄ p̄ma p̄ncipia opabiliū naturalit̄ inferta: sic et illud. **H**oc facias aliq̄ tibi vis fieri. et nō facias alteri qd̄ tibi nō vis fieri. **E**t licz h̄ iudiciū fiat in p̄nti tū multo clar⁹ fiet i die iudicij: iō seq̄t. **I**n die cū iudicabit̄ rē. **S**c̄dm̄ euāgelium meū. licz enim euāgelij sit sol⁹ x̄pi tanq̄ actoris. tū dī euāgelij apli tanq̄ ei⁹ p̄dicatois. **P**er ihm̄ x̄pm̄. finale em̄ iudiciū exercebit̄ p̄ eū. **S**i aut̄ iude⁹ cognomiariis. pus aplus oñdit iudeos et gētilēs i culpa et pena fuisse silēs. h̄ oñdit iudeos in aliq̄ peiores et h̄ est ex duob⁹. secūdu ibi. **C**ircūcisio. **P**rimū aut̄ est bñficiū legis acceptē. p̄ quā iudei p̄ ceteris gentib⁹ a deo fuerūt sublimati: s̄m q̄ dī Deū. iij. **Q**ue ē em̄ alia gens sic incl̄ytra vt habeat ceremonias istas iudicia et vniuersā legē. et quāto stat⁹ altior: tanto castus grauior erat. et iō p̄ctm̄ iudeoz graui⁹ erat p̄ctō gentiliū in eodē genē peccati. dicit igit̄: **S**i aut̄ tu iude⁹ cognomiariis. et dicit cognomiariis: qz p̄mo noiati sūt hebrei ab heber i cui⁹ familia māsit lingua hebraica q̄ pus erat oib⁹ cōis. **G**en. xj. **E**rat aut̄ terra labij vni⁹ rē. postea noiati sūt israelite a **J**acob q̄ noiari⁹ ē isrl̄. **G**en. xxxij. **E**t vltra iudei a tribu iuda nobilitati. **E**t req̄scis i lege. nō vagādo p̄ varios errores sicut gētilēs. **E**t gl̄iaris in deo. i. in noticia vni⁹ dei. **E**t nosti volū. ei⁹. i. p̄cepta i lege exp̄ssa. **E**t p̄bas vtili. i. scis eligē meliora.

Instruct⁹ p̄ legē. q̄ oñdit oia ista: et nō solū ad regimē p̄p̄tū h̄ etiā alioz: iō subdit. **C**ōfidis teip̄m. p̄sumēdo de tali instructiōe. **E**ssē ducē cecoz. q̄ ad fidem. **L**umē eoz q̄ in tenebris st. q̄tū ad mores. **E**ruditorē insipientiū. q̄tū ad maiores. **M**agistrū infantū q̄tū ad minores. **H**abētē formā sciē in speculatiuis. **E**t veritatis i lege. in practiciis. p̄pter qd̄ p̄cludit p̄cti grauitatē di. **Q**ui ḡ aliū doces. teip̄m nō doces: et sic peccas in teip̄sum. **Q**ui p̄dicas nō furandū. furaris: et sic peccas i primū p̄cupiscētā ocoz. **Q**ui dicit nōn mechādū. mechaz: et sic peccas in primū p̄cupiscētā carnīs. **Q**ui abominaris idola. iudei em̄ post reditū captiuitatē babylo nice nō dicunt̄ idolatrasse nisi aliq̄ pauci machabeoz tpe. et timore magz mortz q̄ amore idolatrie: saltē pro maiori p̄tē fuerūt hoies valde cupidi: vt testant̄ etiā iudei maxime circa tpa x̄pi. p̄pter qd̄ aliq̄ deputata ad cultū diuinū sacerdotes et ministri tēpli suis vsib⁹ applicabāt. iō subdit. **S**acrilegiū facz qd̄ ē furtū sacrē rei. **Q**ui i lege gl̄iaris. a deo tibi data. **P**er p̄uaricatōez legis deū inhonoras q̄tū est i te. et ad h̄ inducit aplus scripturā **E**zech. xxxvj. **M**ō em̄ dei p̄ vos blasphemaf. tota die. p̄ h̄ em̄ q̄ iudei corā gētib⁹ dicebāt se eē pplm̄ peculiare dei p̄ legē sibi diuinit⁹ datā et trāsgrediebant̄ eā male viuēdo. ex h̄ dabāt occasionē gentib⁹ blasphemādo deū q̄ sibi elegerat talē populū. et sic p̄ctm̄ eoz aggranabat. sc̄do p̄pter scandalū sic scriptū est **E**zech. xxxvj. vt dicit̄ ē. hoc tū ē s̄m trāslatōez lxx. vbi trāslatio nra h̄z. **I**ngressi sūt ad gētes et polluerūt nomē meū. et eadē snia. **C**ircūcisio. **H**ic ponit̄ secūdu ex q̄ iudei erāt deterioris p̄ditionis: p̄ accidēs tū. et p̄mo oñdit p̄positū. sc̄do infert correlariū: ibi. **N**ō enim. **C**irca p̄mū sciēdu q̄ circūcisio erat quedā p̄testatio legis seruāde **Gal. v.** **T**estificoz oi homi circūcidit̄ se q̄ debitor sit vniuersē legis. igit̄ sic p̄fessio alicui⁹ religiose regit̄ le multū valer p̄fiteri si eā impleat ope. et si nō impleat magis ē sibi dānabilis. sic circūcisio p̄ accidēs erat nociua istis deis in q̄tū erāt trāsgressores legis. et h̄ est qd̄ dicit̄: **C**ircūcisio rē. et p̄z lra vsq̄ ibi. **C**ircūcisio tua p̄puciu facta est. i. facta ē abominabilis deo: sicut gētilēs p̄puciu hntes erāt iudeis abominabiles intm̄ q̄ dedignabant̄ cū eis cōmedere. et p̄ oppositū p̄cludit aplus q̄ gētilēs incircūcisi opa legē faciētes ex rōnis nālis dictamē: vt dicit̄ est. s̄. erāt deo accepti. et h̄ ē qd̄ dicit̄: **S**i igit̄ p̄pu. i. gētilis incircūciscus. **L**egis iusti. custo. tū ad p̄cepta moralia q̄ s̄ de dictamē rōnis. **N**ōne p̄pu. illi⁹ icircū. repu. i. tū sibi valebit̄ sic circūcisio. q. d. sic. **E**t iudicabit rē. **H**ec lra ē intricata: et p̄struat̄ sic. **E**t p̄puciu. i. gētilis icircūcis⁹. **L**egē p̄sumās. i. opa legē iplēs. **N**ō ex nā ē. i. qd̄ fit i eo ex nālis rōnis iudicio. **I**udicabit te. i. cōdenmabilē te oñdit. **Q**ui p̄ lraz et circūcisionē p̄uaricator legis es id est fact⁹ es trāsgressor legis q̄ tū habes eam in scripto.

Epistola pauli.

et circumfione in corpe mo. q. d. sic: hdenabile te ostēdet.
Nō em̄ q̄ in manifesto iudeo. hic ex pdictis infert cor re
 lartū. s. q̄ duplex ē circūcisio. vna spūalis q̄ est p̄cisio cul
 pe. alia corp̄alis q̄ est p̄cisio pellicule coopientis mēbroz
 virile. et p̄ma melior est sc̄da. quāto aīa in elioz ē corpe. Et
 f̄z h̄ duplex ē iudeo.
 v̄n^o spūalis q̄ habet
 mentē circūcisā. ali^o
 carnalis h̄ns carnē
 circūcisā: et p̄m^o me
 lioz ē: sicut et de cir
 cūcisioe dictū ē. hoc
 est qd̄ dī. **N**on
 em̄ q̄ in manifesto. i.
 circūcis^o carne q̄ pōt
 homib^o apparere.
Iude^o est. s. m̄. et
 s̄it dīc̄ de circūcisio
 ne carnis. **N**e
 q̄ in manifesto rē.
 h̄ q̄ in abscondito iu
 deus ē. q̄ circūcisus
 est mēte soli deo visi
 bili. **E**t circūcis
 io cordis in spū. sc̄z
 sancto q̄ victa rescin
 dit. **C**ui^o. s. cir
 cūcisiois spūalis.
Ians nō ex hoib^o
 q̄ solū vidēt extero
 ra. **S**z ex deo
 est. q̄ vidēt interiora.

In ca. ij. vbi dicit in postilla.
 quia p̄mo noiati sunt hebrei ab heber.
Additio.
Ebrei non nomiant ab heber. put in postilla. nec
 etiā ab abrahā. sed v̄n h̄ denomiatio derinet onidit
 Math. xxi. in additioe rē.
In eo. ca. vbi dicit in postilla. Non est. hic ex dictis in
 fert correlariū.

Ieremie. ix. ca. dī sic. Dēs gentes h̄nt p̄pucū. ois
 aut dom^o isrl̄ in circūcisio sunt corde. Ex q̄ p̄z q̄ du
 plex ē p̄pucū. s. spūale et corp̄ale. s̄it q̄ circūcisio
 nō seruantiū legē est facta p̄pucū. et p̄peta cōcordat ex
 presse cū apostolo rē.

In ca. ij. epistole ad romanos vbi postil. dicit he
 breos dictos ab heber Burg. opponit. h̄ ei^o oppo
 sitū corrigē Gen. x. et. xij.

Quid ḡ ampli^o iudeo. Dīso in q̄ iudei erāt peiorē
 pdictiois q̄ ali^o. h̄ onidit q̄ erāt melioris. et diuidit i
 duas ptes: qz p̄mo ostēdit p̄positū. sc̄do remouet
 quoddā obiectū. ibi. Quis em̄. et s̄nia talis q̄ p̄mo mo
 uet q̄stionē ex pdictis. d. **Q**uid ḡ ampli^o iudeo. i. me
 li^o q̄ gēnli. **A**ut q̄ vtilitas circūcisiois a deo date pa
 trib^o sanct^o cui^o opa sūt p̄fecta Deut. xxi. et r̄ndet dīcēs:
Multū p̄ oēm modū. qd̄ onidit p̄nter di. **P**rimū
 quidē: qz credita sūt illis. i. spūaliter credita. **E**loq̄a del
 in lege et p̄phis q̄ in deū dirigunt et ad susceptōes xpi dis
 ponit Gal. iij. **A**er pedagog^o n̄ fuit i xpo. et de p̄phis dī
 cit ra. **S**a. hebre^o q̄ nō sūt locuti nisi ad dies messie. qd̄ ē
 intelligēdū de p̄ncipali intētiōe put declarauit pleni^o in
 veteri testa. **R**ō aut q̄re lex et p̄phe date sūt singularit̄ p̄plo
 iudaico. hec ē: qz xps fm̄ carnē inde erat nascituro p̄pter
 qd̄ p̄ alijs p̄p̄is decēs erat ipm̄ pollere q̄daz spūali sc̄ritate
 ad quā inducūt lex et p̄phe. **Q**uid em̄. **H**ic remouet
 qdā obiectio. et p̄ sit p̄positū. sc̄do tollit qdā incidēs erro
 neū: ibi. **S**i aut. **C**irca p̄mū dicit. **Q**uid em̄ si quidā
 illoz nō crediderūt. q. d. nō obstat pdictis q̄ p̄les iudei fue
 rūt increduli: qz eoz incredulitas nō abstulit fidelitatē dei
 de implēdo qd̄ p̄miserat p̄tib^o antiq̄s i datioe legis et ad
 uentū xpi. et h̄ ē qd̄ dicit: **Q**uid incredulitas eoz si
 dē dei. i. fidelitatē. **E**uacuauit: absit. **E**t s̄dit rō. **E**st
 aut de^o verax. implēdo p̄missus. in his q̄ p̄mittunt abso
 lute: cuiusmodi sūt pdicta. si aut illud p̄mittat a deo s̄ cō
 ditioe sic. p̄spitas spūalis fuit p̄missa iudeis si fidelit̄ serui

rent ei. nō tollit dīna v̄tas p̄ aduersitates et p̄missas q̄
 recesserūt a deo: qz nō stabat pdictio. **H**ic hō mēdax.
 volūtas em̄ hūana mutabilis ē. et iō pōt eē mēdax i p̄mis
 sis nō sic aut de^o. cui^o volūtas ē imutabilis. et ad h̄ induē
 exēplū de p̄missioe facta ip̄i dauid absolute de p̄seruatōe
 regni sui et posteris
 ei^o. cui^o impletio nō
 fuit ipedita p̄ p̄m̄
 dauid cū berfabee. et
 h̄ est qd̄ dī. **S**i
 cut sc̄ptū ē p̄s. i. quē
 fecit dauid pensēs
 de dicto p̄ctō: vt ibi
 dem declarauit.
Ibi p̄mittit. **T**ibi so
 li peccauit: et malum
 corā te feci. et subm
 telligit. **R**emitte m̄.
Ibi iustificeris i ser
 mouib^o tuis. i. vt v̄
 tas fm̄dis tui appa
 reat de p̄seruatōe re
 gni et xpo nascituro
 de me sic p̄missisti.
Et vincas cū iu
 dicaris. faciēdo p̄m̄
 quod de te iudicat a
 mult^o. post. n. adul
 teriū dauid cū berfa
 bee et occisionē vite

multi dicebāt q̄ p̄pter h̄ p̄missa dei facta dauid erāt retra
 ctata: qd̄ tū nō erat v̄x: qz facta fuerāt absolute. **S**i
 aut iniquitas n̄ra iusticiā dei. **H**ic circa pdicta remo uer er
 rozē incidentē. ex h̄ em̄ q̄ ex p̄ctis hoim̄ apparet iusticia
 dei cōmēdabilis: dixerūt aliq̄ q̄ p̄ctā p̄ se faciūt ad gl̄am
 dei: qd̄ apl̄s falsū onidit du cēdo ex h̄ ad triplex icōueniēs
 p̄mū ē q̄ de^o eēt iniqu^o inferēdo penā p̄ctōib^o: cū fm̄ h̄
 p̄ctā p̄ se faciāt ad gloriā suā. et h̄ est qd̄ dicit: **S**i aut
 iniquitas n̄ra iusticiā dei cōmēdat. i. cōmēdabilem facit.
Quid dicem^o. ad icōueniēs qd̄ seq̄t. **Q**uid
 iniqu^o ē de^o q̄ infert irā. i. penā p̄ctōib^o. hoc. n. seq̄t ad dī
 ctū eoz erroneū: iō sequit. **S**c̄m̄ hoim̄ dico. i. fm̄
 hoies errātes dicto mō. **A**bsit. s. deū esse inniquū.
Alioqn̄ quō iudicabit de^o h̄nc mūdū. q. d. n̄llo mō h̄
 si. i. eēt iniqu^o nō posset esse bon^o iudex. nā eq̄tas ē opti
 ma pdictio iudicis. **S**i em̄ veritas dei. **H**ic infert se
 cū dū icōueniēs. si. n. p̄ctā facerēt ad gloriā dei. seq̄ret q̄
 p̄ctōz posset nullo mō mal^o dīci: qz null^o dī mal^o faciēdo
 illud qd̄ ad gloriā dei ordinat. et h̄ est qd̄ dī. **S**i em̄
 veritas dei. i. et iusticia. **I**n meo mēdacio. i. p̄m̄
 p̄ctm̄ qd̄ est qdā mēdacio. **A**bsit. i. gl̄iaz ip̄i. i.
 declarauit iusticiā ei^o gloriōsā. **Q**uid adhuc ego. et
 loquē apl̄s i p̄sona p̄ctōis. **T**anq̄ p̄ctōz iudicor.
 sc̄z reus p̄denādus p̄ p̄ctm̄. q. d. nō esset h̄ rōnabile s̄
 illud dictū eēt verū. et sic ex h̄ icōueniēti cōcludit eē fal
 sum. **E**t nō sic. hic infert terciū icōueniēs: qz si pec
 cata p̄ se facerēt ad gloriā dei: eēt frequētanda: sic et opa
 v̄ritū. hoc aut icōueniēs infert iplicando dictū pseudo
 apl̄oz: q̄ diffamare nitebant veros apl̄os: vt p̄z i plurib^o
 locis noni testamēti. et iō ex h̄ q̄ paul^o cōmendās gratiā
 dei dicit: **O**bi abūdauit delictū supabūdauit et gr̄a. j. ca.
 v. et ex silib^o v̄bis discipuloz alioz xpi dicebāt pseudoapl̄i
 q̄ paul^o et ali^o xpi discipuli inducebāt p̄p̄os ad multipli
 cationē peccati: vt sic p̄ multiplicationē maloꝝ venirent
 bona. et h̄ est qd̄ dicit: **E**t nō sicut blasphemamur. a
 pseudoapl̄is. **E**t sicut aut quidā nos dicere. falso m̄
 b. **F**aciam^o mala vt veniāt bona. imponebāt em̄ veris
 apl̄is q̄ pdicabāt multiplicacionē p̄ctōz. **Q**uoz
 cōdemnatio iusta est. qz falsum crimē apl̄is imponebāt.
 ex hoc igit q̄ peccata non sunt frequētanda: et qz dicere
 q̄ sint frequētanda est erroneū cōcludit falsitas illius dī
 cti. i. q̄ peccata faciāt p̄ se ad gloriā dei. **N**ō maiorē intelle

Ad Romanos.

etū p̄dictoy sciendū q̄ peccatū sine malū culpe anertit a deo p̄ se. et iō nō facit ad eius gloriā: s̄ deus cui⁹ potestas tanta ē et bonitas q̄ de malis elicit bona: vt p̄ p̄ Aug. in encherid. Punitiōne p̄ctoy p̄ malū pene cuius est actor ordinat ad declaratiōne sue iusticie p̄ter intētiōne peccatis. sicut p̄ter intētiōne tyrānoy de clauit patiētiā martyrum.

Quid ergo. **P**recellimus eos. **M**equaq̄. **C**ausati. n. sum⁹ iudeos et grecos oēs sub peccato esse sicut sc̄ptū i est. **Q**uia nō est iust⁹ q̄s̄ nō est intelligēs nō est req̄ m̄rēs deū. **O**ēs declinauerūt s̄l inutiles facti sūt: nō est qui faciat bonū: non ē vsq̄ ad vniū. **S**epulcrū patens est guttur eorum. **L**inguis suis dolose agebant venenū aspidū sub labijs eorū. **Q**uorū os maledictiōe et amaritudine plenū est: ve-

loces pedes eorū ad effundēdū sanguinē. **C**ōtritiō et infelicitas i vijs eoy et viā pacis non coguerūt nō est timor dei: an̄ oculos eorū. **S**cim⁹ aut̄ quoniā quecūq̄ lex loquit̄: his q̄ in lege sunt loquit̄. **U**t omne os obstruatur: et subditus fiat ois mūdus deo: qz ex opibus legis non iustificabit̄ omnis caro: corā illo. **P**er legem em̄ cognitio peccati **N**ūc autē sine lege iusticia dei manifestata ē testifica-

q̄ in lege sunt: sed de his q̄ sub lege sūt. licz aut̄ liber psalmoz de q̄ accepta ē scriptura p̄allegata datus sūt iudeis sicut et alij libri veteris testamēti nō tñ solū loquit̄ de iudeis s̄ etiā de alijs multis gentilib⁹ sic declaratū fuit ibi et p̄ singulos libros vere. testa. **S**ciēdū igit̄ q̄ psal. xiiij. de quo assumpta est scriptura p̄dicta fm̄ sensum literalez de Nabuchodonosor loquit̄ de rege baby lonis et ei⁹ exercitu: vt dictū fuit ibidem tñ fm̄ sensū tropologicū cōueniēter allegat̄ de oib⁹ peccato rib⁹ generalit̄. et hoc mō allegat̄ eā ap̄stolus h̄ sicut. j. **C**orinth. x. scripturam **E**xo. allegat̄ i sensu allegorico di. **P**etra autem erat x̄ps. **C**ertū. n. est q̄ petra vnde fluxerūt aque in deserto non erat x̄ps historie: s̄ tñ allegorice: qz ipsum significabat: diē igit̄ ap̄stus **S**cim⁹ em̄ qm̄ q̄cuq̄ lex scz mosaica sub q̄ cōtinet̄ liber psalmoz accipiēdo legē generalit̄ p̄ omib⁹ libris veteris testamēti: sic frequēter accipiūt iudei. **H**is q̄ sub lege sunt loquit̄. i. iudeis nō tñ solū illis loquit̄ s̄ etiā alijs gentib⁹. et sic pōt intelligi autoritas pus inducta. vel alit̄. **H**is q̄ sub lege sūt indefinite. i. gentib⁹ q̄ erāt sub lege naturali et iudeis qui erāt sub lege moysi: vt p̄dictū est. **O** omne os. i. gentilis et iudei. **O**bstuat̄. i. q̄ n̄ habeat audaciā d̄ deū loquendi. **E**t subdit⁹ fiat ois mūdus deo. tanq̄ eius gra indigēs ad p̄sequēdū salutē. **Q**uia ex opib⁹ legis. mosaice vel natural. **N**ō iustificabit̄ ois caro. i. ois homo. **C**orā illo. i. vt sit accept⁹ deo p̄ beatitudi ne p̄sequēda. **P**er legē em̄ cognitio peccati. supple fit. nō tamē eius remissio: s̄ p̄ gratiā dei. **S**ed contra hoc videt̄ q̄ in leuitico frequēter dicit̄ q̄ in oblatiōe sacrificij p̄ peccato. i. **D**abit p̄ eo sacerdos et dimittet̄ ei. **N**ō qd̄ dicendū q̄ virtute illi⁹ sacrificij fm̄ se nō dimittet̄ peccatū: fm̄ q̄ dicit̄ **Heb. x.** **I**n possibile est sanguie thaurorū auferrī peccata. i. inq̄m̄ illud sacrificiū erat quedam prestatio passuri quā prestatiōne cognoscebāt maiores magis explicite: minores vō implicite. et sic virtute fidei x̄pi gratiā cōferēte: eo q̄ eadē fides erat antiquorū et modernorū remittebat̄ peccatū. et nō virtute sacrificij: et hoc satis oñdit̄ ex mō loquēdi: cum dicit̄. **D**abit p̄ eo sacerdos et dimittet̄ ei: qz ex fide et deuotiōe offerentiū remittebat̄ peccatū. **N**ūc autē sine lege iusticia. oñso q̄ cōsecutio salutis nō erat nisi p̄ fidē x̄pi. et hoc ex legis imp̄fectiōe. hic p̄r hoc idē ostēdit̄ ex fidei x̄pi p̄fectione. et diuisiōe in duo: qz p̄mo hoc facit̄ rōne. secūdo exemplo abraeca. iij. p̄ma in duas: qz p̄mo oñdit̄ p̄positū. secūdo infert̄ correlariū: ibi. **V**bi est gloriatio. p̄ma adhuc i duo. quia p̄mo oñdit̄ hoīem iustificari p̄ fidē x̄pi. secūdo ponit̄ modus iustificandi: ibi. **O**ēs em̄ rē. **C**irca p̄mū fit talis ratio illud p̄prie iustificat̄ qd̄ facit̄ dignū vita eterna. etiaz sine lege mosaica: sed sic est de fide x̄pi: qz gentilib⁹ eam recipiētib⁹ dabat̄ in signo visibili sp̄s sanctus: vt p̄ **Act. x.** de cornelio et alijs gentilib⁹ cū eo existētib⁹ ergo rē. hui⁹ rōnis ponit̄ minore di. **N**ūc autē sine lege iusticia dei. i. q̄ facit̄ deo acceptū et vita eterna dignū. **M**anifestata est. in gentilib⁹ sp̄s sanctus recipiētib⁹ mō dicto q̄ tamē legē moysi nō seruabāt. **T**estificata a lege. i. a libris moysi qui p̄prie dicunt̄ lex apud hebreos: et **Gen. xlix. ca.** dicit̄ de x̄po. **N**ō aufereſ sceptrū de iudaz dux de

ad p̄positū applicat̄: ibi. **S**cim⁹. **C**irca p̄mū dicit̄ conti nūdo se ad p̄cedentia. **Q**uid ḡ. dicem⁹ nos iudei de q̄bus erat ap̄stus. **P**recellimus eos. scz gentiles. **M**equaq̄. et subdit̄ cām. **C**ausati em̄ sum⁹. i. rōnabilit̄ oñdim⁹. **I**udeos et grecos oēs sub peccato esse. an̄ cōuersionē: vt p̄ p̄dictis. et idē sequit̄ post cōuersionē nisi ad sit̄ gra dei: qz fides informis non sufficit ad salutē. **S**ic scriptū ē. ps. xiiij. fm̄ trāslatiōne. **Lxx.** **Q**uia nō est iust⁹ quisq̄. sine gra dei loquēdo de iusticia p̄fecta q̄ facit̄ hoīem dignū vita eterna: pōt tñ aliq̄s esse iust⁹ iusticia politica per obseruationem legis nature. et iusticia legali per obseruationem legis mosaice. **N**on intel ligēs. rōnez supne b̄itudinis. **N**ō est requirēs deū. p̄ opa meritoria. ad h̄ em̄ requit̄ gra. iō iudic̄. **O**ēs declinauerūt. a viā vere beatitudinis. **S**imul inuti les facti sūt deficiētes a cōsecutiōe finis vltimi: sicut medicina dicit̄ inutilis q̄ deficit ab introductiōe sanitatis. **N**ō est q̄ faciat bonū non est vsq̄ ad vniū. qz null⁹ pōt facere bonū meritoriū sine gratiā dei. et qm̄ ip̄a subtracta homies cōiter labunt̄ in horribilia peccata. ideo sequit̄. **S**epulcrū patēs est guttur eoy. ex sepulcro em̄ patēti fetor exaltat. sic tales p̄ferūt verba vilia et fetida: qz ex abūdiā cordis os loquit̄ **Matth. xij.** **L**inguis su. dolo. agebat̄. p̄mū decipiēdo. **V**enenū aspidū s̄ labijs eoy. occulte detrahēdo. **Q**uorū os maledictiōe. deū blasphemādo. **E**t amaritudine plenū. alijs malū p̄suadēdo. **V**eloces pedes eoy. ad effundēdum sanguinē. innocentē. **C**ōtritiō et infidelitas in vijs eoy. qz finalit̄ p̄terent̄ et ad miserā deducēt. **E**t viā pacis nō cognouerūt. que ducit ad vitā beatā. vbi est pax p̄fecta. et subdit̄ p̄dictoy causa. **N**ō est timor dei q̄ retrahit a malo. **A**n̄te oculos eoy. p̄pter qd̄ sine re t̄inaculo currūt ad malū. **S**cim⁹. **H**ic scripturā allegatā applicat̄ ad p̄positū dices: **S**cim⁹ qm̄ quecūq̄ lex loquit̄ his q̄ sub lege sunt loquit̄. **E**x hoc dicit̄ aliq̄ expo sitores q̄ scriptura allegata loquit̄ tñ de iudeis q̄ sub lege mosaica erant: s̄ scriptura imediate p̄cedens dissonat: vbi d̄: **C**ausati em̄ sum⁹ iudeos et grecos oēs sub peccato esse. s̄l̄r subsequēs imediate: vbi d̄: **O** omne os obstruatur. et subdit⁹ fiat ois mūd⁹ deo. **E**x q̄bus p̄ q̄ loquit̄ d̄ iudeis et gentilib⁹: nec obstat qd̄ dicit̄. **H**is q̄ sub lege sūt loquit̄: tū qz d̄ h̄ q̄ sub lege indefinite: et sicut iudei erant sub lege moysi. ita gentiles erāt sub lege naturali. indefinite vō iuris equipollet̄ vniuersali. tū qz nō d̄ hic de his

x iij

Epistola pauli.

femore eius: donec veniat q̄ m̄tredus est. r̄ in trāstione chaldaica que apud hebreos est autentica: habet. **D**onec veniat messias r̄ ip̄e erit expectatio gentiū: q̄ indifferent in d̄eis r̄ gentilib⁹ dedit sp̄m̄ sanctū r̄ p̄phetias Joel. ij. c. **E**ffundā de sp̄u meo sup̄ omnē carnē. i. sup̄ omnē hoīem iudeū siue gentilez:

io p̄cludit. **D** **I**usticia aut̄ dei. i. faciens: deo acceptū est **E** **P**er fidē ihu xpi sup̄ oēs r̄ in oēs qui credūt in eū: et dicit sup̄ oēs q̄tū ad apostolos et alios p̄mo credētes. r̄ in oēs q̄tū ad alios q̄ candē fidē receperūt et recipiēt p̄ p̄dicatōez ap̄toz et succedētū doctoz. **F** **N**ō. n. est distinctio. in iudeos r̄ gentiles q̄tū ad iustificatōez p̄ xpi fidē r̄ loq̄t ap̄stol⁹ de fide formata charitate q̄ iustificat. **G** **D**ēs em̄ peccauerūt. **H**ic p̄r̄ ostendit modus iustificatiōis hui⁹ p̄ cām formale: efficientē: r̄ finale: et t̄pis cōgruentiā. p̄mittit in hui⁹ iustificatiōis necessitas: cū dicit. **G** **D**ēs em̄ peccauerūt. tā iudei q̄ gentiles. **H** **E**t egent gl̄ia dei. i. gr̄a sui per quā apparet gl̄iosus. r̄ subdit hui⁹ iustificatiōis modus: cū dicit. **I** **I**ustificatiō igit̄ gratis. i. sine meritis nr̄is. **K** **P**er gratiā ip̄i⁹ formaliter. **L** **E**t p̄ redēptionē q̄ est in xpo ihu. i. p̄ passiōē ei⁹ efficienter meritoze t̄n. **K** **Q**uē p̄posuit deus. q̄ est cā efficiens nr̄e iustificatiōis p̄ncipaliter. **I** **P**er fidē. nos deo cōiungentē. **M** **I**n sanguine ip̄ius ad oñsionē iusticie sue r̄. i. finaliter. p̄ hoc em̄ declaravit se iustū q̄ peccatū ade totā naturā hūanā inficiēs nō reliq̄t ip̄unitū. **N** **I**n sustentatōez dei. sustentavit em̄ patres in lymbō sine pena sensibili. **O** **A**d oñs. iusticie ei⁹ i b̄ t̄pe. s. gr̄e in q̄ ostendit sua iusticia q̄ facit dignū vita et̄na. **P** **U**bi sit ip̄e iust⁹. id est manifeste appareat iust⁹. **Q** **E**t iustificas eū r̄. i. quēcūq̄ credentē in xpo. **R** **U**bi est gl̄iatio tua. **H**ic infert quoddā correlariū. secūdo soluit obiectiōē in cōtrariū: ubi. **L**egē ḡ. declaratū est q̄ iusticia dei eq̄l̄iter dabat̄ eōveris ad fidē xpi de iudaismo r̄ gētilitate. r̄ iō cōcludit ap̄lus: q̄ iudei nō debebāt gentiles despiciere gl̄iatio inanita de legis observatiōe: q̄ t̄n faciebāt in p̄mitina eccl̄ia: fm̄ q̄ dicit̄ Act. vj. **F**actū est murmur grecorū aduersus hebreos: eo q̄ despicerent̄ in misterio quotidiano vidue eoz ad h̄ igit̄ rep̄m̄dū dicit ap̄ls **R** **U**bi est gl̄iatio tua. o iudee q̄ inanita gl̄iatis de lege. **S** **E**xclusa est. q̄tū ad ceremonialia q̄ t̄pe legis none nō sunt observāda q̄ erāt mere figuralia. adueniētē vō veritate t̄pe xpi cessat figura. iudicialia vō exclusā sūt in q̄tū hēbant vim obligādī in lege. illa t̄n p̄nt de nouo institui i lege noua q̄tū ad illa q̄ regimini xp̄ianorū vident̄ accommoda. moralia vō manēt: q̄ sūt de lege nature. q̄ est imutabilis. r̄ subdit̄ mod⁹ dicte exclusiōis cū q̄rit. **T** **P**er quā legē. facta est dicta cōclusio. **V** **F**actor. i. p̄ legem veterē que in observātijs carnalibus existebat. q. d. non. **X** **S**ed p̄ legē fidei. i. p̄ legē euāgelicā que sp̄ialis est: q̄ cōfirmat dices: **Y** **I**n iudeoz de⁹ t̄m. q. d. nō. **Z** **I**mmo est etiā de⁹ gentiū. finis em̄ cōr̄ndet p̄ncipio. et iō sic iudei r̄ gentiles p̄cesserūt a deo sicut ab vno p̄ncipio ita reducunt̄ ad ip̄m̄ sic ad finē vniū: q̄ reductio fit p̄ mediatorē ih̄m̄ xpm̄. iō subdit̄. **A** **Q**uidē vni⁹ deus est. s. gentiliū r̄ iudeoz. **B** **Q**ui iustificat circūcisionē. i. iudeos circūcisos. **C** **E**t fide. i. p̄ fidē xpi r̄ nō p̄ circūcisionē. **D** **E**t p̄puciu. i. gētilēs p̄puciu hātes. **E** **P**er

fidē. s. eiusdē mediatoris ihu xpi. **F** **L**egē ḡ destruim⁹ **H**ic p̄nter r̄ndet ap̄lus cuiā obiectiō: q̄ p̄ hec verba et filia imponebāt sibi indei q̄ destruebat legē moysi p̄ p̄dicatōē fidei xpi: vt h̄ Act. xxi. hoc igit̄ remouet dicens: **F** **L**egē ḡ. s. moysi. **G** **D**estruim⁹ p̄ fidē xpi. i. p̄ p̄dicatōē fidei christi.

E **U**bi est ergo gloriatio tua **E** **x**clusa est. **P**er quā legē. **F** **a**ctor: nō. **S**ed p̄ legē fidei. **A** **r**bitramur em̄ iustificari hoīem p̄ fidē sine opibus legis. **A** **n** iudeoz de⁹ t̄m. **N**ōne r̄ gētiū. **I** **m**mo r̄ gentiū. **Q** **u**idē vni⁹ est deus q̄ iustificat circūcisionē ex fide r̄ p̄puciu p̄ fidez. **L** **e**gē ergo destruim⁹ p̄ fidem. **A** **b**lit: sed legem statuimus.

H **A**bsit. s. legē statui⁹. i. cōfirmam⁹ q̄n. n. aliqd̄ est via. i. dispositio ad aliud ad qd̄ ordinat̄ sicut ad finē si cesset sine habito. non p̄pter h̄ dicit: destrui h̄ magis p̄firmari: q̄ virtualit̄ manet in alto meliori: sicut est de motu ad formā: q̄ cessat forma introducta: et virtualiter manet in ip̄a. **L** **e**x autē vetus fuit quedā dispositio ab nouam r̄ ordinata ad ip̄as: sicut quoddā imperfectū ad rē p̄fectiorē:

unde dicit̄ **H**iere. xxxi. **E**cce dies veniūt dicit̄ dñs r̄ scriā domui israel r̄ domui iuda sedus nouū nō fm̄ pactū qd̄ pepigi cū patrib⁹ vestris r̄. r̄ subdit̄: **E**t ero eis in deū: r̄ ip̄i erūt mihi in populū. **E**t ideo lex vetus nō destruit̄: h̄ magis statuit̄ q̄tū ad id in quo cessat simplicit̄ cuiusmodi sunt ceremonialia. alia vō nō sic cessant: vt dictū est. **A**d maiōē dictozum r̄ dicendoz intelligentiā querit̄ hic. **V**trū lex vetus suo t̄pe iustificaret. **E**t arguit̄ p̄mo q̄ sic nā leuitici. xvij. dicit̄: **C**ustodite leges meas atq̄ iudicia q̄ faciēs hō in eis viuēt: sed vita sp̄ialis homis est p̄ iusticia: ergo r̄. **I**tē p̄ circūcisionē tollebat̄ culpa originalis: sicut mō p̄ baptismū: sed culpa nō auferit̄ nisi p̄ gratiā sic nec tenebre nisi p̄ lumē: ergo circūcisio conferebat̄ gratiā q̄ iustificat̄ simplicit̄. **I**tē oēs moderni doctozes tenent̄ q̄ in circūcisione dabat̄ gratiā: ergo r̄. **C**ontra Gal. ij. **S**i data esset lex que posset iustificare. sequerēt̄ q̄ xps̄ gratis mortuus esset. i. sine causa. sed hoc ē incōueniēs: ergo r̄. r̄ illud ex quo sequit̄. s. q̄ lex vetus iustificaret. **C**irca qd̄ p̄mittēde sunt quedā distinctiōes. p̄ma est de iustificatōe que pōt accipi duplicit̄ vno mō p̄p̄ie. r̄ sic iustificatio est factio iusticie. **A**lio modo magis large pro significatiōe iusticie: sicut vna dicit̄ sana eo q̄ est sanitatis significatiua. **S**ecūda distinctio est de iusticia que pōt etiā accipi duplicit̄. s. vno p̄fecte fm̄ quam iustificat̄ hō apud deū: alio mō imperfecte. r̄ sic iusticia est virt⁹ politica. **T**ercia distinctio est de veteri lege que distinguit̄ fm̄ p̄cepta moralia: iudicialia r̄ ceremonialia. **S**i igit̄ loquimur de iusticia p̄fecta. sic solus deus iustificat̄ efficienter p̄ habitū gr̄e quā solus infundit̄. **P**s. lxxxiij. **G**ratia r̄ gloriā dabit̄ dñs. ip̄a vō gr̄a iustificat̄ formalit̄: si vō accipiat̄ iustificatiō large: sic tota lex vetus iustificabat̄: q̄ gratiā iustificantiē p̄ xpm̄ dandā significabat̄. totus em̄ status illi⁹ legis fuit̄ noue figuratiuus. **J**. **C**oz. x. ca. **D**ia em̄ in figura cōtingebāt̄ illis: si autē accipiat̄ iusticia imperfecta r̄ lex vetus q̄tū ad moralia r̄ etiā iudicialia. sic iustificabat̄ effectiue in q̄tū p̄ opa legis que iusta erāt acquirēbat̄ habitus iusticie. r̄ ille habit⁹ acq̄situs iustificabat̄ formaliter. iusticia t̄n politica que nō facit̄ dignū vtra et̄na: q̄ opa talis iusticie sunt simplicit̄ opa humana. r̄ p̄ p̄ns ad cōsuetionē vite et̄ne improporcionata que excedit facultatē homis naturalem: fm̄ illud **E**sa. **O**culus nō vidit̄ r̄. p̄pter qd̄ oportet q̄ talis p̄portio veniat a deo p̄ habitum ad hoc sp̄aliter infusum. **S**ciendū t̄n q̄ moralia alit̄ iustificabāt̄ politice q̄ iudicialia: q̄ moralia p̄cepta erant de opibus virtutū generalit̄: r̄ sic iustificabāt̄ iusticia p̄ omi

Ad Romanos

virtute accepta iudicialia deo erant de contractibus iustis inter homines. et sic iustificabatur iusticia minus cōi. Si deo accipiat lex q̄ntū ad ceremonialia pure q̄ nō p̄tinebāt ali- quid iustū fm se s̄ t̄m ex legis determinatiōe: sic lex nō iu- stificabat nisi executive: et p̄pter h̄ de ceremonialib⁹ d̄t a doctōrib⁹ q̄ nō iustificabāt nisi inq̄tū fiebāt ex obediētia facientū. Ad p̄mū igit̄ dicendū q̄ p̄ tanto dicebant p̄re- cepta legis custodiētes v̄nere: q̄ p̄ hoc euadebāt penam mortis t̄p̄alis et corp̄alis. que p̄ legē trāsgressōrib⁹ infere- bāt in casib⁹ multis: vt p̄z ex decursu illi⁹ legis. Ad secu- dū dicendū q̄ licz in circūcisiōe dare ḡra: hoc t̄m nō erat ex circūcisiōe: s̄ ex fide xp̄i venturi quā habuit abrahā: cui⁹ fidei signū fuit circūcisiō: sicut d̄t seq̄nti ca. Et signū accepit circūcisiōis signaculū fidei iusticie quā fidē p̄re- stabat se recipere suscipiēs circūcisiōe p̄ se. si erat adultus et p̄ aliū si paruul⁹. eadē em̄ fides fuit antiquoz et moder- noz: sicut dicit̄ ē. s̄. licz mō magz sit explicita. et h̄ mō di- cūt doctōres gratiā fuisse datā in circūcisiōe alter aut̄ dat̄ mō in baptisimo q̄ h̄z efficacitā a passione xp̄i iā cōpletā in effectu. p̄pter q̄d nō solū est signū ḡre in eo date: s̄ etiā eā efficiēs instrumētalis t̄m: q̄ sacramēta noue legis efficiūt q̄d figurāt: et sic p̄z ad questionē et ad argumēta.

In ca. iij. vbi dicit̄ in postilla. Ut iustificeris.

Ad ditio.

H De q̄d d̄t: Ut iustificeris in sermonib⁹ tuis. nō vi- det̄ bene exponi de xp̄o nascituro. put̄ postillator exponit. Dato em̄ q̄ dauid fuisse eternalit̄ cōdem- nat⁹. posset ex eo descendere xp̄s q̄ ex multis descendit pec- carōrib⁹: vt p̄z ex sua genealogia. vñ p̄dicta v̄ba meli⁹ vi- dent̄ exponēda fm glo. q̄ in eodē loco sic dicit̄. Precami- na ḡ dauid: vt portat et sic impleat q̄d p̄misit de venia in- gemiscētis d̄i. Quacūq̄ hora pctōr̄ igemuerit oim̄ iniq̄- tanū ei⁹ nō recordabor. q. d. ideo me mūda. Ut iustifice- ris in sermonib⁹ tuis. q̄ sūt de p̄missiōe venie ingemiscē- tis. Et vincas. i. cōvincas eos q̄ dicūt q̄ nō parces mihi: eo q̄ graui⁹ peccant. Cū iudicaris. ab eis. hec i glo. Et de hoc ampli⁹ in additiōe sup̄ istū psal. vide ibi.

In eo. ca. vbi dicitur in postilla. Sciendū ergo q̄ psal- mus. xiiij.

Ad ditio.

P Salmus iste. s. Dixit insipies. de q̄ sumpta ē scri- ptura h̄ allegata ad lram̄ p̄prie exponit de iudeo xp̄i in p̄sona p̄p̄tore: sicut glo. exponit ibidē que quidē expositio magis p̄cordat lre: put̄ declarat̄ fuit: s̄. in additiōe sup̄ illū ps̄. vñ et ap̄lus fm sensū lralē h̄ intel- ligit̄ allegare. et iō hoc q̄d h̄ d̄t. Sic sc̄ptū est. ad illud p̄ti- ner q̄d dixerat parū. s̄. Quid igit̄ p̄cellim⁹ eos. s̄. iudei gē- tiles: neq̄q̄. Sic sc̄ptū ē glo. de iudeis de q̄b⁹ min⁹ videt̄ eo q̄ sub lege dei viuere videbant̄. et fm hūc sensum glo. cōtinuat̄ expositionē hui⁹ allegatiōis: vide ibi.

In eo ca. vbi d̄t in postilla. Qui iustificat circūcisiōe id est iudeos circūcisos.

Ad ditio.

P Er hoc q̄d dicit̄ ap̄lus circūcisiōe iustificari ex fi- de et p̄p̄ciū p̄ fidē fm d̄m̄ Petrū de tharant̄ha- sia intelligit̄ q̄s i iustificatiōe iudei fides nō solū ē termin⁹ ad quē s̄ etiā terminē a q̄: p̄cedit em̄ ex fide i fidē vt dicit̄ ē. s̄. j. ca. in additiōe: s̄ in iustificatiōe gētilis fides est t̄m termin⁹ ad quē: nō a quo. Et iō circūcisiōe dicit̄ iustificari ex fide: et p̄p̄ciū p̄ fidem.

In eo. ca. vbi dicit̄ in postilla. Et arguit̄ p̄mo q̄ sic Ie- uitici. xvij. dicit̄. Custodire leges meas.

Ad ditio.

P Ro p̄re affirmatiua hui⁹ q̄ōnis posset argui effica- cius: vt h̄t ex illo dicto ap̄li. s̄. Ro. ij. vbi sic. Non auditores legis iusti s̄t apud deū: s̄ factores legis iustificabunt̄. Ex q̄ p̄z q̄ p̄cepta legz̄ impleta iustificabāt sed h̄ argumentū soluit a sc̄tō Tho. in p̄ma sc̄de. q. j. arti. vlti. in cor. q. et in r̄sione ad p̄mū argu. Sic ap̄lus acce- pit̄ ibi iustificatiōe p̄ executiōe iusticie zc̄.

In eo. ca. vbi dicit̄ in postil. Illio mō magis large p̄ si- gnificatiōe iusticie.

Ad ditio.

Large iusticia nō solū accipit̄ p̄ significatiōe iusti- cie s̄ etiā p̄ dispositiōe ad iusticiā: sic medicina d̄t sana eo q̄ ē dispositiua ad sanitatē. et isto mō etiā lex vet⁹

iustificabat inq̄tūz disponebat ad gratiā iustificantē per xp̄m accipiendā. vnde Gal. ij. ca. Lex pedagogus noster fuit in xp̄o zc̄. Tho. vt. s̄. in eodē ar.

In eo. ca. vbi dicit̄ i postil. Si aut̄ accipiat iusticia im- perfecta et lex vetus q̄ntū ad moralia.

Ad ditio.

P Er opa legis q̄ iustia erant nō acq̄rebat̄ habitus iusticie nisi eēt̄ mltōtēs itera- ta: vt in. ij. Eth. cū at̄ iteratio nō sit de ra- tiōe p̄cepti. iō nō vi- det̄ p̄cedēdū simpli- cit̄: q̄ p̄cepta mora- lia iustificabāt effe- ctive: etiāz loquēdo de iusticia politica: nisi cū hac additiōe multōtēs iterata. s̄ bñ cōcedit̄ simplr̄ q̄ iustificabāt fm exe- cutōz iusticie inq̄tū cōtinebāt illud q̄d ē fm se iustū zc̄.

In eo. c. iij. vbi d̄t in postil. Si deo ac- cipiat lex q̄ntum ad ceremonialia pure q̄ nō p̄tinebāt ali- quid iustum.

Ad ditio.

P Recepta ceremonialia p̄tinebāt iusticiā fm se i gē- nerali: put̄. s̄. exhibebant̄ i cultū dei i sp̄ali vō nō p̄tinebāt fm se iusticiā: nisi ex sola determinatiōe le- gis diuine. Et iō t̄m ex deuotiōe et obediētia facientū iusti- ficabāt mō p̄dicto. Tho. vt supra.

Replia.

In ca. iij. Burg. opponit̄ p̄ expositionē postillato- ris circa id q̄d allegat̄. Ut iustificer̄ i sermonib⁹ tuis zc̄. Sed ip̄ius oppositiō corrigīt̄ circa psal.

Miserere mei deus fm magnā zc̄.

In eo. ca. psal. Dixit insipies. allegati postil. exponit̄ d̄ pctōrib⁹ generalit̄. Burg. aut̄ eū restringit̄ ad iudeū p̄tem- ptōzē xp̄i. s̄ hoc correctū ē in allegato loco.

Cap. iij.

Quid ḡ dicem⁹. oīso p̄ rōnez q̄ lex vet⁹ nō sufficie- bat ad salutē. Dic p̄nt̄ idē oīdit̄ p̄ exēpla abrahē patriarche. Circa q̄d oīdit̄ p̄mo q̄d p̄secut⁹ sit p̄ fi- dē xp̄i. sc̄do magnitudo sue fidei: ibi. Qui s̄ sp̄e. Prima adhuc i tres: q̄ p̄mo oīdit̄ q̄ ex fide p̄secut⁹ ē gratiā iusti- ficantē. sc̄do credentiū p̄nitatē: ibi. Et signū. Tercio hē reditatis p̄missionē: ibi. p̄. n. p̄ legē. Primū aut̄ oīdit̄ duplicit̄. p̄mo p̄ scripturā. sc̄do p̄ rōnez. ibi. Et aut̄. Circa p̄mū d̄t: a. Quid ḡ d̄t. inue. abrahā pa. nō. fm carnē. fm. n. carnē ap̄lus descendērat ab abrahā sic et ceteri iudei fm. n. aiaz q̄ ē p̄ infusiōe oēs imediatē sūt a deo. et r̄ndet̄ ad q̄ōnē d̄i. b. Si. n. abrahā ex opib⁹ legis iusti. est zc̄. qz talis iusticia ē acq̄sita et politica et sic reddit̄ habētē ho- norabilē int̄ hoies s̄ nō apud deū: qz nō facit̄ eū etna vita dignū: vt. s̄. dicit̄ est. et ad h̄ p̄bandū inducit̄ scripturā di.

Quid. n. d̄t̄ scriptura. de abrahē iustificatiōe. d. Cre- di. abrahā deo et repu. ē illi ad iusticiā. ex fide igit̄ iustifica- tus ē. et nō ex opib⁹ legz̄. h̄ aut̄ i scriptura habet̄ Gen. xv.

Et aut̄ q̄ opat̄. hic oīdit̄ idē p̄ rōnē. et diuidit̄ i duo: qz p̄mo ponit̄ rō. sc̄do rōnis declaratiō: ibi. Sic et dauid. rō em̄ talis ē: illud q̄d p̄cedit̄ alicui sic merces op̄ati. nō tradit̄ p̄ viā ḡre s̄ p̄ viā debiti. iusticia vō de q̄ est fmo cōcedit̄ p̄ viā ḡre ḡ nō p̄t̄ legz̄ opa. Maior h̄ rōnis ponit̄: cū d̄t. Et aut̄ q̄ opat̄ merces nō imputat̄ fm ḡraz: et sub d̄t̄ minor.

Et vō q̄ nō opat̄. legz̄ opa. Credēti aut̄ i eū q̄ iusti- ficat̄. q̄ fides facit̄ dignū vita eterna. h̄ sc̄dm̄ p̄positū ḡre dei. i. fm ordinē ḡre dei et nō fm debiti ordinē. et ex h̄ sb̄intelligit̄ p̄clusio p̄sequēs. s̄. q̄ dicta iusticia nō ē ex opi- bus legz̄. i. Sic et dauid d̄t. bea. Dic p̄nt̄ ponit̄ h̄ rōnis declaratiō. maior aut̄ manifesta ē. et iō nō indiget̄ declara- r̄ iij

Epistola pauli.

tiōe. h̄ minor declarat p̄ scripturā. z p̄mo allegat scripturā. sc̄do ad p̄positū applicat. ibi. **B**itudo ḡ. Circa p̄mū sc̄dē dū q̄ bitudo duplicif accipit. vno mō in re. z sic h̄ i p̄ria. Alio mō i spe: put h̄ in via. z sic accipit h̄ cū d̄. **S**ic z dauid dī. beati. hoīs. supple eē. **C**ui de? accep. fert iusticiam. i. acceptat eū ad vitā beatā sine opib⁹ qz opa hūana ad h̄ sūt ip̄porcio. nata vt p̄dictū ē. z s̄ dīf auētras dauid ad h̄ p̄s. xxxj. Beati qz remisse sūt iniq̄. zc. qd̄ n̄ pōt fieri p̄ opa hūana qz hō nō pōt p̄ se resurgere a peccato. ad h̄ em̄ qd̄ tol lat p̄ctm̄ req̄rit illu stratio diuīe gr̄e: sic lux corp̄ ad amoti onem tenebre.

Bitudo ḡ h̄. hic scriptura allegata ad p̄positū applicat p̄ modū q̄onīs: cū d̄: **B**itudo ḡ hec. q̄ h̄ in spe. **I**n circūcisione t̄m̄ manet id est dat̄ ne t̄m̄ iudeis circūcis. **I**n etiā in p̄pucio. i. in ḡtilib⁹ in circūcis. z r̄ndet ad hanc q̄stionē. d.

Dici. em̄ q̄ repu. est abrahā fi. ad iusticiā. sic h̄ **Gen.** xv. vt. s̄. allegatū ē. **Q**uō ḡ repu. ē. z r̄ndet. **Q**uō est i circū. h̄ in p̄pucio: qz abrahā nōdū erat circūcisus q̄n̄ h̄ dictū fuit de eo: h̄ at̄ dcm̄ fuit aū natitatē ysmael **Gen.** xv. Et abrahā fuit circūcisus ysmaele tā. xij. ānoz existēte: vt p̄ **Gen.** xvij. **E**t signū accepit. **H**ic oñdīf q̄ p̄ fidē obtinuit credentiū paternitatē. Circa qd̄ sciēdum q̄ silabrahā habuit p̄ceptū circūcisōis q̄ fuit signū z character sue fidei i se z i sequētib⁹. vñ sic diffinit. **C**ircūcisio ē signū vel character distinguēs isrl̄ a gentib⁹. **E**x hoc igif̄ format talis rō. **C**ircūcisio in aliq̄ duo cōcurrūt. vñ vt signū t̄m̄. aliud vt res signata. p̄ncipalior est ibi res signata q̄ signū: qz nō est nisi p̄t̄ rē signatā: vt p̄ de circulo pendēte ante tabernā: q̄ nō est ibi nisi vt significet vinū venale. cū igif̄ i paternitate abrahē respectu credentiū circūcisio fuit ibi t̄m̄ vt signū. fides aut̄ vt res signata. ḡ ex fide obtinuit dictā paternitatē: z h̄ est qd̄ d̄. **E**t signū accepit sc̄z abrahā. **C**ircūcisōis. in carne. **S**ignaculū iusticie fidei. i. vt h̄ circūcisio esset signaculū iusticie fidei latētis in mēte. **Q**ue ē in p̄pucio. i. q̄ iusticia erat in abrahā aū circūcisionē. **E**t sit pat̄ oim̄ credentiū p̄ p̄pucio. i. oim̄ gentiliū ad fidē xp̄i veniētiū absq̄ circūcisione. **E**t reputet̄ z illis ad iusticiā sicut z abrahē reputata fuit fides ad iusticiā anteq̄ circūcidere. **E**t sit p̄ circūcisōis. i. sp̄ualis q̄ est recisio vicioz. **N**ō his t̄m̄ q̄ sūt ex circūcisōe carnali cuiusmodi sunt iudei. **S**z z his q̄ sectant̄ zc. i. quā iusticiā p̄ fidē habuit abrahā aū circūcisionē. **N**ō em̄. **H**ic oñdīf q̄ p̄ fidē obtinuit hereditatis p̄missionē z nō p̄ opa legis: vt pote per circūcisionē v̄ l̄mōi. z ad hoc inducīt duplex rō. secūda ibi. **L**ex em̄. **R**atio p̄ma talis est. q̄n̄ aliq̄ p̄missū reddīt. alicui nō habito respectu ad p̄missionē h̄ ad opa sequētia. p̄missio illa frustrat̄ z euacuat̄: qz nō p̄pter illā sed p̄pter aliud. p̄missum reddīt. p̄missio v̄o hereditatis facta fuit abrahē aū circūcisionē: vt p̄ **Gen.** xij. ergo si reddita ei p̄pter circūcisionē vel opa sequētia. p̄missio dei fuit frustratoria. z fides abrahē de dicta p̄missione fuit euacuata. **D**ant̄ incōueniēs ē dicē de deo in q̄ nō pōt eē falsitas nec

deceptio. ḡ z illud. vñ sequit̄. i. q̄ p̄missio hereditatis sit i-pleta p̄ legē opa: z h̄ est qd̄ d̄. **N**ō em̄ p̄ le. p̄ abrahē l̄z facta ē. **A**ut̄ semi ei⁹. vt eēt heres m̄di. nō em̄ solū facta ē abrahē z semi ei⁹ p̄missio de terra in dec. h̄ etiā de toto m̄do. qd̄ p̄z implem̄ in xp̄o descēdente de abrahā

z carne q̄ d̄c̄. **M**at. vlt. **D**ata ē mibi ois p̄tās in celo z i tra. **S**ed p̄ iusticiā fidei. facta ē p̄missio. iō cōcludit. **S**i ei⁹ q̄ ex lege. i. ex opib⁹ legis. **H**eredes sūt. i. sequit̄ hereditatē. **E**x inanita ē fides. qua abrahā credidit deo p̄mittēti. **A**bo lita ē p̄missio. i. del qz hereditas nō est reddita hito sp̄ectu ad p̄missionē. h̄ ad aliud: qd̄ est incōueniens: ergo zc. **L**ex n̄. irā opat̄. **H**ic ponit sc̄da rō q̄ talis est. p̄missio cū sit de bono nō innit̄ rei q̄ est puocatiua ire. qz nō h̄iet firmitatē aliquā: cum frequēter p̄t̄ irā p̄missio facta p̄s retractet̄. **L**ex aut̄ fuit puocatiua ire diuīe dupl̄. **V**no mō: qz hoīs nitunt̄ in veritū. p̄pter qd̄ ex inhibitiōe legis creuit libido peccādi. **A**lio mō: qz lex dabat cognitōz p̄cti clariorē q̄ aū: z ex h̄ aggrauat̄ p̄ctm̄ fm̄ dictū saluatoris **Iu.** xij. **S**eru⁹ q̄ cognouit volūtātē dñi sui z nō fecit vapulari mltis plagz. **S** p̄missio oino nō initebat̄ legi cū eēt ire dei puocatiua z h̄ est qd̄ d̄: **L**ex n̄. irā opat̄. i. puocat̄ modis dictz **Abi.** n̄. nō ē lex. nec p̄uaricatio. z h̄ est verū absolute de his q̄ erāt in d̄ntia aū legē: qz talia nō sūt mala nisi qz phibita: cuiusmodi erāt ceremonialia: saltē p̄ magna p̄te de his v̄o q̄ phibita sūt p̄ legē eo q̄ erāt fm̄ se mala. nō ē intelligēdū simpl̄ v̄bū apli h̄ fm̄ qd̄: qz n̄ erat tā grauis p̄uaricatio aū legē sic post̄ p̄t̄ maiorē cognitōz q̄ aggrauat̄ p̄ctm̄. z p̄t̄ phibitionē q̄ excitat̄ libidinē in d̄nti. istō t̄m̄ nō puenit ex lege fm̄ se q̄ fuit sancta z bona h̄ ex hūana malicia. **N**ō ex fide. habuit firmitatē diuīa p̄missio. **Q**uō m̄ semi. i. abrahē: z q̄le sit semē istud subdit. **N**ō ei⁹ q̄ ex lege est solū. i. ip̄is iudeis. **S**ed ei qui est ex fide abrahē. i. gentilib⁹ in xp̄m credētib⁹ fide abrahē imitātib⁹ q̄ est pat̄ oim̄ nostrum in xp̄m credentiū. **S**icut scriptū ē **Gen.** xvij. **Q**uia parē multaz gentiū posui te. z nō solū iudeoz. **I**n dei. p̄ iusticiā. vñ dictū ē abrahē **Gen.** xvij. **A**mbula corā me z esto p̄fectus. **Q**ui vni. mortuos. ḡtiles iustificas p̄ grām q̄ mortui erāt p̄ idolatriā. **E**t vocat̄ ea q̄ nō sūt. i. ḡtiles q̄ nō erāt alicui⁹ reputatiōis corā iudeis. **M**āq̄ ea q̄ sunt. i. iudeos q̄ dicebant̄ apud deū reputati p̄ ceteris pplis p̄pter acceptionē diuīe legē p̄s. cxl. vij. **N**ō fecit talit̄ oim̄ natiōi zc. **Q**ui p̄ sp̄e. **P**ostq̄ oñdīf aplis q̄nta abrahā p̄ fidē obtinuit h̄ magnitudinē sue fidei ostēdit. z diuidit̄ in duas p̄tes. p̄ declarat̄ p̄positū. sc̄do infert̄ correlariū: ibi. **I**o. **C**irca p̄mū sciēdū q̄n̄ p̄missus fuit semē abrahē de sara iam erat. xcix. annoz. z sara. xc. **Gen.** xvij. z cū h̄ ip̄e erat debilis. z t̄m̄ credidit. p̄missiōi diuīe z nō hesitauit: iō d̄ **Q**ui p̄ sp̄e. i. n̄e. **I**n sp̄e diuīe gr̄e. credidit q̄ fieret pat̄ multaz gentiū: fide ei⁹ imitantiū. **S**c̄dm̄ q̄ dictū ē **Gen.** xv. videlicet. **S**ic erit semē tuū sicut stelle celi zc. i. in multitudine maria: sicut

z h̄ est qd̄ d̄. **N**ō em̄ p̄ le. p̄ abrahē l̄z facta ē. **A**ut̄ semi ei⁹. vt eēt heres m̄di. nō em̄ solū facta ē abrahē z semi ei⁹ p̄missio de terra in dec. h̄ etiā de toto m̄do. qd̄ p̄z implem̄ in xp̄o descēdente de abrahā z carne q̄ d̄c̄. **M**at. vlt. **D**ata ē mibi ois p̄tās in celo z i tra. **S**ed p̄ iusticiā fidei. facta ē p̄missio. iō cōcludit. **S**i ei⁹ q̄ ex lege. i. ex opib⁹ legis. **H**eredes sūt. i. sequit̄ hereditatē. **E**x inanita ē fides. qua abrahā credidit deo p̄mittēti. **A**bo lita ē p̄missio. i. del qz hereditas nō est reddita hito sp̄ectu ad p̄missionē. h̄ ad aliud: qd̄ est incōueniens: ergo zc. **L**ex n̄. irā opat̄. **H**ic ponit sc̄da rō q̄ talis est. p̄missio cū sit de bono nō innit̄ rei q̄ est puocatiua ire. qz nō h̄iet firmitatē aliquā: cum frequēter p̄t̄ irā p̄missio facta p̄s retractet̄. **L**ex aut̄ fuit puocatiua ire diuīe dupl̄. **V**no mō: qz hoīs nitunt̄ in veritū. p̄pter qd̄ ex inhibitiōe legis creuit libido peccādi. **A**lio mō: qz lex dabat cognitōz p̄cti clariorē q̄ aū: z ex h̄ aggrauat̄ p̄ctm̄ fm̄ dictū saluatoris **Iu.** xij. **S**eru⁹ q̄ cognouit volūtātē dñi sui z nō fecit vapulari mltis plagz. **S** p̄missio oino nō initebat̄ legi cū eēt ire dei puocatiua z h̄ est qd̄ d̄: **L**ex n̄. irā opat̄. i. puocat̄ modis dictz **Abi.** n̄. nō ē lex. nec p̄uaricatio. z h̄ est verū absolute de his q̄ erāt in d̄ntia aū legē: qz talia nō sūt mala nisi qz phibita: cuiusmodi erāt ceremonialia: saltē p̄ magna p̄te de his v̄o q̄ phibita sūt p̄ legē eo q̄ erāt fm̄ se mala. nō ē intelligēdū simpl̄ v̄bū apli h̄ fm̄ qd̄: qz n̄ erat tā grauis p̄uaricatio aū legē sic post̄ p̄t̄ maiorē cognitōz q̄ aggrauat̄ p̄ctm̄. z p̄t̄ phibitionē q̄ excitat̄ libidinē in d̄nti. istō t̄m̄ nō puenit ex lege fm̄ se q̄ fuit sancta z bona h̄ ex hūana malicia. **N**ō ex fide. habuit firmitatē diuīa p̄missio. **Q**uō m̄ semi. i. abrahē: z q̄le sit semē istud subdit. **N**ō ei qui est ex lege est solū. i. ip̄is iudeis. **S**ed ei qui est ex fide abrahē. i. gentilib⁹ in xp̄m credētib⁹ fide abrahē imitātib⁹ q̄ est pat̄ oim̄ nostrum in xp̄m credentiū. **S**icut scriptū ē **Gen.** xvij. **Q**uia parē multaz gentiū posui te. z nō solū iudeoz. **I**n dei. p̄ iusticiā. vñ dictū ē abrahē **Gen.** xvij. **A**mbula corā me z esto p̄fectus. **Q**ui vni. mortuos. ḡtiles iustificas p̄ grām q̄ mortui erāt p̄ idolatriā. **E**t vocat̄ ea q̄ nō sūt. i. ḡtiles q̄ nō erāt alicui⁹ reputatiōis corā iudeis. **M**āq̄ ea q̄ sunt. i. iudeos q̄ dicebant̄ apud deū reputati p̄ ceteris pplis p̄pter acceptionē diuīe legē p̄s. cxl. vij. **N**ō fecit talit̄ oim̄ natiōi zc. **Q**ui p̄ sp̄e. **P**ostq̄ oñdīf aplis q̄nta abrahā p̄ fidē obtinuit h̄ magnitudinē sue fidei ostēdit. z diuidit̄ in duas p̄tes. p̄ declarat̄ p̄positū. sc̄do infert̄ correlariū: ibi. **I**o. **C**irca p̄mū sciēdū q̄n̄ p̄missus fuit semē abrahē de sara iam erat. xcix. annoz. z sara. xc. **Gen.** xvij. z cū h̄ ip̄e erat debilis. z t̄m̄ credidit. p̄missiōi diuīe z nō hesitauit: iō d̄ **Q**ui p̄ sp̄e. i. n̄e. **I**n sp̄e diuīe gr̄e. credidit q̄ fieret pat̄ multaz gentiū: fide ei⁹ imitantiū. **S**c̄dm̄ q̄ dictū ē **Gen.** xv. videlicet. **S**ic erit semē tuū sicut stelle celi zc. i. in multitudine maria: sicut

Ad Romanos.

prz impletū in multitudine credētū. quoz aliqui credūt fide formata charitate. z illi cōpant stell. illi vō fide in- formi. z illi cōpant harena maris. q. Et nō infir. ē in fi. cū tñ senes sint pue spei. vt dicit phs. ij. retho. r. Nec cōsi. cor suū zē. i. ineptū ad generādū p senectute. Sz p hoc vř qđ dicit gen. xxv. q. abraaz postea acce- pit aliā vxorē no mi ne cethurā. que pe- perit ei plures filios. Ad qđ dicēdum q. hec ipotētia ad ge- nerandū intelligitō sara q. erat sterils z nonagenaria q. n. de iuencula q. ad con- cipiēdū magis erat apta. qz ex bona off- positōe virtutis pas- siue facilius fit con- ceptio etiā a debili agēte. s. Et emo- vul. sare. quā desie- rāt in ea fieri multe bñ. vt dī gen. xvij. r. In repro. et. dei nō hesi. diffi. pñi vř qđ abraā dixit gen. xvij. Putas ne cen- tenario nasceat puer q. d. nō. Ad qđ dicē- dum q. illud verbū nō fuit dubitātōis: s. admiratōis de re- tānsolita. sicut luc. j. dixit maria. Quō fier istud qz virū nō cognosco. pp quod abraā nō fuit punit⁹ sicut zacharias pñ iohānis eo q. dñ- bitauit de pmissiōe dei. Luce. j. v. Sz cōfor. ē h. dās glo. deo. i. attribuēs pmissum diuie bonitati nō suis me- ritis. r. Plenissime sciēs zē. etiā p rōnē nālē p quā co- gnouit oia fore deo possibilīa. y. q. r. reputatū. hic cō- cludit correlariū. i. q. fides abrae n. solū valuit sibi s. etiā nobis q. sum⁹ imitatores fidei ipius. z hoc ē qđ dicit. Io r. reputatū ē ei zē. z subdit. 3. Mō ē at scri. zē. Ex quo prz q. facta singularia patrū ponūt in sacra scriptura. vt quedā vniuersalia nō p. dīcatōem s. etiā p. exēplaritatē. hoc. n. duplici mō dñ vniuersale. sicut sol dñ cā vniuersal- generabiliū. cetera patent. Caplin. v.

Iustificati ergo ex fi- de pacem habeam⁹

semē tuū: sicut stelle celi et harena maris. z nō infama- tus ē in fide: nec cōsidera- uit corp⁹ suū emortuū: cuz tam fere cētū eēt annoz: et emortuā vuluā sare. In re- pmissiōe etiā dei nō hesi- tauit diffidētia: s. pfortat⁹ ē fide dans gliam deo: ple- nissime sciens qz qđcūq. p- misit de⁹ potēs ē z facere. Io r. reputatū ē illi ad iu- sticiā. Nō ē aut scriptū tm pp ipm. qz reputatū est illi ad iusticiā. s. r. ppter nos q. bus reputabit credentib⁹ in eū: q. suscitauit ihm xpm dñm nrm a mortuis: q. tra- ditus ē ppter delicta nra. z resurrexit ppf iustificatō- nem nram. Ca. v.

Iustificati ergo ex fi- de pacem habeam⁹

terminat z nō a nigredine seu medio colore. vñ incipit sic iustificatio nō denoiat a culpa vel impietate a q. incipit. s. a grā ad quā terminat. ita q. mag⁹ dñ. iustificatio q. pcti remissio. lz vtrūq. includat. Iste vō accessus ad grām est p. deū sicut p. agens pncipale. p. hūanitatē vō xpi sicut p. agens instrale. cōiū- crū tñ. p. fidē vō scit sacra fidei. sicut per agēs instrale sepa- tū sic edificatio do- mus est ab artifice pncipaliter a manu e⁹ sicut ab instrō cō- iuncto. z a securi si- cut ab instrō sepa- to hec tangūt hic in iustificatōe. cū seqt a. Iustificati igr ex fide. sicut ex instrō sepa- to cōi iudeis et gentilib⁹. b. Pa- cē ha. i. rōcordiā. q. d. vnitās fidei z sa- cōz vō eē cā pcor- die fideliū. c. Qđ deū q. ē cau- sa pncipalis nre iu- stificatōis. d. Per vō. nō. zē. q. fm hūanitatē est nre iustificatōis in- strm conūctū. e. Per quē ac. ha. s. ad deū tāq. p. me- diatōrē dei z hoim. f. In grām istaz. q. iustificat formaliter. g. In q. sta. in pñti

ad deū: p. dñm nrm iesum xpm p. quē habem⁹ accessū p. fidē in grām istā in q. sta- mus z gloriamur i spe glo- rie filioz dei. Nō solū aut s. r. gloriamur in tribulatōi- bus scientes q. tribulatio impatiētā opat. patiētā aut n. pbatōz: pbatō vō spem. o. Spes aut n. confuudit: q. a. charitas dei: diffusa ē i cor- dibus nris p. spm sanctum q. datus est nobis. Ut qđ em xpc cum adhuc infirmi- t eēmus fm tps. p. ipijs mor- tuus ē. Cir. n. p. iusto q. s. mori. Nā p. bono forsita- z. q. s. audeat mori. Cōmēdat v. aut charitatē suā de⁹ i nob- 3. qm si cū adhuc peccatores eēmus fm tps: xpc p. nob- a. mortuus ē: mlto igr mag⁹ nre iustificati i sanguie ipi

z qz ē arra glorie. iō subdit. h. Et glo. in spe zē. i. scōz q. nō spālī dicūt filij dei. qz nō solū sunt filij dei ppter simi- tudinē nature q. ē in oibus hoib⁹. z similitudinē grē q. ē in solis iustis. s. etiā pp similitudinē glorie q. ē assimilatio pfecta. j. Io. iij. Scimus qz cū apparuerit filies ei erimus. i. Nō solū aut. h. apls oñdit iustificatōis effectū q. tū ad tolerantā mali pene. z qz nullus malū appetit nisi ppter bonū cōiunctū sicut portio amara ppter sanitarē. iō apls oñdit bona cōiuncta malo pene. si patēter tolerēt quā to- leratā facit iustificatio q. ē p. grām. iō dicit. i. Nō so. at. s. gloriamur in adepte boni. k. Sz ē zē. q. sunt mala penalia. z subdit cā. l. Sciētes qz zē. i. facit: sicut artē citharizādi facit frequēs citharizatio. m. Patia aut. p. ba. i. purgatōz pctōz. sicut. n. macia pcti auferē p. cordis cōiūctōem. sic reat⁹ pene p. tribulatōz patiēter toleratā. n. Probatio vō spem. i. certā expectatōz bñitudis. qz re- mota culpa z pēa prz liber accessus ad gliāz. o. Spes at nō pfun. i. tollit erubescētā inquārū hō nō frustrat. eo qđ expectabat. p. Quia charitas q. ē arra glorie. q. Diffusa ē zē. sicut liqr p. ciosus in vasīs. r. Per spi- ritū sanctū. q. charitatē infundit. Qui dat⁹ nobis. nō so- lū in dono suo s. etiā i seipō inq. tū p. charitatē hī in nob- nouo mō. s. p. qđ em. h. tāgit apls nre iustificatōis mortuū. z p. h. motuūz excludit a nobis. d. Et qđ. n. xpc cū adhuc infirmi eēmus. i. infirmitate pcti. t. Bcōm- tps zē. i. p. tps triū dierū q. fuerūt inē ei⁹ morē z resurre- ctōz tñ p. synodoche. q. d. mors xpi nos iustificās ex nris meritis n. pcessit. qđ pbat pñr. d. v. Dix. n. zē. i. op⁹ hois q. n. cūq. iusti vir mereē vt q. s. p. eo velit mori. z mlto mi- n⁹ pctōz h. p. mēri. iō pcludit q. pcessit ex charitate dei. d. r. Cōmēdat at. i. cōmēdabile oñdit. y. Charitatē zē. p. ipm iustificat. 3. Qm zē. p. nob mortuū ē. ex sua liba- charitate. a. Multo igr zē. i. p. passionē ei⁹ meritorie z p. grām formaliter. f. v

Epistola pauli.

b Salui erimus ab ira. i. inferni pena. **c** Per ipm. qz maius e peccatore iustificare qz ipm a pena liberare. z qz no solu p morte xpi sumus liberati a pena s etia cosequimur gloria. io subdit. **d** Si. n. cu ini. ee. p puarica toem ade. **e** Recociliati sum deo. s. p. p. p. moztz filij eius multo magis re cociliati deo patri. **f** Salui facti eri. i. vi. ipi. i. in vita xpi gloriosa. ad tale em vita resurrexit. z qa vite beate e in nob que da inchoatio p gram xpi mediato ris. io subdit. **g** No solu aut. sal ui erimus in futuro. **h** S. z glo. i. deo. etia in pnti. **i** Per dnm zc. re cociliatdem accepimus. z p pns certaz spem beatitudinis eterne z future. qm apls. **h**ic facit argumtu a maiori. qz si iustificati sumus p morte xpi. multo magis sic iustificati salui erimus p cosecutoem beatitudinis. **Ex** hoc pz intero apli qz maius e impiu iustificare qz iustificatu gortificare cui ro e. qz impi no pot mereri de codigno sua iustifica toem. qz no opat nisi fm virtute nature q e iproportiona ta respectu doni gfe. s iustificatus p gram mereri pot de codigno vita beata. fm illud apli. y. ad Timo. iij. In reliq reposita e mihi corona iusticie qua reddet mihi dñs in illa die iustus iudex. no solu mihi s et his q diligunt aduentu ei zc. **Illud** aut meref aliqs de codigno qd ei fm via iusticie e reddedu. **Ro** aut h e qz valor opis meritorij si solu attendit fm q pcedit ex libero arbitrio. qz sic no e meritoriu vite bte. fm q dicit apls Ro. viij. **Ro** sunt codigne passionis h pntis ad futura gloria q reuelabi in nobis. s etia attendit fm q pcedit a spu sancto habitate in hoie iustificato p gram. z mouete ipm ad opus meritoriu. qz se hz ad liberu arbitriu sicut seffoz ad equu z fm hoc opus meritoriu inquatu e a spu scdo q e infiniti valoris meref de codigno bonu infinitu qd in beatitudi ne reddif obiectiue. **k** Propterea. **h**ic ondit nre iustificatois modu. z qm opposita iuxta se posita magz elucescunt. z medicina p copatoz ad morbu e disponeda. io donu xpi no iustificans tractat apls p copatoez ad pctm ade. cui e medicina ei opposita. z diuidit in duas ptes. qz primo ppat vtrug qtu ad differetiā. scdo qtu ad puenientia ibi: **I**gr sicut. pma in duo. p describit pcti ade generalitate. scdo doni xpi maiortate ibi: **S**z no sicut delictu. pma adhuc in duo. qz p facit qd dem e. scdo fmouet obiectoem in xpi. ibi: **D**iqz ad legē. Circa pmu dicit. **S**icut p vnu ho. s. ada. Intrauit pctm in huc muduz. qz pctm ei imputat oibus ab eo descēditib fm vim generatiua qz sic sunt mebra ei. ppter qd vocat pctm originale. **m** Et p pec. mozt. in pena h pcti qzuis. n. corp ade fuerit copositu ex ptrarijs. z sic naturaliter corruptibile. tm p donu originalis iusticie sibi datu a deo in sua coditoe poterat no mori. qz si ipm seruasset moztē no incurrisset. s qz ipo peccate subtracta e originalis iusticia i pena sui pcti z p pns incurrit necessitate moztēdi. qz pside rato corpe huano in se eet nalis. tm p siderato statu hois i sua pma pditoe eet sibi penalis. **n** Et ita zc. qz qualis fact e p pctm. tales descendit ab eo p generatoem. **o** In quo. s. ada peccate. **p** Des pecca. q futura erat mebra ipius. **a** Dsqz ad legē. hic remouet quadā ob-

lectoem in xpi. qz posset aliqs dicere q pctm no fuit an legē moysi eo q pctm sic diffinit. q e transgressio legis di uine. no potuit aut ee eius trasgressio an datoz. g zc. **S**z hoc no velet qz a pncipio fuit lex naturalis inserta menibus huans. vt onsum e. s. c. ij. ppter qd ei trasgressio fu it pctm. tm pp multu plicatoez pctoz lex naturalis fuit. obfus cata intatu q tras gressione illius legē no reputabat peccata. erat tm fm veritate. qz erant p ronis dictamen. z hoc est qd dicit. **a** Dsqz ad le. pec. erat i mu do. i. toto tpe an dat oem legis mosaice nec p legē definit ee ppter qd livsq non facit exclusionē te poris futuri. s solu excludit carētia pec cati an legē datam. lz no reputaret. io subdit. **b** Pec catu aut no ipu. cu lex no eet. i. n repu tabat pp obfuscatō

ne legis naturalis. io vna ca dandi legē mosaica assignat a sanctis fuisse pp legē naturalis obfuscatōz. **q** aut pec catu fuerit an datōem legis ondit p ei pena q e mozt. vt dictu e. d. **c** S. z regna. mozt zc. tm ly vsq no excludit tps futurū s tm carentia moztis an datōem legis. sic dicitu e de pcto. **d** Etia in eos q no pec. i. in puulis q no peccauerit pcto actuali q tm sunt moztui. **e** In si. p. uari. ade. i. qz generati sunt silēs ei. s. destituti originali iusticia cu debito habēdi ea. **f** Qui. s. ada. **g** Est forma futuri. i. figura xpi q futur erat tpe ada no at tpe apli **h** Sciēdu aut q ada no erat figura xpi inquatu pctoz. s qz tu pncipiū hoim in ee nature. sicut z xpc est pncipiuz eoz in ee gratie. z qz formatus fuit de terra diuina virtu te. sic z corpus xpi virtute spū sancti de virgine maria. **Itē** qz de latere eius formata e **E**ua: sicut d latere xpi ec clesia. ex quib regeneramur in ee gfe. sicut ex ada z eua generatu est gen huanu in ee nature. **g** S. z no si. deli ctu. **h**ic ondit maioritate doni xpi. z hoc in duob. pmo qz peccatu ade fuit pctm hois puri. s donu xpi e donum hois dei. z hoc e qd dicit. **g** S. z no sicut delictu ita et donu. rone dicta. io cocludit vterius. **h** Si. n. vnus delicto. s. ade. z accipit hic si. p qz. **i** Moztui sunt mul ti. oēs. n. poster. **k** Multo magis gra dei zc. i. p gram singularis hois deitari vniti in psona filij. ex qua vnione hz quandā efficaciam meriti infiniti. **l** In plures abun dauit. i. magis excedit in bono qz pctm ade in malo. **Se cundo** ondit maioritas in effectu. qz infectio nature pp peccatu ade ex vno eius pcto pcessit. z vnu solu peccatz in posteros trasmisit. s. peccatu originale qd no pot mul tiplicari in vna psona. s donu xpi iustificat a multis pec caris. s. a pcto originali z actuali. qd quidē actuale multi plicat varijs modis in eodē hoie. z hoc e qd dicit. **m** Et no sicut p vnu pctm. s. ade iniusti sunt alij. **n** Ita p donu. s. xpi iusti constituti sunt multi. s multo pleni. qd pbat cu dñ. **o** Na iudiciū qdē. i. sententia. **p** Ex vno in pdenatōem alioz. s. ex vno pcto ade trāsit in alios z causans in singulis vnu pctm. **q** Gratia autem iesu xpi ex multis delictis in iustifica toem. habet effectū sicut dictum est. z qz gra xpi no soluz iustificat a multis delictis s etiam inducit ad gloria. io **r** Si enim vnus delicto. s. ade.

Epistola pauli.

in primo. qd fm glo. sic intelligit. Propterea p xpm iusticia z vita pcedit in oēs. z p eius grām in regeneratos qz p vnu boiem in huc mūdū pcr̄m irauit zc. z exponat sicut in postilla. Sz circa hoc aduertēdū ē qd ap̄ls p̄supponit. s. qd p vnu hoies. s. p adā intrauit pcr̄m z mors in oēs. negat cōiter ab hebreis q̄ auctoritates noue legis renūit accipe dicētes qd hoc nō posset haberi ex libris ab eis receptis. s. hoc ē manifeste falsuz. ptz. n. gen. iij. qd de p̄denauit adā pp pcr̄m transgressionis ad mortē. d. ibidē. **D**uluis est in puluere reuenteris. que qdē pena q̄tum ad mortē corpale manifeste trāsiuit in posteros. s. qd illō pcr̄m transisset in posteros etiā quo ad culpā p̄r haberi clare ex dictis apud eos valde autenticis. hnt. n. in b̄ndictōe sacri circūcisionis q̄ ē cōis apud eos hec verba merito hui⁹. s. sacri. Deus vitus ps nra z p̄tector n̄ p̄cepit erui carnē nram ab inferis. p̄pter fedus suū qd posuit in carne nra. Ex quib⁹ quidē verbis q̄ apud eos tate auctoritatis sunt sicut apud nos ea q̄ ab vniuersali ecclia dēterminant. manifeste h̄r qd p sacm circūcisionis eruebant ab inferno. z cū illud sacm dabat i. viij. die. vt **Leui. xiiij.** Puer aut octo diez nullo mō p pcr̄m actuale indigebat erui ab inferno cū nōdū vsum liberi arbitriū h̄ret. Restat qd qd debebat erui a p̄cto p̄cto p̄ origines. s. qd hoc p̄bat ab adā h̄r in multis locis in suo thalmur sp̄aliter in quodaz libro sup **Gen. qd d̄r b̄resith raba in. ij. ca. sup illud verbuz** **Iste sunt generatōes celi z tre qn̄ creati sunt.** Quidā doctor eoz noie rabbi salmai sic dicit. Omēs generatōes q̄ in sacra scriptura scribūt diminute sunt p̄ter duas q̄ plenarie scribūt. s. iste sunt generatōes celi z tre. **Gen. ij.** iste sunt generatōes phares **Ruth. vlti.** In q̄ nobis ofidit qd lz in p̄mordio create fuerūt res. i. hoies fm plenitudine suā atqz p̄fectōem. tñ qz peccauit adā p̄m̄ diminuta sunt z corrupta atqz p̄cussa. z vltorius nō erūt reuertētia ad decentē dispositōem donec veniat fili⁹ phares. i. xpc fili⁹ dauid. de q̄ **Ruth. vl.** Iste sunt generatōes phares. hec ille. **Ad intelligēdū tñ dicta sua. sciēdū ē qd mltē sunt dictōes in sacra scriptura q̄ in hebraica lra dupl̄ scribunt.** Vno mō plene. z ē qn̄ inponit lre vocales sufficiētes ad sillabicā dū dictōem p̄t sonat. Alio mō diminutiue. z ē qn̄ nō inponit tales lre vocales. s. sillabicas dictio p̄ aliqs regulas z p̄uncta extra dictionem posita. z qz toldach q̄ in hebreo significat generatōes scribūt plene tantūmō in duobus locis. s. **Gen. ij. vbi. s. qd dcm ē an̄ pcr̄m. z Ruth. vl.** De sunt generatōes phares qd d̄r de genealogia dauid a q̄ xpc descendit. ceterē aut toldach scribūt diminute. vt cū dicit. **Hic ē liber generatōis adā Gen. v.** z he sunt generatōes noe **Gen. vj.** z he st generatōes ysmael. **gen. xxv.** z he sunt generatōes ysaac ibidē. z he st generatōes iacob. **Gen. xxxvij.** z sic de ceteris. Accirco p̄dict⁹ doctor cōcludit qd dictū ē. Si forte qs dicat ex tali variatōe in mō scribēdi nō clare seq̄r intētū p̄dictū. dicēdū qd mysteria in veteri lege tradebant sub velamine figuraz z signorū. ex qbus tacite prudētiores aliqd̄ intelligētes veritatē qd in multis locis sacre scripture p̄tingit. **Vñ z ap̄ls dicit infra in vl. ca. qd t̄pib⁹ eternis. i. antiqs mysteriū. s. xpi erat tacitū. i. tacite nō exp̄sse traditū.** Valet etiā p̄dicta auctoritas z silēs ad p̄futādū hebreos pcr̄m originale ip̄udēt negātes. vt dictū ē. h̄r. n. p̄ p̄fessionē doctorū suoz qd gen⁹ hūanū erat diminutū seu corruptū p pcr̄m ade. donec veniret fili⁹ phares. s. xpc ab eo descendēs. qd satis p̄sonat snie ap̄li. d. Sicut in adā zc. sunt etiā multa dicta seu auctoritates doctorū hebreoz de p̄cto originali. z de ei⁹ effectū vitatē n̄raz testātes q̄ largi⁹ tradūt a inḡro raymūdo in suo pugioe. iij. pte. di. ij. in. iij. ca. vj. z sequētib⁹ vsqz ad finē. q̄ cā breuitatis obmittūt. **In eo. ca. vbi d̄r in postil. z qz puatio cognoscit p̄ habitū. iō p̄mū vidēdū ē qd sit original iusticia cui⁹ puatio ē original culpa.** **Additio**

Peccatū originale lz habeat puatiōem originalis iusticie tñ nō ē pura puatio s̄ ē qdā habit⁹ corrupt⁹. nā sicut egritudo corpalis h̄z aliqd̄ de puatiōe in quārū tollit armonia in q̄ cōsistebat rō sanitatis. h̄z etiā

aliquid positine. s. ipos hūozes inordinate dispositos. sic pcr̄m originale h̄z puatiōem originalis iusticie. z cū h̄ in ordinatā dispositōem p̄tū aie. z sic nō ē pura puatio sed qdā habitus corruptus. vt dcm ē. vñ pcr̄m originale d̄r a doctorib⁹ fomes p̄cti z p̄cti p̄cupia qd sonat aliqd̄ positinū. vt in. ij. di. xxx. z de hoc vide amplius in p̄ma sc̄de. q. lxxij. arti. j. in cor. q. **In eo. ca. vbi d̄r in postil. Ido eius carētia cū debito habēdi eā d̄r pcr̄m originale.**

Additio.

Quod oēs descendentes ab adā p̄vīm generatiuā in eo fuerūt obligati ad debitū habēdi iusticiā originale p̄t d̄r i postil. n̄ vñ rōnabilit dcm. tñ qz nō appet rō q̄ posterū fuisset obligati ad debitū h̄ndi iusticiā originale nisi ex lege nāli l̄ ex aliq̄ p̄cepto diuino. s. h̄ ex lege nāli cū iusticia originalis n̄ erat ex p̄ncipijs hūane nāe. c̄ corp⁹ naturalit̄ corruptibile. vt ip̄e postil. dicit modicū. s. **Peccatū originale ē ex aliq̄ p̄cepto diuino. Nullū. n. p̄ceptū legitur fuisse datū ip̄i ade ante pcr̄m nisi tñ illud. de nō comedēdo lignū vititū qd quidē p̄ceptū nō obligat adā ad debitū h̄ndi iusticiā originale. lz ex transgressionē p̄dicti p̄cepti eā p̄sequēter amississet. tñ qz tale debitū nō h̄z rōnez culpe. put postillator intēdit. ex hoc. n. qd h̄ō ē obligatus ad seruandū p̄cepta diuina nō peccat. s. potius ex hoc qd nō seruat illa. vñ manifestū ē qd nō ē formale in p̄cto originali debitū habēdi iusticiā originale. put postillator. s. dicit. s. ip̄a inordinata dispositio p̄tū aie q̄ fomes peccati vel languoz nature vel p̄cupia d̄r ē p̄prie formale i p̄cto originali. sicut in egritudine corpali iordinata dispositio humorū ē formalis rō egritudis. vt dictū est.**

In eo. ca. vbi d̄r in postil. Qualiter peccatū originale p̄ grām baptisimi tollit.

Additio.

Peccatū originale tollit p̄ baptisimū quo ad reatu⁹ p̄ iniquitū aia recuperat grām q̄stū ad mentē. z sic excludit ab ea ille habit⁹ corruptus q̄ ē p̄prie culpabilis. remanet tñ peccatū originale actu q̄stū ad ordinatōz inferiorū partiū aie. put p̄tinet ad rōnē pene tñ.

Replica.

In ca. v. vbi postillator dicit. Peccatū originale eē puatiōem. qz carētia iusticie cū debito habēdi eā. **Sur. aut dicit ip̄m nō eē puatiōem s̄ quēdā corruptū habitū q̄ a qbusdā d̄r fomes z p̄cupia q̄ sonat qd positinū. Cōtra quē modū dicēdi p̄t sic argui. De positinū est effectiue a deo. si igitur peccatū originale ē tale positinū. igitur ē effectiue a deo. cōclusio ē falsa. igitur aliqua p̄missarū. nō maior. qz ab oibus p̄cessa. igitur minor. falsitas p̄clusionis. p̄bat. Nam si deus effectiue p̄ducit aliqd̄ positinū ad peccatū originale p̄tinentis aut p̄ducit illud cōcurrente cā sc̄da aut nō. sc̄dm nō p̄t dici. qz in causato a solo deo nulla ē obligatō saltē viciosa. in peccato aut originali ē morbus corruptio z obliquitas. igitur a solo deo p̄duci effectiue nō p̄t. Nec primū p̄t dari qz in h̄mōi p̄ductōe nō cōcurrit p̄mus parēs. qz eo nō ex̄te nihil minus cōcurrit peccatū originale. nec p̄mus parēs eā dē rōne. si aut p̄currere d̄r p̄bens. tunc potū ē dicendum actuale q̄ originale. Confirmat. quia nihil indifferēs ad statū culpe z gr̄e imo vtriqz statū cōpossibile p̄t eē peccatū originale. s. fomes. qualitas morbida. corrupt⁹ habitus qualitercūqz noietur ex q̄ cōsurgit rebellio virium aie. est vtriqz statū p̄dicto cōpossibilis. igitur talis habitus a burgeni cōfictus nō ē peccatū originale. maior notat. qz peccatū originale nō stat cū grā imo p̄stituit filios ire. minor ptz. qz paulus ap̄ls ex̄tis i grā. j. ca. vij. z ad gal. v. de h̄mōi qualitatib⁹ sibi adherētib⁹ z eū colaphizantib⁹. facit q̄relas z petit absolutū ei⁹ d̄r. Sufficit tibi grā mea. zc. Et ip̄e burg. in additōe vltima h̄mōi ca. dicit illam de ordinatōem z fomitē p̄tinere ad rōnem pene non culpe. qz culpa tollit p̄ grām fomite remanente. Est igitur peccatū originale pura puatiō p̄ Ansel. z alios sic descripta. Peccatū originale ē quedaz carētia iusticie originalis cū debito habēdi eā. sic qd debitū habēdi est formale in descriptōe illa. Sed p̄ hoc arguit burgē. in sequenti cor-**

Ad Romanos.

ruptio sic. Nam illud debitum habendi consurgit ex lege naturali. aut aliquo precepto divino ubi dicitur ex lege naturali. Contra quod obijcit bur. d. qz iusticia originalis non erat ex principiis humane nature cuius corpus est naturaliter corruptibile. igitur debitum habendi eam non est ex lege naturali. patet autem pariter etiam docto.

q illa pntia non valet consurgit. n. illud debitum habendi ex recta ratione vult omni habere nature. recta. n. ratio erigit ut unum quod tendat ad sui necessarium bonum pferuatorem. hoc. n. non solum tanquam quodam dicitur inditum est rationabilibus sed etiam ex cunctis viventibus quibus tanquam naturalissimum inditum est generare si bene sic p sue nature pferuatione. ut dicitur Aristoteli. ij. de anima. m. l. to amplius hoc inditum est rationali creature ut in bonum suum tendat. et ad bonum sibi necessarium conservandis aspiret. Cum autem bonum et finis rationalis creature sit felicitas per philosophos et theologos.

Ad. n. fm. b. aug. factus est ad dei imaginem ut deus intelligat intelligendo diligit. diligendo fruatur. fruendo possideat et hic est finis et beatitudo creature rationalis ad quam per naturam attingere non potest. In nature autem illius inditione non deest deum illa frustrare suo fine. habitum igitur iusticie originalis supradedit nature. ut quod natura ex se non posset suffragio sit per naturalis additamenti valeret. Hoc autem donum fuit datum nature per tota natura pferuanda. Quod igitur nature per modum dispositi per deum fide commissum fuerat natura debebat. Quibus igitur ad actuale peccatum illam iusticiam perdidit hanc naturam a debito habendi non excusat. quia non fuit fide commissum ipsi ad per ad solam sed per tota natura. Ex tali igitur principio legis nature surgit debitum habendi iusticiam originale. non habens igitur culpabilis est non culpa actuali que supposita est. sed culpa originali que est nature. Et hec est sententia b. aug. j. retract. ca. ix. In per argumentum bur. nihil valere. De hac materia scripsi late. ij. sententia. a. dist. xxx. v. scilicet ad dist. xxxij. z. ij. sententia. di. ij. Preter hec vide scotum di. xxx. scilicet libri in solu. q. prima pulchra.

Quid igitur dicemus? Dic circa predicta apostolus rimouet errorem dicitur. et per rimouet errorem. scilicet dicitur suum confirmat per rationem ibi. Qui. n. mortui. Circa primum sciendum quod ex hoc quod dixerat ca. pcedenti. Vbi abundauit delictum supabundauit et gratia. imponebat ei pseudoapostoli quod dicebat permanendum esse in peccatis. sicut dicitur est. s. iij. ca. Hoc autem rimouet dubium. d. a. Quid ergo dicemus? manebimus in peccato ut gratia abundet. sicut pseudoapostoli asserunt nos dicere. b. Absit. quia peccatum ad gratiam per se non disponit. sed magis auertit. quod autem abundantia gratie sequitur per peccatum aliqui hoc puenit ex bonitate dei que elicit bona ex malis. non tamen sic elicit hoc ad bonum peccatis. sicut patet in damnatione malorum. ex qua deus elicit augmenta glorie electorum. c. Qui. n. Dic perbat dicitur suum per rationem ostendens per quod per peccatum non sit permanendum. scilicet quod vniuerso sit operandum. et he sunt due partes iusticie. scilicet declinare a malo et facere bonum. scilicet per se est ibi. Liberati autem. prima in duas. per. n. perbat peccatum esse dimittendum. scilicet docet dimittendi modum ibi: Quod regnet. Circa primum ponit duas rationes conexas. id est eas sic ponit de

clarat. Ad cuius evidentiam sciendum. quod vita frequenter accipitur per operatione vite. sicut intelligere et scire dicitur vite. et ex hoc patet vita alicuius dicitur operatio in qua principaliter occupatur. sicut potare dicitur vita ebriosi. et peccare vita peccatoris et agere iuste vita virtuosorum. Itaque generatio vniuersa contrarij

ultra non seruiamus peccato. Qui enim mortuus est iustificatus est a peccato. Si autem mortui sumus cum christo: credimus quia simul etiam viuemus cum illo. scientes quod christus resurgens ex mortuis iam non moritur. mors illi ultra non dominabitur. quod enim mortuus est peccato: mortuus est semel. quod autem viuuit viuuit deo. Ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato. viuentes autem deo in christo iesu. Non ergo regnet peccatum in vobis mortali corpore ut obediatis concupiscentijs eius. Sed neque ex

est corruptio alterius. recouerso. et ex his format duas rationes ad dimittendum peccatum totaliter nos imbutos. prima est quia per baptismum mortui sumus peccato. et sic de vita peccati nihil amplius debet in nobis appere. et hoc est quod dicitur. Qui. n. mortuus. pec. quod adhuc viuuit in illo. opera peccati exercendo. quod. n. debet. sicut ostendit nos mortuos esse peccato. d. An igitur. q. d. n. debetis ingrare. e. Quia igitur. bapt. su. r. i. in fide christi. f. An mortui. i. bapt. su. i. p. virtute mortui. h. a. q. baptismus habet efficaciam. g. Consepulti. n. su. r. i. assimilati christo sepulto. qz sicut christus sepultus

fuit in terra. sic baptizatus mergitur in aqua. In mortui. i. similitudinem mortis respectu vite peccatoris. scilicet ratio est. quia mortuus peccato est nonne vite inchoatio in qua assimilamur christo resurgenti. et ideo sic christus resurrexit ad vitam immortalis. ita hanc vitam gratie non debet amplius habere nos in fructu per culpam. et hanc quod dicitur. i. potestiam gloriosam. Ita et nos r. sine interruptioe mortis culpe. Si. n. copla. r. q. d. p. mortem christi sumus enulsi de peccato tanquam de terra in mala. et plantati in terra gratie bonam cum christo. m. Sciens quia ve. h. n. i. puerus peccator. n. Si. n. cra. e. ut ultra non viuat tali vita. sicut nec christus ultra passibili vita vixit. o. Destru. cor. pec. i. p. gerit peccator. sicut math. vj. dicitur. Si oculus tuus fuerit neque tonus r. i. tota cogitatio operum tuorum. ut ibidem dicitur glo. p. Mortuus si ser. peccato. nos ei subiiciedo. q. Qui. n. mort. e. i. e. figuratus morti christi per baptismum. r. Iustificatus est a peccato. baptismus delet penam et culpam. s. Si autem mortuus. su. cum christo. i. et. i. morti configurati. r. Credimus quia r. vita gratie. quia corruptio vite veteris est inchoatio noue. v. Sciens quia r. quia resurrexit ad vitam immortalis. r. Mors illi. v. n. non dominabitur. sicut dominabat damnatis mors gehene. h. non morietur corpore. v. Mortuus. e. i. christus. z. Peccato. i. p. peccato tollendo. a. Mortuus. e. sel. vnica. n. mors christi sufficit ad tollendum omnia peccata preterita presentia et futura. b. Mortuus. e. i. christus. c. Mortuus. e. i. vita gratie. d. Mortuus. e. i. vita gratie. e. Mortuus. e. i. vita gratie. f. In christo te. do. no. i. p. ihm christi tantum quod per mediatoris nomen. g. Non igitur. postquam induxit nos ad dimittendum peccatum. hic patet docet dimittendi modum. et diuiditur in duo. quia per describit modum dimissionis. scilicet ostendit nobis possibilem ibi. peccatum enim modum arvitadi peccatum est per remissionem non somitis. id dicitur. g. Mortuus. e. i. peccata. q. ad et. ip. n. sum statim moueamini ad op. pficiendum. h. Mortuus. e. i. n. est ordo puerus. quia appetit sensum obediendi rationi. i. Sed neque r. i. non appetens ea ad malum. sic. n. p. frequenter actu carperadi quod fit ipsius arti in manu artificis aptas ea ad recte et facili percutiendum. sic ex frequentatione operis mali fit quodammodo impressio in membris corporis aptas ea ad male operandum. et dicitur

Ad romanos

fuit h in nobis a deo facta sunt p grās. hec ex glo. in hoc loco.

Capitulum. vij.

Ignoratis. Postq̄ ap̄s oñdit virtutē fidel̄ xp̄i i peccator̄ d̄missiōe. hic idē oñdit in legis cessatōe. Et diuidit̄ in duo: P̄rio oñdit p̄positū. sc̄do p̄cludit q̄ in xp̄o sit firmis p̄ma-

nendū. ca. se. **D**ia ad huc i duas. p̄ oñdit legis cessatōem sc̄do circa hoc f̄mo uet̄ errore ibi: qd̄ q̄ dicem̄. **P**rima ad huc in duas. p̄ pbat p̄positū. sc̄do de clarat qd̄dā suppositū ibi: Cū. n. eē. **C**irca p̄mū sciendum q̄ lex mosaica fuit inspecta respectu noue legis. qz̄ status illius ppl̄i fuit q̄i status puerilis: Gal. iij. **L**ex pedagogus n̄ fuit in xp̄o. adueniente v̄o statu viri cessat pueril̄. ita adueniente noua q̄ est p̄fectōis cessauit veteris q̄m̄ ad cerimo-

Ignoratis fr̄es sciētibus. n. legez loquor q̄ lex in homie d̄nat̄ quāto tpē uiuit. **N**ā q̄ sub viro ē mulier: uiuētē viro alligata ē legi. **S**i aut̄ mortuus fuerit vir ei? soluta ē a lege viri. **I**ḡr uiuētē viro vocabit̄ adultera: si fuerit cū alio viro: si aut̄ mortuus fuerit vir ei? liberata ē a lege viri: vt nō sit adultera: si fuerit cū alio viro. **I**taq̄ fr̄es mei et vos mortificati estis legi p̄ corp̄ xp̄i. vt sitis alterius q̄ ex mortuis

sp̄s. i. fm̄ regulā noue legis. **E**t nō in vet. l̄re. i. fm̄ regulā legis veteris q̄ ē lex scripta. et hoc ē intelligēdū q̄ tū ad ea in q̄bus lex vetus ē p̄ nouā euacuata. de quibus plen̄ dictū ē s̄. **L**ex aut̄ noua b̄n̄ dicit̄ nouitas sp̄s. q̄a nō fuit scripta p̄ xp̄m: h̄ imp̄ssa cordib̄ ap̄toꝝ p̄ sp̄m̄ sc̄m̄

resurrexit: vt fructificetis deo. **C**um enim essemus i carne passiones peccator̄ q̄ p̄ legē erāt opabantur in mēbris nostris: vt fructificaret̄ mort̄. **N**ūc aut̄ soluti sumus a lege mortis. in qua detinebamur: ita vt fr̄uam̄ in nouitate sp̄s: et nō i vetustate l̄re. **Q**uid ḡ dicem̄. **L**ex p̄ctm̄ ē: absit sed peccatus non cognouit nisi p̄ legē. nam cōcupiscēt̄ nescieba: nisi lex diceret. non cōcupiscēs. **O**ccasione aut̄ accepta: peccatū

renouantē corda et linguas eoz: **L**et. iij. **D**e hac aut̄ nouitate legis noue et vet̄state veteris et inscrip̄tōe v̄triusq̄ d̄f̄ h̄ie re. xxxj. **E**cce dies veniūt dicit̄ d̄ns. et feriā domui israhel et domui iuda fedus nouū. nō fm̄ pactū qd̄ pepigi cū patribus v̄ris. et subdit̄ **D**abo legē meā i v̄ scribis eoz. et i cor̄de eoz scribā ea. et nō in talibus lapideis vel in chartis. **P**er hoc aut̄ q̄ dicit̄ d̄ns **F**edus nouū. retra ctauit p̄s q̄ fuit datū antiq̄s p̄ribus p̄ ut deducit̄ **H**ebre. viij.

Quid er. dice. **H**ic remouēt erro: occasione p̄dictō r̄ū. incidēt. ex b. n. q̄ ap̄s legē veterē vocauit legē mortis. possz̄ aliq̄s credere q̄ illa lex fuit mala. sicut credidit̄ manicheus. d. q̄ a diabolo fuit data. et id̄ h̄ic erro: remouēt ap̄s oñdēs p̄mo q̄ nō fuit mala. sc̄do q̄ fuit b̄na ibi: **L**ex qd̄ sc̄a. et tercio agit de lege somitis occasione habita ibi: **V**ideo aliā legē. **P**rima adhuc in duo. p̄mo ostēdit q̄ lex nō ē cā mali. sc̄do q̄ ē ei? aliquālit̄ occasio exptē n̄i ibi: **O**ccasione aut̄. **C**irca p̄mū dicit̄. **Q**uid ḡ r̄. i. sc̄q̄ he ex d̄cis n̄ris q̄ lex sit cā p̄cti. **A**bsit. i. nō se quit̄ h̄ qd̄ pbat̄. **A**d cui? intellectū sciēdū q̄ p̄ctm̄ nō vitatur nisi in q̄m̄ cōḡscit̄ ē malū. fm̄. n. q̄ dicit̄ d̄yo. nullus intēdēs malū opat̄ h̄ bonū. t̄q̄ illd̄ p̄ qd̄ p̄ctm̄ cognoscit̄ ē malū nō ē p̄ se cā peccādi h̄ magis ē p̄ se cā vitādi p̄ctm̄ lex at̄ vet̄ ē h̄mōi. qz̄ aū ei? datōem ex p̄suetudie peccādi lex naturalis in cordib̄ hoim̄. sic erat obfuscata q̄ multa reputabāt licita q̄ t̄m̄ p̄ se erāt mala. et maḡie circa a c̄t̄e r̄iores aie. p̄p̄ qd̄ data fuit lex ad cognitiōz clariorē illi populo de q̄ xp̄c erat nascitur̄. p̄p̄ qd̄ erat p̄ ceteris in st̄n̄ d̄us. qz̄ debebat vigē sp̄ali sc̄itate. lex ḡ nō ē cā p̄cti p̄ se. h̄ deducit̄ ap̄s ponit̄ vturē. i. q̄ lex dat̄ p̄cti cognitiōz. d. **S**z̄ pec. nō co. eē malū saltē in mult̄ p̄ obfuscatōez legis n̄alis. et loq̄t̄ ap̄s in p̄sona gener̄ h̄m̄i sic obfuscat̄. **M**si p̄ le. q̄ fuit data ad quādā legis naturā renouatōz. et ponit̄ exēplū de actu interioꝝ peccati. d. **N**ā p̄cu. ne. supple p̄ctm̄ eē. h̄ exp̄m̄at̄ in aliq̄bus lib̄ris: nō t̄m̄ ē de textu: nec in lib̄ris correctis. h̄ qz̄ subintel ligēdū ē. aliq̄ docto. posuerūt illd̄ in glo. in illi. q̄ postea p̄ ignotat̄ā scriptoꝝ in st̄a ē textū. **M**si lex r̄. **E**ro. xx. in h̄ phibēs actū interiorē respectu mali. **O**ccasione aut̄. **H**ic p̄r̄ oñdit q̄ lex aliq̄liter fuit occasio p̄cti ex p̄te n̄ra. v̄no mō ab interiori. qz̄ h̄o appetit̄ lib̄tatē et fr̄e q̄m̄ in h̄ decipit̄ credēs eē lib̄tatē agē qd̄ vult̄ s̄m̄ freno legis. qd̄ t̄m̄ ē destructio lib̄tatis fm̄ p̄m̄. et id̄ h̄o nitit̄ in veritū. p̄p̄ qd̄ p̄ legē p̄cupiam phibētē. p̄cupia fuit in p̄m̄ excitata. alio mō ab exteriori. demō. n. p̄ t̄ratōz maḡ n̄i t̄i deice hoies q̄ s̄t in statu sanctori. p̄p̄s at̄ s̄t̄ p̄ susce p̄tōz leḡ in statu sanctori fuit p̄dit̄: deutro. iij. **Q**ue ē alia gēs sic iclyta vt r̄. p̄p̄ qd̄ p̄ legē datā demō magis conabat̄ i eo p̄cupiaz excitare. et hoc ē qd̄ d̄f̄. **O**cca. aut̄. ac. duob̄ dictis modis. **O**ccasione. i. p̄cupia q̄ dicit̄ p̄ctm̄ eo q̄ ē cā p̄cti eodē mō q̄ sol̄ d̄ calid̄ qz̄ ē cā calozis

nialia et iudicialia. dicit ergo. **I**n igno. fr̄es. q. d. nō cui? cām subdit. **S**ciētibus. n. le. lo. de romanis. n. credētibus aliq̄ erāt p̄uersi de iudaismo. et illi sciebāt legē mosaica: aliq̄ de gentilib̄: et illi sciebāt legē ciuilem. **Q**uia lex in ho. r̄. i. scitis q̄ lex mosaica vel ciuil̄ h̄z virtutē coercēdi quāto tpē in suo robore manet. et id̄ ipsa cessante sicut lex mosaica cessauit adueniētē lege noua. nō ē amplius obligatoria. et ad hoc inducit̄ exēplū d̄ muliere q̄ ē sub lege viri. q̄ obligatio cessat p̄ mortē viri. v̄nō si vir resurgeret nō teneret̄ eū recipe: nisi de cōdecētia. et cū hoc supueniente nouo p̄sensu. et idē iudiciū ē de viro resurgente respectu vxoris. qz̄ in hoc ad paria iudicāt̄ et hoc ē qd̄ d̄f̄. **Q**uā que subvi. ē mu. r̄. et p̄z̄ l̄sa ex d̄f̄ ctis vsq̄ ibi. **I**taq̄. vbi p̄cludit̄ p̄positū applicās ad hoc dictū exēplū. d. **I**taq̄ et vos fr̄es mei. ex eo d̄e patret̄ m̄re geniti. i. ex xp̄o et eccia. **M**ortificati est. le. i. mo saice. **P**er cor. xp̄i. i. p̄ incorpatōez cū xp̄o facti mēbra ip̄ius p̄ baptismū q̄ ē generatio noue vite et sp̄ualis et p̄ p̄s ē corruptio vite veteris et legalis. qz̄ generatio v̄nō ē corruptio alteri. **O**mnis alie. i. xp̄i. **Q**ui ex mor. resur. incipiēdo nouā vitā. **P**er fructificet̄ deo. opa noue vite faciēdo. **C**ū. n. eē. in car. **H**ic p̄r̄ p̄bat suppositū qd̄dā. i. q̄ debet̄ fructificare deo. **C**ui? r̄o ē. qz̄ fructus sapit naturā terre in qua plantat̄ arbor. p̄uersi v̄o ad fidē xp̄i p̄ baptismū euellit̄ de mala terra et plātant̄ in bona. i. in xp̄o. vt dicit̄ e. s. ca. se. ergo debet̄ fructificare xp̄o. et hoc ē qd̄ dicit̄. **C**ū. n. eē. in carne. i. carnaliter uiuētēs aū p̄uersionē. **P**assiones p̄ctōz. i. cōcupie carnales q̄ b̄n̄ dicit̄ passiones. qz̄ abijciūt a suba n̄sa spoliādo nos gratuitis. et vulnerādo in naturalibus m̄. **Q**ue p̄ le. erāt. in quātū p̄cupie p̄ legē erāt occasio n̄aliter excitare. vt dicit̄. j. eo. ca. n. **O**pabāt̄ in mē. n̄ris. inducēdo illa ad p̄p̄ratōem mali. vt oculuz ad ipudice aspiciēdū et manu ad imūda t̄gēdū. et sic d̄ alijs mēbris **O**mnis fru. mori. i. opa morte digna facerēt. qz̄ tūc plantati eram̄ in mala terra. **N**ūc aut̄. i. tpē gr̄e et noue legis. **S**oluti su. a le. mori. i. a lege mosaica q̄ d̄f̄ hic lex mortis. qz̄ mortē inferebat corp̄alē tr̄sgressorib̄ i casib̄ multis. vt patz̄ ex decursu illius legis. et qz̄ legalia in passione ip̄i xp̄i sunt mortua p̄ p̄s tūc soluti sum̄ a lege mortis. **I**n q̄ deti. ob. vsq̄ ad t̄ps xp̄i p̄ quē ab e? obligatōe sum̄ liberati. p̄p̄ qd̄ subdit̄. **I**ta vt. i. nō.

Epistola pauli.

e Per mādātū. i. p. legē que frequēter mādātū dī eo q̄
p̄tinent dei mandata. **f** Opātū ē in me oēm p̄cu. i. au-
gmentabat in me in centiū peccātū. **g** Nā pctm̄. i. cō-
cupiscētia. **h** Occasione acce. p. mādātū. modis dicit
i. Seduxit me. trahēdo me ad p̄sensum peccati mortal̄.

k Et p̄ illud occi.
me inducēdo ad
opus. **l** Itaq̄ lex
Postq̄ apl̄s oñdit
legē nō malā. h. oñ-
dit eā eē bonā. z p̄i-
mo facit p̄positum
sc̄do remouet obie-
ctōem in p̄m̄ ibi
Quid ergo. Circa
p̄m̄ dicit.

l Itaq̄ lex q̄ sc̄a.
q̄ statim declarat.
q̄ intentio legis est
hoies facere bonos
z. ethy. Lex vetus ē
h̄mōi. q̄ ordinabat
hoies ad deū p̄ p̄ce-
pra cerimonialia. iō
subdit. **m** Et mā-
da. sc̄m̄. Illud enī
sanctus dicit q̄ ad
dei cultū ordinatur
Itē ordinabat iuste
vivere ad p̄m̄ p̄
p̄cepta iudicialia. p̄
pter q̄ subdit.

n Et iustū. itez or-
dinabat hoiem ad
seipm̄ p̄ moralia p̄-
cepta. de quib̄ sub-
dit. Et bonū. **o** Ad
g. Sic p̄r remouet quādā obie-
ctōem in p̄m̄. sc̄do p̄firmat suū p̄positū ibi: Sc̄m̄ autē.
Primo. n. facit obiectōem. posset. n. aliq̄s dicere lz lex sit
bona fm̄ se z absolute. tñ mala ē etiā p̄ se hoī lapsō in q̄ ē
carnis ad sp̄m̄ rebellio q̄ p̄ legē excitat vt dictū ē. q̄ sicut
lz vinū sit absolute bonū tñ malū ē febricitati. z hoc ē q̄
dicit. **o** Ad g. bonū ē. in se. s. lex. Nibi factū ē mors
p̄r hoc remouet. d. p̄ Absit. Nō. n. sile ē de vino. q̄
vinū p̄ se z directe augmētat calorē febrilē. z sic malū ē fe-
bricitati. lex aut p̄ se nō ē febricitatiua p̄cupie s̄ magis re-
pressiua. p̄pter q̄ talis excitatio puenit ex hois malicia
z demonis nequitia. vt dictū ē. pp̄ q̄ lex ex hoc non pōt
dici mala. sicut aliq̄n ex bono actu alicui⁹ ali⁹ ex sua ma-
licia sc̄dalizat. nec ex hoc opans bonū vel eius act⁹ peio-
rat. nisi faceret intētiōe aliū sc̄dalizandū. z tūc actus ei⁹
ex tali intētiōe eēt malus. dī igr̄. p̄ Absit. s. legē eē ma-
lā p̄ se hoī lapsō. **q** S̄ pctm̄. i. p̄cupia. **r** Et appa-
reat pctm̄. i. vt appareat mala. **s** Per bonū. i. p̄ leges.
Quia opposita iuxta se posita magis elucescūt.

t Opātū ē in mor. i. ip̄a p̄cupia ex malicia hois z neq̄-
tia demonis duxit me ad pctm̄ mortale. **v** Et fiat s̄.
mo. pec. pctm̄. i. ip̄a p̄cupia excitata inducēs ad peccatū
z **u** Per mādātū. i. p̄ legē. occasionalit tñ solū ita q̄ cuz
dī. Sic vt fiat z. lz vt nō tenet causaliter. q̄ lex p̄ se nō ex-
citat cōcupiam: s̄ p̄secutiue tñ. q̄ ad datōem legis secu-
ta est cōcupie excitatio p̄ maliciā hois z neq̄tiā demonis
y Scimus. n. Sic apl̄s cōfirmat suū p̄positū p̄ testimo-
niū legis naturalis. z hoc dupliciter. p̄ in malis. sc̄do in
bonis ibi. Inuenio igr̄. Ad euidētiā h̄ sciēdū q̄ lex scri-
pta diuina vel hūana ē quedā determinatio legis natu-
ralis. z iō si ē legi naturali cōsona bona ē sicut p̄clusio q̄
p̄mis p̄ncipijs cōcordat. z minor p̄positio q̄ accipit sub-
matori bñ accipit. Itē aduertēdū q̄ in hoie ē duplex ps.
sc̄z rō z sensualitas q̄ aliter noiant sp̄s: z caro: z hō inte-
rior z exterior. p̄ rōnē vō hō ē hō p̄ quā distinguit a bru-

f p̄ mādātū opatur ē in me
oēm cōcupiam. Sine lege
em̄ peccatū mortuū erat
ego aut viuebam sine lege
aliq̄n. Sed cū venisset mā-
datum peccatum reuixit.
Ego autem mortuus sum:
z inuentū ē mihi mādātū
quod erat ad vitam. Hoc
esse ad mortē. Nam pecca-
tū occasione accepta p̄ mā-
datum seduxit me. z p̄ illd
occidit. Itaq̄ lex quidem
sancta z mādātū sanctum
z iustū z bonū. Quod er-
go bonū ē. mihi factus est.
mors: absit. Sed pctm̄ vt
appeat pctm̄ p̄ bonuz opa-
tū ē mihi mortē: vt fiat su-
pra modū peccās pctm̄ p̄
mādātū. Scim̄. n. q̄ lex
sp̄ualis ē. ego aut carnalis

o Ad g. Sic p̄r remouet quādā obie-
ctōem in p̄m̄. sc̄do p̄firmat suū p̄positū ibi: Sc̄m̄ autē.
Primo. n. facit obiectōem. posset. n. aliq̄s dicere lz lex sit
bona fm̄ se z absolute. tñ mala ē etiā p̄ se hoī lapsō in q̄ ē
carnis ad sp̄m̄ rebellio q̄ p̄ legē excitat vt dictū ē. q̄ sicut
lz vinū sit absolute bonū tñ malū ē febricitati. z hoc ē q̄
dicit. **o** Ad g. bonū ē. in se. s. lex. Nibi factū ē mors
p̄r hoc remouet. d. p̄ Absit. Nō. n. sile ē de vino. q̄
vinū p̄ se z directe augmētat calorē febrilē. z sic malū ē fe-
bricitati. lex aut p̄ se nō ē febricitatiua p̄cupie s̄ magis re-
pressiua. p̄pter q̄ talis excitatio puenit ex hois malicia
z demonis nequitia. vt dictū ē. pp̄ q̄ lex ex hoc non pōt
dici mala. sicut aliq̄n ex bono actu alicui⁹ ali⁹ ex sua ma-
licia sc̄dalizat. nec ex hoc opans bonū vel eius act⁹ peio-
rat. nisi faceret intētiōe aliū sc̄dalizandū. z tūc actus ei⁹
ex tali intētiōe eēt malus. dī igr̄. p̄ Absit. s. legē eē ma-
lā p̄ se hoī lapsō. **q** S̄ pctm̄. i. p̄cupia. **r** Et appa-
reat pctm̄. i. vt appareat mala. **s** Per bonū. i. p̄ leges.
Quia opposita iuxta se posita magis elucescūt.

tis. i. metaph. Nalia imaginatōibus z mēōijs vīuūt. hō
vō rōne z intellectu. pp̄ q̄ illud q̄ agit hō vel fm̄ dicta
men recte rōnis illud dicit. pp̄ie agere vel velle. q̄ illud
agit inquantū hō. illud aut q̄ agit vel vult sequēs ipul-
sum sensualitatis. nō dī pp̄ie agere vel velle. q̄ nō cōue-
nit ei fm̄ q̄ hō: s̄ p̄-
ut puenit cū brutis.

a sum. venūdatus sub pctō.
q d. n. opoz nō intelligo.
l d. n. q̄d volo bonū hoc
ago s̄ q̄d odio malū: illud
facio. Si aut q̄d nolo illud
facio. cōsentio legi qm̄ bo-
na ē. Nūc aut iam nō ego
opoz illud: s̄ q̄d habitat in
me pctm̄. Scio. n. q̄ n̄ ha-
bitat in me hoc est in carne
mea bonū. Nā velle adia-
cet mihi: p̄ficere aut bonū
inuenio. Non enim quod
volo bonū hoc facio: s̄ q̄d
nolo malū hoc ago. Si at
q̄d nolo illud facio iam nō
ego opoz illud s̄ q̄d hitat i
me pctm̄. Inuenio igr̄ le-
gē volētū mihi facere bonū
qm̄ mihi malum adiacet.
cōdelector. n. legi dī fm̄
interiorem hoiem. Quidē

nū icurrit rebellionē carnis ad sp̄m̄. iō sequit. **b** Ad
.n. op. sensualitatē sequēs. **c** Ad intelligo. i. inuis nō
lego cōsonans dictamini legis naturalis s̄ magis p̄iās.
d Ad. n. q̄d vo. bonū. fm̄ rōnis dictam. **e** Ad ago.
ipedit⁹ sensualitatis impulsu. **f** Ad. s̄ q̄d odi ma. fm̄ rōnē
g Ad illud facio. tract⁹ a sensualitate. **h** Ad. si at q̄d no. s̄
rōnē. **i** Ad illud facio. tract⁹ p̄ sensualitatē. **k** Ad cōsen-
tio le. qm̄ bo. ē. q̄ p̄hibet illud q̄d ē odibile fm̄ dictamen-
rōnis recte. **l** Ad. nūc aut. zc. q̄ opoz illd fm̄ q̄ hō s̄ fm̄
q̄ brutū vt dcm̄ ē. s̄. **m** Ad. s̄ q̄d ha. i. me pctm̄. i. p̄cupia
q̄ dī pctm̄ mō supradicto. q̄ ipellit ad hoc opandū.
n Scio em̄. p̄ exp̄ientiā rebellionis carnis ad sp̄m̄.
o Quia nō ha. in me. h̄ ē in carne mea. **p** Bonū. i. in-
clinatio ad bonū s̄ magis ad oppositū. z dīc. **q** In car-
mea. s. corruptibili z corrupta p̄ pctm̄ ade. q̄ talis iclima-
tio mala nō fuit in carne hūana p̄ statu innocētie. vt alif.
q In carne mea. q. d. in alia pre mei. s. in rōne nō ē incli-
natio ad malū s̄ ad bonū. **r** d. n. ad optima dēp̄cat. iō s̄
dīc. **s** Nā velle. s. bonū. **t** Adiacet m̄. fm̄ rōnes.
u Perficere at zc. pp̄ sensualitatē ipediētē. **v** Ad. n.
q̄d vo. zc. expōat vt p̄us. q̄ repetitio ē eius dē s̄nie ad ma-
iorē assertōem. **w** Inuenio igr̄ le. h̄ oñdit idē p̄ testio-
niū legis natural̄ in hōis. cui cōcordat lex p̄cipiēdo illa
q̄ hō vult z agit sequēdo dictamē recte rōnis. vt deū colē
parētes honorare z h̄mōi: z h̄ ē dī. **x** Inuenio igr̄ le.
s. cōsonā. **y** Nibi vo. sa. bonū. fm̄ legis naturalis di-
ctamē. **z** Qm̄ n̄ ma. adiacet. q̄ magis p̄m̄p̄t ē hō ad
p̄ficiēdū malū in ope q̄ bonū pp̄ corruptōz nature.
a Cōdelector. n. le. dē. i. ei p̄cordo. **b** Sc̄m̄ in. hō. i.
fm̄ naturale rōnis dictamē. q̄ rō dī hō iterior z sensuali-
tas exterior. **c** Quidē at aliā. h̄c hita occasiōe ex dīc̄
de lege nālī z diuina dēmiat d̄ lege somit⁹ cui⁹ p̄ maliciā
oñdit. sc̄do ab eo libari petit ibi: ifelix ego hō. Circa p̄m̄
oñdit ei⁹ maliciā p̄ h̄ q̄ nō ē legi nālī p̄sona: s̄ magis p̄ia.
z iō nō dī lex nisi p̄ modū trāslatōis. nam bona ad mala

nit ei fm̄ q̄ hō: s̄ p̄-
ut puenit cū brutis.
Istis igr̄ supposit⁹
fit talis rō. illa lex ē
bona q̄ p̄hibz sequi
cōcupiam carnales
seu sensualitatē. q̄a
in hoc ē cōsona le-
gi naturali. lex autē
mosaica ē h̄mōi. d.
Ad cōcupisces. vt
dictū ē. s̄. ḡ. zc. hanc
at sniaz ponit apl̄s
intricatez diffuse. d.
y Scim̄. n. q̄ lex
sp̄i. ē. i. ordinās ho-
minē ad sequēdum
instinctū sp̄s vt rō-
nis. **z** Ego at car-
nalis sum. i. sequēs
carnis seu sensuali-
tatis impulsū. et
loquit apl̄s vt. s̄. dī-
ctū ē in p̄sona gene-
ris hūani lapsi. in q̄
plures sunt sequen-
tes impulsū sensua-
litas q̄ rōnis.
a Venūdāt⁹ sub-
pctō. s. p̄m̄oz paren-
tū p̄ quos gen⁹ hūa-
ne aut. i. sc̄m̄.

b Ad
.n. op. sensualitatē sequēs. **c** Ad intelligo. i. inuis nō
lego cōsonans dictamini legis naturalis s̄ magis p̄iās.
d Ad. n. q̄d vo. bonū. fm̄ rōnis dictam. **e** Ad ago.
ipedit⁹ sensualitatis impulsu. **f** Ad. s̄ q̄d odi ma. fm̄ rōnē
g Ad illud facio. tract⁹ a sensualitate. **h** Ad. si at q̄d no. s̄
rōnē. **i** Ad illud facio. tract⁹ p̄ sensualitatē. **k** Ad cōsen-
tio le. qm̄ bo. ē. q̄ p̄hibet illud q̄d ē odibile fm̄ dictamen-
rōnis recte. **l** Ad. nūc aut. zc. q̄ opoz illd fm̄ q̄ hō s̄ fm̄
q̄ brutū vt dcm̄ ē. s̄. **m** Ad. s̄ q̄d ha. i. me pctm̄. i. p̄cupia
q̄ dī pctm̄ mō supradicto. q̄ ipellit ad hoc opandū.
n Scio em̄. p̄ exp̄ientiā rebellionis carnis ad sp̄m̄.
o Quia nō ha. in me. h̄ ē in carne mea. **p** Bonū. i. in-
clinatio ad bonū s̄ magis ad oppositū. z dīc. **q** In car-
mea. s. corruptibili z corrupta p̄ pctm̄ ade. q̄ talis iclima-
tio mala nō fuit in carne hūana p̄ statu innocētie. vt alif.
q In carne mea. q. d. in alia pre mei. s. in rōne nō ē incli-
natio ad malū s̄ ad bonū. **r** d. n. ad optima dēp̄cat. iō s̄
dīc. **s** Nā velle. s. bonū. **t** Adiacet m̄. fm̄ rōnes.
u Perficere at zc. pp̄ sensualitatē ipediētē. **v** Ad. n.
q̄d vo. zc. expōat vt p̄us. q̄ repetitio ē eius dē s̄nie ad ma-
iorē assertōem. **w** Inuenio igr̄ le. h̄ oñdit idē p̄ testio-
niū legis natural̄ in hōis. cui cōcordat lex p̄cipiēdo illa
q̄ hō vult z agit sequēdo dictamē recte rōnis. vt deū colē
parētes honorare z h̄mōi: z h̄ ē dī. **x** Inuenio igr̄ le.
s. cōsonā. **y** Nibi vo. sa. bonū. fm̄ legis naturalis di-
ctamē. **z** Qm̄ n̄ ma. adiacet. q̄ magis p̄m̄p̄t ē hō ad
p̄ficiēdū malū in ope q̄ bonū pp̄ corruptōz nature.
a Cōdelector. n. le. dē. i. ei p̄cordo. **b** Sc̄m̄ in. hō. i.
fm̄ naturale rōnis dictamē. q̄ rō dī hō iterior z sensuali-
tas exterior. **c** Quidē at aliā. h̄c hita occasiōe ex dīc̄
de lege nālī z diuina dēmiat d̄ lege somit⁹ cui⁹ p̄ maliciā
oñdit. sc̄do ab eo libari petit ibi: ifelix ego hō. Circa p̄m̄
oñdit ei⁹ maliciā p̄ h̄ q̄ nō ē legi nālī p̄sona: s̄ magis p̄ia.
z iō nō dī lex nisi p̄ modū trāslatōis. nam bona ad mala

Ad Romanos

transferimus. sicut dicit bonus latro. v. met h. hoc modo
do leges tyranorum leges dicunt. et sic est de lege fornicationis
qua dicit. **V**ideo autem legem aliam in membris meis. i. iustitiam
quae dicit membra tanquam ligata ad mala. et sic dicitur a li-
gando. **R**epugnans legi meae. i. legi naturali quae im-
posita est menti.

Et captivante me in lege.
peccati per suum dominum
peccati quae tenet ho-
minem in peccato sicut ca-
ptivum in carcere.

Infelix ego homo.
homo per peccatum libe-
rari dicitur in persona ge-
neris humani. **I**nfelix
ego homo per corruptionem
naturaem. **Q**uis
me liberabit a corpore
mortis. **N**on dicitur a corpore abso-
lute. quia facit ad bea-
titudinem aie quae non erit
perfecte beata donec fue-
rit suo corpori reunita
sicut dicitur. **D**e cor. mor-
tis h. quia scriptum est resur-
get in corpore immorta-
li. et rursus aperit.

Gratia autem dei per te
sumus. quia in peccato li-
berati a lege fornicationis
iniquitatis est culpa: unde et in renatis per baptismum peccati mortis non
sunt culpa: sed solum pena et exercere virtutis materia: in futuro
vero liberabitur et a lege fornicationis iniquitatis est pena quam reforma-
bit corpus humilitate: non figuratum corpori claritate: sive. **P**hi-
lip. iij. ex predictis igitur concludit. **I**gitur ego ipse. i. vita peccati
k. **M**orte ser. legi dei. i. in inclinatione rationis. **C**ar-
ne autem. i. secundo carnis inclinatione. **L**egi peccati. **C**a. viij.

Nihil ergo postquam apostolus ostendit cessationem legis factam
per christum. homo per peccatum ostendit quod christo sit totaliter adherendum. et di-
vidit in duo. per facit quod dicitur est. scilicet non videat inde
ostentat exosos relinquere: ostendit erga eos suum effectum. c. se.
Prima in duo. per ostendit hanc adhesionis fructum vel utilitatem.
secundo modum eius seu firmitatem. ibi. **Q**uis ergo nos separabit. pri-
ma adhuc in duo. per ostendit fructum huiusmodi quantum ad evasionem
mali. secundo quantum ad prosecutionem boni ibi. **Q**uicumque enim spiritus
dei. prima adhuc in duo. per ponit intentionem. secundo declarat ipsum.
ibi. **N**am quod impossibile est. circa primum dicitur. a. **N**ihil nunc da-
natiois. i. nulla damnationis causa. b. **E**st his qui sunt in christo te-
sui. per fidei caritate formatam. c. **Q**ui non in carne ambulat
id est operantur. h. magis in spiritu quantum ad opera ex fide sequentia.
quia fides sine operibus mortua est. **J**aco. ij. ca. **N**ullus enim damnatur
nisi per peccatum originale actuali vel mortali. vel per pena per ad-
incursum. per quem modum sancti patres descendebant ad lymbum infer-
ni quibus eorum mundati et liberati ab originali peccato et actua-
li. fides autem christi liberat ab originali et actuali: et a pena in-
cursum. per peccatum ad in quantum in baptismo quod est sacramentum fidei coica-
tur totaliter virtus passionis christi quod abstulit impedimentum natu-
rale. sic dicitur. **L**ex. n. spiritus vite in christo iesu. lex enim evange-
lica de lege spiritus. quia imposita fuit cordibus apostolorum per spiritum sanctum et
lex vite. quia vivificat per gratiam quam perferunt sacra nove legis.
Liberavit me a lege peccati. i. ab obligatione per peccatum actu-
ali et mortali. **E**t mortis. quia tollit omnem penam debitam
per quod scilicet mortem statim evolat ad gloriam. **N**am
quod impossibile est. **D**icitur per declarat suum dicitur. scilicet quod lex christi li-
berat. et dividit in duo. primo declarat modum hanc liberatio-
nis: secundo ponit distinctionem ambulantiu in spiritu et in im-
petu carnis ibi. **Q**ui enim. **C**irca primum considerandum quod si nul-
lus ipse non saluat: nisi per christum. **A**ct. iij. nec est aliud nomen sub
celo datum est hominibus in quo oportet salvos fieri. **I**sta autem salus duplici-
ter potest hominibus applicari. uno modo per fide. et sic per christum salva-
bantur peccata per. **S**ed fide christi veterum. aliquid enim ante sit in

efficiunt huiusmodi movet secundum actum aie. sic finis movet agere credere
vero est actus aie: alio modo applicat per sacra hominibus adhibita
quae sunt iustificationis instrumenta separata tamen: sic enim edificationis
materialis artifex est causa efficiens principalis: manus enim instrumentalis
coniuncta: securus vero separata. sic in iustificatione per gratiam deitas est
efficiens principalis. hu-
manitas christi sicut in-
strumentum coniunctum: sacra-
menta vero nove legis sic in-
strumenta separata recipien-
tia ad hanc virtutem a deo
mediate humanitate
christi. sic securus agit in
edificatione per motum
artificis mediate ma-
nu quae est instrumentum con-
iunctum. talis autem virtus des-
cendit actio non fuit in sa-
cramentis veteris le-
gis quae non poterat hanc
virtutem tale ab humani-
tate christi veterum: quia causa
effectiva non est poste-
rior suo effectu et hanc
quod dicitur. **N**am quod
ipso. erat legi. i. sac-
ramentis legalibus effi-
cacia dicta carerebatur
hanc in quo infirmaba-
tur. i. lex vetus quae in

Item per carnem: deus filium suum
mittens in similitudinem carnis
peccati et de peccato dannauit pec-
catum in carne ut iustificatio
legis impleret in nobis quae non in
carne ambulamus sed in spiritu.
Qui enim in carne sunt sicut que
carnis sunt sapiunt quod homo habet
spiritum que sunt spiritus sentiunt.
nam prudentia carnis mors
est: prudentia autem spiritus
vita et pax. **Q**uia sapientia car-
nis inimica est deo. **L**egi
enim dei non est subiecta: nec enim
potest. **Q**ui autem in carne sunt deo
placere non possunt. **C**los autem in
carne non estis sed in spiritu: si tamen

hoc erat imperfecta. propter quod sacra illi egera dicitur et infirma.
Gall. iij. **I**tem per carnem. quia mundabat corpora tamen tollens
quasdam irregularitates prohibentes ingressum templi contingentes
ex tactu mortui et huiusmodi. propter quod dicitur iusticie carnis
Heb. vij. k. **D**eus filii sui. in similitudine carnis peccati. quia assumpsit
carnem passibilem tamen non peccatricem. **E**t de peccato. i. de seip-
so facto hostia per peccatum. sic dicitur. **1** **P**see. iij. **P**eccata populi mei
comedet. quia sacerdotes per peccatum hostias comederant.
Mundavit peccatum. i. delent per suam passionem. **N**on in car-
ne. i. in homine. **F**im illud per se. **R**ecordatur est. quia caro est. **P**er
iustificatio legis. i. promissa in lege quae gratiam iustificationem promit-
tebat sed non proferebat. **P**er impleret in nobis. i. in renatis per
baptismum gratiam proferebat per virtutem a christo derivata: ut dicitur est
quod **Q**ui non in carne. sed in spiritu ambulamus. per bona opera. quia fi-
des sine operibus non sufficit ad salutem cum sit mortua. **Q**ui
enim in carne. **D**icitur ponit distinctio inter ambulantes in carne et
in spiritu. et dividit in tres partes. per ponit hanc distinctio. secundo vni-
us partis imitatio ibi. **D**os autem. tercio inferat peccatum. ibi. **E**rgo
fratres. **P**ro. n. ponit distinctio quantum ad iudicium cum dicitur.
Qui. n. in carne. scilicet ambulantes. **S**ed **Q**ue car. scilicet sapi-
unt. i. carnalia bona indicant meliora spiritualibus bonis. erro-
ne tamen sic lingua febricitat. infecta colera amara: ea quae sunt dul-
cia iudicant amara. quales est. n. vniuersisque ralis finis sibi debet
ij. et h. **Q**ui vero in spiritu. sup. ambulat. **Q**ue sunt
spiritus sentiunt. spiritualia bona carnalibus proponentes. sic lingua be-
ne disposita huiusmodi iudicant de saporibus. secundo ponit distinctio
inter eos quantum ad effectum. cum dicitur. **N**am prudentia carnis.
quae quae bona carnalia. caute scit inquirere et persequi. **M**ors
enim. i. mortem efficit culpe et gehene et aliam naturam. quia carnaliter
viventes frequenter citius alijs moriuntur. **P**er autem spiritus. quae
quae spiritualia bona discrete querit et persequit. **V**ita et pax
id est meret vitam gratie in presenti. et pacem glorie in futuro. ibi. n. per
fecta pax habet eo quod appetit totaliter quietat. **Q**uia sapi-
entia car. inimici est deo rebellas eius madatis. id est subditur.
Legi. n. dei non est subiecta. et per non nisi deo. **N**ec
enim potest. per quod dicitur saluator **M**arth. vj. **N**emo potest duobus
dominiis servire. scilicet fructus sic est in proposito. **D**os autem in carne
non estis. hic ponit vniuersis partis imitatio. scilicet ambulantiu in
spiritu. cum dicitur. **D**os autem in carne non estis. i. esse debetis.
Sed in spiritu. quia renati estis per baptismum ex aqua et
spiritu sancto. **J**ohan. iij.

Ad romanos

aploz qui plenis ceteris credentibus receperunt spm sanctu z in patienter tolerabat aduersa. z dilatione glie in spe resurrectionis future. z b est qd dicit. **N**o solu autez illa. s. irrōnabilis creatura ingemiscit z pcurit. **S**z z nos ipsi. apli. **P**rimittas spūs hñtes. i. spm scm i maiori plenitudine.

Crispi intra nos gemim⁹. exñtes in tribulatioib⁹.

Adoptionē filio rñ dei expe. i. pmiuz qd referuat filijs ad optiuis. **E**xpectates. patienter.

Redēptionē cor poris nri. qz tūc fiet corp⁹ imortale. z sic redimet a corruptio ne. **E**xpectate enim sal. fa. su. z nō re qd diu sum⁹ i hac vita qd pbat pñr dicēs.

Spes at q videt nō ē spes. q. d. ex q nō videm⁹ deū dare su mus i dei expectatō ne. **S**ilr autez. Postqz oñdit bonū qd sequitur qstuz ad habitū adherētē ipi xpo. h pñr idem oñdit qstū ad actuz meritoriu. z p i actu intellect⁹. scdo i ac tu effect⁹ ibi. **S**cm⁹ aut. Circa pñm sciē dū q oio ē expñsio desiderii. z iō ē act⁹

intellect⁹. pposito tñ actu volūtāt. z qz incerte st puidē tie nre. **S**ap. ix. iō freqñt desideram⁹ z petim⁹: qd tñ nō sp expedit nob. vñ etiā paul⁹ petijt amotionez stimuli. ij. **C**oz. xij. qd tñ nō expediebat sibi. ppter qd nō fuit exau dit: adherētes at xpo dirigit in petēdis a deo. z b ē qd dicit. **S**ilr aut. i. cū pcedētib⁹ bonis q habem⁹ xpo adherēdo habem⁹ etiā ea q sequuntur. **E**t spūs adiu uat infirmitatē. nos dirigēdo si adherēam⁹ xpo: qz q ad heret xpo vñ spūs ē cū ipō. **N**ā qd orem⁹ sic optet id ē sic expedies ad salutē ē. **N**escim⁹. pñia vñute. h freqñt in h deficiam⁹. h hūc defectū supplet spūscñs. iō subdit **S**z ipse spūs po. p nob. i. postulare nos facit sic **Gen. xxi.** dixit abrae dñs. **N**ūc pgnoui q timeas dñs scz alios pgnoscere feci. **Q**ui aut scri. corda. i. deus pater. **S**cit qd desideret. i. scire facit. vna ē em sciē tia pñs z filij z spūscñs. **A**lio mō exponit ps ista d spū angelico nob dato ad custodiā q dirigit nos in orādo z i alijs actib⁹ bonis. z sic exponit lra ista sic. **S**ilr aut z spū ritus. angelic⁹ adiuuat infirmitatē nraz nos dirigēdo qstū ē ex se. qz solicit⁹ ē de nra salute. **N**ā qd orem⁹ sic optz ad salutē. nescim⁹. pñ intellect⁹ nri pplexitatē: h ipse spi ritus postulat p nob. pces nras offerēdo deo. **T**hobi. xij. **Q**ñ orabas cū lachrymis z sepeliebas mortuos zc. seqt ego obtuli ozoēs tuā dño. **G**emitib⁹ inenarrabilib⁹. p h designat desideritū angeloz de salute hoim qd ē inenar rabile a nob: eo q nō est cognoscibile a nob pfecte. **Q**ui aut scri. cor. i. deus. scit qd desideret spūs. qz mēs angeli ca ē sibi totalit manifesta. **Q**uia fm deū. i. sancte et ordinate. postulat pro sanctis. **S**cm⁹ aut. h pñr oñ dit bonū adherētū xpo in actu volūtatis q ē diligere per quē alia bona dirigit in deū: z sic dicit. **S**cm⁹ q nra diligētibus deū. dilectiōe caritatis z pseruenter. **P**ria coopant in bonū his q fm ppositū. i. pdestinatō

scit z parturit vsqz ad huc.

No solu aut illa s z nos ip si pmitias spūs habētes.

z ipi intra nos gemimus.

ad adoptionē filioz dei expe ctates redēptionē corpis nri.

Spe em salui facti sumus.

Spes aut q videtur nō ē spes.

Nā qd videt qd sperat.

Si at qd nō videm⁹ speram⁹: p patiaz ex pectam⁹.

Silr aut z spūs adiuuat infirmitatē nostrā

Nā qd orem⁹ sicut oportz nescim⁹ s ipse spūs postu lat p nob gemitib⁹ inenar rabilibus.

Qui aut scruta tur corda scit qd desideret n spūs qz fm deū postulat p o scis.

Scm⁹ at qm diligē p tibus deū oia coopant in bonū his q hz ppositū vo cati sē scit.

Nā qd psciuit z

Quocati sunt sancti. in pñti p grām sanctifican tē. **I**stis em z pctā in bonū pueniūt. qz fortiores z cauti ores resurgūt: z etiā in glā ad bonū eoz facit peccatoruz memoria. sicut cicatrices ad glam militis q finalit i bello triūphauit. eis vo q diligūt deū fm pñtē iusticiā tñ pctā non sic cedūt ad bo nū eoz: iō subditur **N**ā qd psciuit et pdestinauit. z nō a lios. **S**ōformes fi. imagi. filij ei⁹. qd filiatio adoptiua dī est qdā silitudo fili atiois nālis diuine. **P**t sit ipse pmo ge. in mul. fratribus id ē fidelib⁹: qz nō cō fun dif eos frēs no miare. **Heb. ij.** **S**ci endū aut q cū dī sic **Q**uos psciuit z pre destinauit. pñtia nō accipit h pur oppo n itur pdestinationi sic damnādi dicunt psciri. h accipit pur est pambulū ad pre destinationē. **E**lecti em adeo p cognoscūtur ab eo qz nō eligit i q rās z a casu: tñ nō ē ibi pcessio nisi rōis tñ. qz ad pdestinati onē eternā sequuntē alia bona q pdestia tis in tpe pferuntur ideo subditur.

pdestinauit cōformes fieri

z imaginis filij sui vt sit ipse

priogenit⁹ i multis fratri bus.

Quos aut pdestina uit hos z vocauit. z qd vo

cauit: hos z iustificauit qd aut iustificauit illos z ma gnificauit.

Quid g dicem⁹ ad hec.

Si de⁹ p nob: qd cōtra nos.

Qui etiā pprio filio suo nō pepcit: s p no bis omnibus tradidit illū

Quō nō etiā cū illo omia nobis donauit.

Quis ac cusabit aduersus elcōs dī

Deus q iustificat. qd ē q condemnet.

Christus ihs qui mortuus est imo qui z resurrexit: qui ē ad dexte ram dei: qui etiā interpel lat p nobis.

Quis g nos sepabit a caritate xpi. tribu latō an angustia: an fames

Quos aut pde stinauit hos z vocauit. p fidē ad se libez arbrtrii trahen do. **E**t qd vo. hos z iustificauit. p grām. **Q**uos aut iustificauit il. z magnificauit. p glam. qz grā ē arra aie

Quid ergo dicem⁹. **P**ostqz oñdit magnitudinē boni adherentiū xpo. h pñr oñdit hui⁹ boni certitudinē qz nō pōt ab electis amoueri p violentiā. iō subdit. **S**i de us p nob. z accipit h si p qz. qz de⁹ ē p electz

Quis cōtra nos. q. d. nullus. qz null⁹ pōt resistere prāti diuine. z q sit p electis pñr oñdit d. **Q**ui pprio filio suo. na turali. **N**ō pepcit zc. z maxie in dilectiōe ad electos

Quō nō zc. argumentū ē a maiori. **T**ē pdictū bonuz nō pōt tolli ab electis p electionē. iō subdit. **Q**uis accu. aduer. elect. dei. in iudicio finali. q. d. nullus. z sub ditur cā. **D**e⁹ est q iustificat. sententiādo p electz. **I**ō ps aduersa demonū nō audebit mutare: nō etiā p modū cōdenatiōis: iō subdit. **Q**uis ē q pdeuet. q. d. null⁹

Et subdit rō. **C**hristus ihs zc. interpel. p nob apd pñem. oñdēdo lat⁹ z vulnera. z sic tollit ois pdenatōis cā

Quis g. **P**ostqz apls oñdit q xpo sit adherēdū. **D**ic pñr oñdit h adherētie modū q dz ee firm⁹: quā firmitatē oñdit duplr. p ex pte corpis: scdo ex pte aie ibi. **C**ert⁹ suz

Ex pie vo corpis apparet firmitas adhesiōis qñ quis p nulla passiōe illata corpi sepāt a xpo: z ponit apls septez passioēs qñ maxia ē mors. qz e vltimū terribiliū in vi ta pñti: fm pñm. iō. ponit vltimo cū dz. **I**n gladi⁹. **A**lie sē dispōnes ad mortē: aliq tñ ppinq: z alie magis remote. i ter ppinqs ē pbabilitas mortis iminētis. q duplr accipi tur. **O**no mō qstū ē in re z qstū ad h dz. **I**n periculū. alio mō qstū est in apprehēsiōe anime. z qstū ad hoc dicit

In angustia. **D**icit. n. qd angustari qñ est in arto posi tus. **P**assiones vo magis remote z dispositiōes ad mor tem cōtingūt ppter subtractiōem necessarij ad vitā. i. ali menti z regumenti. z qstuz ad hec duo dz. **I**n fames. ait

Quis g. **P**ostqz apls oñdit q xpo sit adherēdū. **D**ic pñr oñdit h adherētie modū q dz ee firm⁹: quā firmitatē oñdit duplr. p ex pte corpis: scdo ex pte aie ibi. **C**ert⁹ suz

Ex pie vo corpis apparet firmitas adhesiōis qñ quis p nulla passiōe illata corpi sepāt a xpo: z ponit apls septez passioēs qñ maxia ē mors. qz e vltimū terribiliū in vi ta pñti: fm pñm. iō. ponit vltimo cū dz. **I**n gladi⁹. **A**lie sē dispōnes ad mortē: aliq tñ ppinq: z alie magis remote. i ter ppinqs ē pbabilitas mortis iminētis. q duplr accipi tur. **O**no mō qstū ē in re z qstū ad h dz. **I**n periculū. alio mō qstū est in apprehēsiōe anime. z qstū ad hoc dicit

In angustia. **D**icit. n. qd angustari qñ est in arto posi tus. **P**assiones vo magis remote z dispositiōes ad mor tem cōtingūt ppter subtractiōem necessarij ad vitā. i. ali menti z regumenti. z qstuz ad hec duo dz. **I**n fames. ait

Quis g. **P**ostqz apls oñdit q xpo sit adherēdū. **D**ic pñr oñdit h adherētie modū q dz ee firm⁹: quā firmitatē oñdit duplr. p ex pte corpis: scdo ex pte aie ibi. **C**ert⁹ suz

Ex pie vo corpis apparet firmitas adhesiōis qñ quis p nulla passiōe illata corpi sepāt a xpo: z ponit apls septez passioēs qñ maxia ē mors. qz e vltimū terribiliū in vi ta pñti: fm pñm. iō. ponit vltimo cū dz. **I**n gladi⁹. **A**lie sē dispōnes ad mortē: aliq tñ ppinq: z alie magis remote. i ter ppinqs ē pbabilitas mortis iminētis. q duplr accipi tur. **O**no mō qstū ē in re z qstū ad h dz. **I**n periculū. alio mō qstū est in apprehēsiōe anime. z qstū ad hoc dicit

In angustia. **D**icit. n. qd angustari qñ est in arto posi tus. **P**assiones vo magis remote z dispositiōes ad mor tem cōtingūt ppter subtractiōem necessarij ad vitā. i. ali menti z regumenti. z qstuz ad hec duo dz. **I**n fames. ait

Epistola Pauli

nuditas. vel ptingit ppter illationē nocumēti: qđ quides nocumētū pñderat duplicif. Vno mō vt ē ab hoste: z qđ tū ad h̄ d̄r: an psecutio. Vno mō inq̄tū recipit i corpe patēris: z sic d̄r. Tribulatio. Ap̄ls aut̄ in scribēdo nō curauit multū de tali ord̄ne artificiali. s̄ dimisit h̄ expositoribus: q̄ aut̄ talia paterent̄ sc̄ti oñd̄t idu cēs ad h̄ aut̄em p̄s plij. **Q**m̄ pp te mortifi. i. ad mortē p̄ afflictioēs z tormenta ducimur sicut p̄ in martyribus. **Q**sti. su. sic oues occisiōis. q̄rū occisiō reputat̄ vtilis p̄ lana z carnib⁹ habēdis sic tyranni bona martyz rapiebāt: et cum h̄ obsequiū se

postare deo reputabāt. **Joh. xvj.** Venit hora vt ois q̄ iterficiat vos arbitret̄ obsequiū se postare deo. **o Cert⁹ sum.** h̄ p̄r̄ oñdit firmitas ex pte aie in h̄ q̄ nō est sepabilis a xpo p̄ aliqđ illatū sibi cuiusmodi ē deceptio q̄ aliqñ puenit ex pte illi⁹ q̄ decipit eo q̄ est in passiōe positi⁹ sicut iunēs ad modicū strepitū credit irruere hostes: marie vō passiōes sunt tumor mortis z amor vite. z q̄tū ad ista d̄r. **o Cert⁹ sum.** n. qz neqz mors q̄ neqz vita neqz angeli neqz an nuditas: an periculum an psecutio: an gladi⁹. **Si** cut scriptū est Quia ppter te mortificamur tota die. **n. est iati sum⁹** sicut oues occisiōis: s̄ i his oibus supamus: pp̄ eū qui dilexit nos. **o Cert⁹ sum.** n. qz neqz mors q̄ neqz vita neqz angeli neqz principat⁹ neqz virtutes neqz instātia: neqz futura: neqz fortitudo neqz altitudo neqz pfūdū neqz creatura alia poterit nos separe a caritate dei: que ē in christo iesu dño nro. **Ca. ix.**

Ueritatē dico i xpo iesu nō mētor testimo

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Quod dicitur. In q̄ clamam⁹ abba p̄. ferri pōt ad duas natiōes q̄ scribebat. s. ad iudeos z gentiles. Iudei em̄ vocabāt deū abba in sua lingua: romani vero pater in sua zc. **Replia.**

Ad Romanos

obstinatione. scdo orando p eoz puerfioe. c. sequenti. ter-
cio p pscendo gentes ab eoz insultatioe ca. xj. **P**ria i duo
qz p ondit suu affectu. scdo remouet incidēs dubium ibi.
Nam aut. Circa pmiu dicit. a **V**eritatē aut dico i cri-
sto iesu. z ē modus iuradi ad assertionē sui dicit. **E**x qz p3

q iurare nō ē pām
virz pfectus ex causa
rōnabil: sicut erat i
pposito: qz iudei de
facili nō credebāt si
bi. **b** **C**ōscia mea
bene ordinata.
c **Q**uā tristitia mi
hi ē mag qstū ad mē
tem. **d** **E**t conti-
nuus dolor. ex ania
redūdās ad carnem
z supplēdū ē p iude
ozz infidelitate qd
declarat di. **e** **P**
tabā em egoipe ana-
thema eē a xpo. i. se-
pam ab eo: qd du-
pliciter pōt inelligi.
f **N**ō mō referēdo
ad tps in q pscēbat
xpm in mēbris suis
g **A**ct. viij. z h est zelo
iudaice legz z sic pu-
tabat se sepatū a cri-
sto. **h** **N**ō mō referēdo ad tps post puerfioē suā in q p dī
cabat fidē catholicā: z tūc aliq optabat separi a xpo. per
dilationē sue glie ad tps vt intēderet puerfioē iudeoz ad
fidē xpi. **i** **N**ō dī **P**hil. j. **D**esideriū hns dissoluī z eē cum
xpo pmanere i carne necessariū ē pp vos. **k** **P**ro frīb⁹
meis. i. puerfēdis. **l** **Q**ui sunt pgnati mei fm carnem
m **F**uit. n. apłs natōne iude⁹ de tribu beniamin: vt ipemer
dicit infra. xj. z **P**hil. iij. **n** **Q**uoz adoptio ē filioz qz
ppłs ille spāliter dicit⁹ ē fili⁹ dei. **o** **E**xo. iij. **F**ili⁹ me⁹ pmo
genit⁹ isrl. **p** **E**t glā. qz ei facte sunt apparitōes diuie
q **E**t testm: qstū ad mādata dei data populo p moysen
r **E**t legisla. qstū ad pcepta decalogi a deo data pplo:
s **E**xo. xx. **t** **E**t obsequiū. diuini cultus. **u** **E**t pni-
sa. pphaz de xpo. **v** **Q**uoz pa. ex q. ē xpc. vtz math. j.
w **S**cōm car. h dī ad ondendū q in xpo nō solū est hua
na nā fm quā descēdit a pīb⁹ ve. te. h ēt diuia fm quā p
cedit a ple. iō subdit. **x** **Q**ui ē sup oia de⁹ bndict⁹. ex
q manifeste p3 errorz arry dicitis xpm eē purā creaturā.
y **N**ō aut. **D**ic circa p dicitā remouet dubiū: ex h ei q dī
cit pmissa de xpo facta iudeis. q tū nō repperūt eū possz
aliqs credere frustratū fuisse pmissum diuinū. iō h remo-
uet p duplex exēplū. scd3 ponit ibi. **z** **N**ō solū. **C**irca pmiuz
dicit. **aa** **N**ō aut. supple sequit. **ab** **E**x ciderit vbu
diuinū. ab impletiōe ex infidelitate iudeoz. qz aliq eozz
vt apli z plures alij repperūt fidē xpi in qbus pmissum
dei ē impletū. **ac** **N**ō em oēs q ex isrl. i. a iacob alio no-
mine dicto isrl. **ad** **G**en. xxij. descēderūt. supple. **ae** **N**i sē
isrlite. p imitationē fidei ei⁹. qd declarat in filiis abrae. q
nō oēs dicti sunt semē ei⁹. h illi tm q descēderūt p ysaac. z
h est qd dī. **af** **N**eqz q semē sunt abrae. fm testimoniū
scripture. **ag** **D**ēs filij. qz filij abrae de agar z de cethu-
ra nō sūt dicti semē ei⁹ qd ondit p scripturā. **ah** **G**en. xxi. **S**i
ysaac vo. ti. semē. de alijs aut filiis subdit. **ai** **N**ō q filij
carnis. vtrute nāli geniti. cuiusmodi fuerūt ismael z filij
cethure. **aj** **N**i filij dei. i. ad ei⁹ cultū electi. **ak** **S**i q
filij sūt pmissiōis scz diuine. **al** **E**stimant in semie. scz
abrae. z q sunt illi ondit p scripturā di. **am** **P**romissiōis enīz
vbu. h ē qd subdit. **an** **S**cōm h tps. i. anno reuoluto.
ao **D**enū z erit sare fili⁹. **ap** **G**en. xvij. **A**llegat aut h auto-
ritas z alie sequētes fm trāslationē septuaginta q tempe
apli erat malū autētica. dicitur autē hic ysaac pmissiōis

filij. qz vtrute diuina natura iudante fuit genitus. qz pa-
ter erat centenari⁹ z mater sterilis z nonagenaria. igit cū
pmissio facta abrae **G**en. xv. qz semē suū eēt futurū sicut
stelle anteqz aliquē haberet filiū. vt ibidē dicit. z tū hec p-
missio nō fuit impleta in oibus e⁹ filiis: h solū in ysaac vt

v **v**ocabit tibi semen. i. nō q
a **f**ilij carnis hi sūt filij dei h
b **q**ui filij sūt pmissionis esti-
c **m**ant in semine. **P**romissi-
d **o**nis em vbu hoc ē. **S**cd3
e **h**oc tpus veniā: z erit sare
f **f**ilius. **N**ō solū autem illa
g **h** z rebecca ex vno cōcubi-
h **t**u hns ysaac pñs nri. **C**ū
i **e**m nondū nati fuissent aut
k **a**liqd boni egissent aut ma-
l **v**t fm electionē ppositū
m **d**ei maneret nō ex opibus
n **h** ex vocante dictum est ei
o **q**uia maior seruiet minori
p **s**icut scriptum est. **J**acob
q **d**ilexi: esau autez odio ha-

missio de xpo licet nō fuerit impleta in omnibus iudeis:
h in aliqbus ad h spāliter electis dicit igitur. **f** **N**ō so-
lū aut illa. i. fara habuit filiū ex adiutorio grē. **g** **S**ed
z rebecca. fm q dī **G**en. xxv. ca. **D**epcarusqz ē ysaac dñm
p vxore sua eo q esset sterilis q exaudiuit eū z dedit pce-
ptū rebecca. **h** **E**x vno pncbitu habēs geminos filios
hoc nō est de textū h subintelligit: ppter qd fuit positum
p modū glo. z postea insertū textū p scriptozes. **i** **N**ū-
em nōdū nati fuissent scz esau z iacob. **k** **D**e fm electi-
onē. i. pdestinationē dei liberā. **l** **P**ropositū dei mane-
ret. i. pmissio dei firma eēt z impleret. **m** **N**ō ex opib⁹. qz
nōdū nati erāt. **n** **S**ed ex vocate. i. ex deo cui⁹ electō p-
cedit oia ista. **o** **D**ictū est ei. i. rebecca. **G**en. xxv.
p **Q**uia maior. i. esau. **q** **S**eruiet minori. **H**oc fuit i-
pletū tpe dauid descēdēte de iacob qz idumeā fecit sibi tri-
butariā. **ij** **R**eg. viij. z qz illa reprobatio esau z electio ia-
cob fuit signū reprobatiōis z electiōis ad glāz. iō subdit
r **S**icut scriptū est. **Malachie. j.** **s** **J**acob dilexi zc.
Circa ptem istā p h dicit hic. **C**um nihil boni egissent aut
mali. tollitur error. **D**igenis q dicit q merita pcedentia
in alia vita istā pcedentē sunt cā pdestinationiōis z reprobati-
ōis diuine: qz sic esau z iacob in illa vita aliqd boni vt
mali egissent. qd hic simplr excludit. **I**tē ante vitā huius
mūdi nō fuit alia: aliter nō incepisset mūdus simplr sicut
dicit in pncipio **G**en. **I**tem si fuisset talis vita: merita tm
creature ibi facta non potuissent esse causa pdestinationiōis
que est actus voluntatis diuine. qz tempale non pōt esse
causa eterni. **H**oc igitur repulso tanqz erroneo. alij dixe-
runt q pñtia meritoz que eterna est: causa est pdestina-
tionis quā deus vult dare gloriā alicui: sicut rex dat mi-
liti equū eo q scit vel estimat ipm bene vsurū: h hoc non
valet. qz merita vt pñtia sunt ordinata ad gloriā sic ad fi-
nem. volens aut recte z ordinate cuiusmodi est deus qui
nō pōt aliud velle nisi recte et ordinate. nullo mō vult fi-
nem ppter ea que sunt ad finem: h econuerso. z iō merita
vt pñtia a deo siue pñtia meritoz nō pōt esse rō pde-
stinationis: h pcedit ex mera liberalitate diuina ex q ali-
quis eligitur ad gloriā: z ex h pñr puidet sibi dare gra-
ciam p quā possit mereri. **H**ec valet exemplū de rege et
militē. qz bonus vsus equi nō est a rege causaliter sic me-
ritum est a deo pncipaliter.

Epistola Pauli

Quid ergo dicemus. Sic ex dictis remouet dubiū. s. vtrū ex hō ex duob⁹ sribus oino eq̄lib⁹ vn⁹ reprobatur. ⁊ ali⁹ eligit ipe de⁹ dicat iniust⁹: ⁊ h̄ ē qd̄ dicit. Quid ḡ pot̄ cem⁹ nū. in. ap̄ deū. reprobādo esau iacob electo.

Absit. Sic soluit hāc dubitationē: ⁊ diuidit in duo. p̄ dubitatio soluit. se-

cūdo in s̄riū obijcit ibi. Dicit itaq; p̄ia in duo s̄m duplices modū solnendi ibi. dicit. n. scriptura. Circa p̄mū sciēdū q̄ in illo qd̄ alicui dat̄ ex mera ḡra iniusticia nō h̄z locū si nō def alteri. qz ḡra p̄t vni fieri ⁊ nō alteri sine iniusticia ⁊ h̄ dicit manifeste saluator. mathei. xx. d̄ culto rib⁹ vinee. Amice nō facio tibi iniuriā tolle qd̄ tuū ē ⁊ vade. hāc s̄niam declarat ap̄ls p̄ auctem scripture. **E**xo. xxxij. di.

Moyse. n. dicit miserebor. dādo grām in tpe. **M**iserebor cul. in eterna p̄-

stinatiōe **E**t mi-

sericordiā p̄stabo dādo gl̄az i effectū. **C**on miserebor cōcedēdo nūc sibi grām finalē: lz em̄ effectib⁹ diuine p̄destinatiōis p̄us sit cā posterioris p̄ modū disponētis: ⁊ posterio⁹ p̄ois p̄ modū finis: sic infusio gr̄e ē p̄pter meritū: sicut p̄p finē ⁊ opus meritorij p̄p gl̄am. ⁊ ḡra ē p̄ncipiū op̄is meritorij. ⁊ op⁹ meritorij facit ḡra dignū: tñ totū p̄destinatiōis n̄ ē alia cā nisi volūtas diuina: iō d̄cludit ap̄ls **I**git nō ē volētis neq; currens. s. hois q̄tū ad affectus vel effectū facē bonū meritorij qd̄ excedit hois facultatē **S**z miserētis ē dei. q̄ sua mera liberalitate etnāl̄ eligit ad gl̄am ⁊ t̄palit̄ electis dat̄ grām. **D**icit em̄. hic p̄r idē oñdit ex maloꝝ punitiōe. Circa qd̄ sciēdū q̄ reprobatio aliqñ accipit large: ⁊ sic dicit simplicē negationē ad gl̄am. ⁊ sic nō h̄z cām i re: nec i dei p̄sciētia: sic nec electio seu p̄destinatio ei opposita. alio mō p̄p̄te: ⁊ sic ē ordinatio alicut⁹ ad penā q̄ nō ē iniusta nec a deo volita nisi p̄ culpā: ⁊ iō reprobationē sic dicit q̄ de⁹ aliq̄s reprobat p̄cedit in deo s̄m rōem tñ p̄scia p̄ctōꝝ: sic igitur nō electi a deo in p̄ctm̄ ruit. nō p̄p̄ dei defectū cū nō deficiat eis istictus diuini ad bonū vt dictū est. s. h̄ p̄ defectū liberī arbitrij nō recipiēt illos instinet⁹: ⁊ sic eis ḡra iuste denegat ⁊ sic vltim⁹ i p̄ctis indurant̄ ex malicia sua p̄ se: h̄ p̄ accūs tñ a deo. qz remouet. phibēs subtrahēdo grām q̄ nata ē cor hūanū mollificare: retrahit tñ eā iuste vt dictū ē. ⁊ sic indurati ordinant̄ ad penā: ⁊ sic p̄z q̄ in punitiōe iniustorū ⁊ maloꝝ nulla ē iniusticia ap̄ deū. ad hāc s̄niaz inducit ap̄ls scripturā dicēs. **D**icit. n. scri. pha. **E**xo. ix. loquēs in p̄sona dñi. **Q**uia in hocipm̄. i. p̄ flagella sup̄ te ⁊ p̄p̄m tuū miraculose inducta. **E**xcitauit te. qz nata erat̄ te ad p̄niaz iducē h̄ qz ill̄ abusus ē pharao cor suū indurādo: iō nō valuerit ei: fuerit tñ ad gl̄az dei annūciādā p̄ orbe sic videm⁹ i plerū. ⁊ h̄ ē d̄. **P**̄t oñ. in te vtrū. p̄ scā mirabilia. ⁊ vt annūciat̄ r̄. d̄cludit iḡ. **E**rgo cui⁹ vult miserē dādo ei grām finalē ⁊ gl̄am. ⁊ h̄ p̄uenit ei p̄ se. **E**t quē vult indurat. ⁊ tñ h̄ p̄uenit ei tñ p̄ accidēs. ⁊ iuste vt p̄dictū ē. **D**icit itaq; soluta dubitatio: h̄ arguit i s̄riū: ⁊ p̄ argumētū ponit. sc̄do soluitur ibi. **H**ō. argumētū tale ē. ex q̄ ex volūate dei depēdet induratio p̄ctōis ⁊ vocatio iusti videt̄ alicui q̄ p̄ctm̄ ⁊ iniusticia nō eēt̄ iputāda hoī ad meritū vel demeritū: qz vo-

lūtas dei nō pōt supari. ⁊ hoc qd̄ dicit. **D**icit itaq; mihi. i. arguis ex dictis meis p̄ me. **Q**uid adhuc q̄rit de p̄m̄o iustorū ⁊ punitiōe iniustorū. **M**olūtati em̄ ei⁹ q̄s resistit. q. d. null⁹. ⁊ sic totū v̄ deo iputādū. ⁊ p̄ p̄ns iniusticia p̄ctōꝝ vel irrōnabilitas i punitiōe corū. **H**ō. h̄ soluit argumētū: ⁊ sc̄do declarat quoddā dictū ibi. si cui i osee. p̄ma idno s̄m duplicē solutiōz sc̄da ibi. an nō h̄z. p̄ mo iḡ soluit oñdēdo argumētū irrōnabile ex p̄te hois arguēt⁹: q̄ ei arguit factū alicut⁹ d̄z illō intelligē alr arguit irrōnabilit̄. h̄ mimū op⁹ dei n̄ pōt h̄o ad plenū intelligē: v̄pote d̄ folio arborē q̄re sit tāte q̄ritatē ⁊ tal̄ figure: ⁊ sic de alijs cōditōib⁹: ⁊ multo min⁹ intelligē p̄t maxima opa ei⁹ d̄ q̄b⁹ s̄ electio ⁊ reprobatio. q̄ r̄. ⁊ h̄ ē qd̄ d̄. **H**ō tu q̄s es q̄ r̄ndēas deo. scā eius arguēdo. **M**ū-

dicit figmentū ei qui se fixit: qd̄ me fecisti sic. **A**n nō habet ptātem figulus luti ex eadē massa facere aliud quidē vas iu honorē: aliō vero in cōtumeliā q̄ si de⁹ volēs oñdē irā ⁊ notā facē potētā suā sustinuit ⁊ m̄ta patia vasa ire apta i intēritū vt oñdēt diuitias gl̄ie sue i vasa mie q̄ p̄pauit i gl̄am. **Q**uos ⁊ vocauit nō solū ex iudeis s̄z ex gētib⁹ sicut i osee dicit. **V**ocabo nō plebem meam: plebem meā ⁊ nō dilectā: dilectaz ⁊ n̄ miaz cōsecutā: miaz cōsecutam. **E**t erit i loco vbi

qd̄ dicit figmentū r̄. q. d. nō. qz nō intelligit modū nec rōem sue fictiōis ⁊ sic ē i p̄posito. **A**n nō h̄z. **D**ic ponit se cūda solutio p̄ quā oñdit argumētū n̄ valē. qz nō d̄cludit dei volūtātē irrōnabilē eē vel iustā. vult. n. p̄ p̄ se deus suā gloriā q̄ sic manifestat̄ p̄ viā mie i electis q̄ vocant̄ ad gl̄az: ita p̄ viā iniusticie in reprob q̄ refuant̄ ad penā: sicut gl̄a reḡ t̄reni nō solū relucet i palatio vbi honorant̄ milites: s̄z ē i patibulo vbi puniunt̄ malefactores sic iḡ volūtas diuina rōnabilē eligit aliq̄s ad britudinē i q̄b⁹ maxie relucet sua mia. ⁊ aliq̄s dimittit nō eligēdo. q̄ ex seip̄is ruit i p̄ctm̄ ⁊ finalit̄ obdurat̄: ⁊ sic iuste a deo punit̄: q̄z punitio cedit ad gloriā dei ⁊ electorū: ⁊ ad hāc s̄niaz adducit ap̄ls exēplū d̄ figulo q̄ rōnabilē ex eadē massa format qd̄ vasa ad officia honorabilia. ⁊ qd̄ ad p̄tēribilia di. **A**n nō h̄z p̄tātē r̄. q. d. imo: ⁊ mltosort⁹ de⁹ i humana nā q̄ pl⁹ h̄z a deo a q̄ ē p̄ creationē q̄ luti a figulo qd̄ nō ē creatū ab ip̄o: h̄ supponit ip̄m i ope suo. iō subditur **S**i de⁹ vo. oñ. irā. i. vidictā sue iusticie. **E**t nō. fa. pot. suā. i punitiōe p̄ctōꝝ. **S**ustinuit i mul. pati. vasa ire. i. p̄ctōres q̄ dicūt vasa ire. qz p̄tinet̄ dei offēsas. sicut at̄ de⁹ ros patiet̄. qz nō statim̄ fert̄ penā: s̄z expectat̄ eorū p̄niaz. q̄ tñ expectatiōe finalit̄ abutūt̄: ⁊ sic iust⁹ punit̄. iō s̄dit. **S**i. i. iteri. ⁊ qz vt dictū ē h̄ cedit a gl̄a dei ⁊ elcorū. iō s̄dit. **V**t oñ. di. gl. sue. i. abūdātiā ei⁹. **I**n vasa mie. s. electos. **Q**uos ⁊ vocauit. p̄ ad. dē. postea ad gloriā. **M**ō s̄. ex. iu. h̄ ē ex gētib⁹. qz si des xpi p̄dicata ē oib⁹ natiōib⁹. **S**i i osee. h̄ p̄r de clarat vltio dictū. s. q̄ ex iudeis ⁊ gētib⁹ vocati s̄ electi. p̄les tñ ex gētib⁹. **E**t diuidit̄ i duo. p̄ declarat ap̄ls hanc vocatiōz. sc̄do assiḡt ei⁹ rōnē ibi. qd̄ ḡ. p̄mū at̄ declarat p̄ scripturā d. **S**i i osee dicit. p̄ ca. **D**oca. n̄ ple. meā. i. gētilitatē q̄ p̄ dicta ē nō plebs diuina: eo q̄ n̄ habuit legē ⁊ p̄phas sic huit plebs iudaica. **P**lebē meā. p̄ p̄uersionē ei⁹ denotā ad fidē catholicā. **E**t nō dilectā. i. gētilitatē p̄us ydolatrie deditā q̄ deo ē odiosa. **D**ilectā meā. p̄ latricē susceptionē. **E**t nō misē. p̄ se cutā. tpe. ve. testa. **M**iam p̄secutā. tpe. noui. ⁊ ad idē facit qd̄ subdit. **E**t erit i loco r̄. ⁊ p̄z lfa q̄ loquit̄ de vocatiōe gēnū q̄ plurimū sūt vocati: p̄r inducit auctas. **E**sa. x. ca. loq̄ntis de vocatiōe iudeorū: qz pauci sūt vocati

Ad Romanos

to subditur. **S**i sue. n. si. isrl. tanq. harena maris. i. i mag. n. ero valde. **R**eliquae saluae fient ex eo. i. pauci ppatrie sic pz in aplis r alijs credentib. ex iudeis. **S**ciendū tū q. esaias loq. de filijs isrl. euadētib. manū regl. assirioy reg. isrl. sb. osee captiuato q. p. ea. uenerit ad regnū iude tpe sedechie de puer

si ad deū audito miraculo d. p. uisione ex ercit. sennacherib. h. q. illa p. uersio paucorū fuit figura p. uersionis aploz r aliorū paucorū de iudeis i. aduētū xpī. i. o. h. allegat. ab aplo sic s. dicit. e. de electōe iacob r reprobatiōe esay tēpali q. fuit signū etne. r subdit d. uocatiōe gētū r iudeoz ad fidem xpī. **V**erbū em. p. sum. mās. i. euāgelii qd. est legis p. fectum. **E**t abbrevians. q. rescindit legalia. q. nō seruatur i lege nona. **I**n eq. te q. retinet moralia p. cepta eq. ratē iuris

dicitū ē eis. nō plebs mea vos: ibi uocabunt filij dei uiui. **E**saias at. clamat pro isrl. **S**i fuerit nūerus filiorū isrl. tanq. harena maris r reliq. saluae fient. **V**erbuz. m. cōsummās r abbrevians: n. in eq. tate: q. x. b. u. breuiatū facit dñs super terrā. **E**t si o. cut p. dixit esaias nisi domus sabaoth reliq. sset nob. q. semē: sicut sodoma facti es mus. r sic gomorra similes r fuissē. **Q**uid g. dicem. q. gētes q. nō sectabunt iusticia: apphenderūt iusticiaz r iusticiā aut q. ex fide ē: isra-

elū. r fm vtrūq. modū credēs r nō festinās non reportat p. fusionē. i. o. septuaginta trāstulerūt h. mō: q. nō semper trāstulerūt v. b. u. ex verbo: h. aliq. sensum ex sensu. **I**n ca. ix. vbi d. in postil. **E**xcitauit te. **A**dditio. **B**i. d. r. **E**xcitauit te. in heb. h. r. **S**eruauit te. put in glo. vbi d. r. **A**lij co. dices sic h. r. **I**n h. ipm seruauit te. r est sensus. **P**harao h. dicit dñs. **C**ū tūq. malis esses re. vt indignus eēs uiuere: te tū de. reseruauit vt uere vt in te ostēdat v. tatem suam. put i. postil. r. **I**n eo. ca. vbi d. r. postil. **Q**ui crediderit nō festinet. **A**dditio. **B**i. d. r. **N**on cōfundet te. nō festinet. in heb. h. r. quoddā ver. b. u. qd. significat in. different nō sustinet vel nō festinabit: r i. significato. scdo est sensus. q. q. crediderit xpō d. q. ibi p. pha

bel. **N**o sectādo legē iusticie in legē iusticie nō puenit. **Q**uare: quia non ex fide s. q. si ex opibus. **O**ffēderūt em. in lapidē offēsiōis sicut scriptū est. **E**cce pono in syon lapidē offēsiōnis r petrā scandali r ois qui credit in eū non cōfundetur. **C**api. x.

Ratres volūtas quidē cordis mei r obsecratio ad deū sit p. illius salutē. **T**estimoniū em. p. hibeo ill. q. emulationē q. dē dei h. r. s. nō fm sciam. **I**grātes. n. iusticiā dei et

loquit nō festinabit ad credendū eo q. doctrina xpī maxime ē supra sensum hoīs. **N**ō discipuli q. et doctrinam p. tinue audierūt r eius miracula viderūt nō tū festinauerūt credere. vñ eis dicit etia post resurrectionē: **T**ardi corde ad credendū. **L**uc. vlt. c. r **M**ar. vlti. aplis d. **E**xprobrauit de. incredulitatē eoz. r fm hūc sensum h. auctoritas q. dāmo facit ad aliq. excusationē iudeoz q. nō ita cito crediderūt xpō: quā excusationē licet nō p. fectā seu legitimā intēdere vt apls cū statim de eis dicit in p. n. se. c. **T**estimoniū p. hibeo de ill. q. emulationē q. dē dei habēt.

Ratres volūtas quidē cordis. **C**api. x. **H**ic p. r. apls o. n. d. affectū suū erga iudeos orando p. salute eoz. **E**t diuidit in duo. p. ponit rōis sue modū. scdo motiū ibi. **T**estimoniū. **C**irca p. m. dicit. **A** r. s. vo. q. dē cor. mei. q. d. oro p. istis nō solū ore h. etiam corde. **B** **E**t obse. ad deū. i. d. p. catio ei. p. rē sacrā: r hic modus orādī ē magis efficax ad impetrādū. q. inuitur. merito rei sacre q. interponit vt cū d. r. p. passionē tuaz libera eos r hmōi. **E**t sic orabat paulus p. iudeis. i. o. subditur. **C** **E**t p. illis. i. a me. **D** **I**n salutē. i. vt p. uertatur r salutē p. sequant. **E** **T**estimoniū em. **H**ic ponit o. rōis sue motiū. r diuidit in duo. p. dicit motiū ponit. scdo dicit suū declarat ibi. **F**inis em. **M**otiū autē apostoli erat: q. iudei p. fendo fidē xpī habebāt zelū dei. indiscretū tū: r talib. ē p. patiendū. vñ apls q. p. p. secutus est ecciaz dei ex tali zelo dicit de seipō. j. **T**himo. j. **M**iaz p. secut. sum. q. ignorās feci. dicit igif. **E** **T**estimoniū em. p. hibeo illis. q. fuerat socius eoz in facto. **F** **Q**ue. mulationē. i. zelū. **G** **Q**uidē dei h. r. s. nō fm sciaz. q. d. declarat d. **I**grātes. n. dei iusticiā. q. facit dignū vita eterna. r habet ex fide xpī formata. ista tū ignorātia nō excusat q. iuris est. **I** **E**t suā querētes statuere qd. exponit aliq. de sacerdotib. r legispit. q. irritū faciebāt mādatum dei pp. traditiōes suas. **M**ar. xv. h. nō vñ eē ver. q. im. mediate p. mittit q. ex zelo dei mouebant: licet indiscrete irritātes vō dei mādata pp. traditiōes suas nō mouebatur ex zelo dei h. ex zelo sui. i. p. p. t. questū vel gloriā tpale: vt o. n. d. ibidē: r i. o. cū d. **I** **E**t suā q. rētes statuere. i. telligit de iusticia ex opib. legis q. d. hic sua tū q. illa lex fuerit eis data: tū q. legalia iā erāt mortua. r sic nō erant ampl. i. p. dei: h. iudeoz ea p. nacit defendentium.

Ad Romanos

Sanctus n. **S**aturninus in civitate senon. q. tunc erat metropolis francie edificavit ecclesiam petri que audierat iaz pas sum. h. cognito postea q. adhuc vivebat: noiauit illa eccle sia bñ petri viui in qua pluries ego fui. qui hec cōscripsi z alij qui cū sancto saturniano venerūt in frāciā in alijs lo cis p̄dicauerūt vsqz ad oceanū: z eadem rōne euāgeliz fuit publicatū ad orientē respectu iſrlm: quia xpi discipuli exierūt circūqz ad p̄dicandū.

Sed dī. nū quid. **H**ic p̄r argu it incredulitatem iudeorū sp̄aliſ. qz xpm p̄dicatē audierūt z miracula ei⁹ viderūt vñ dicit nicodem⁹ i lege perit⁹ Job. iij. Scim⁹ qz a deo venisti magister nemo em̄ pōt hec signa facere q̄ m̄ facis nisi de⁹ fuerit cū eo. z b̄ est qd̄ dī. **S**ed

dī. nū. iſrl̄ nō cognouit. q. d. imo pl⁹ qz alij. z illa cognitio fuit in legis peritis z creata ex inuidiā p̄ xpm eo q. cepit p̄ dicare p̄ vitā eorū z sic q̄tū potuerūt auerterūt populum ab ip̄o ex q. secuta est ppli excecatio z gentiliū illuminatio: ad h̄s cōuertēdos trāserūt apli relicti iudeis. Act. xij. **V**obis oportebat p̄mū loq̄ verbū dei: sed qz repelliti illud z indignos vos iudicatis eterne vite. ecce p̄uertimur ad gētes. z b̄ p̄dixit moyses Deut. xxxij. **E**go ad emula. i. ad inuidiā. z **M**os adducā. i. adduci permitā p̄ xpm ex deceptione diaboli. **I**n oēm gentē. i. dimittēdo vos in incredulitate loco illi⁹ gentis q. apud vos erat nulli⁹ reputationis. iudei. n. nō reputabant gentiles eē gentes h̄ vocabāt eos canes sicut dicitū fuit sup̄ il lud Exo. xxij. h̄ p̄icietis eā canib⁹. **I**n irā vos mit. i. in p̄nitionē p̄ vindictā meā qd̄ p̄ romanos fuit imple tū occidēdo z captiuādo pplm̄ iudaicū: inducī ad hoc aut̄ auctas Esa. xv. de illuminatione gentiū cum dicit.

Inuent⁹ sum a nō que. me. i. a gentilibus idolis seruientib⁹ qui p̄dicationē ap̄loz receperūt deuote: z sic fuerūt illuminati: z subdit de iudeorū excecatiōe. **A**d iſrl̄ aut̄ dicit. in p̄sona dñi. **T**ota die exp̄. ma. meas ad te cōferendo bñficia toto tpe legis moſaice. **A**d po. nō credentē. p̄phetis p̄mo z postea xpo. **S**ed p̄ dicentē mihi. p̄mo repellēdo vba p̄phetarū meorū z eos occidēdo z postea meip̄m in p̄sona p̄p̄ia.

In ca. x. vbi dī in postil. dicit quō credent ei quez non audierūt.

Hoc qd̄ dicit apls. **Q**uō credēt ei quez nō audierūt z. z postea quibusdā interpositis: cōcludit q. fides ex auditu. **Q**uidā volūt inferre q. fides catholica de qua hic agit sit acq̄sita: qz hec fides vt dicit generat in hoīe ex hoc qd̄ audiēs credit p̄dicatori z adhibet fidem dicitis eius: nō fide infusa: h̄ acq̄sita ex tali auditu. **I**dē volūt arguere ex dicitis Augu. xij. de ciui. dei. q. fides generat in nobis z nutrit p̄ sciam q. sine infusione: h̄ bene cōsiderātū hoc nō sequit̄ ex dicitis apli nec ē Aug. **A**d qd̄ sciendū q. fm̄ sanctū Tho. scō. scō. q. vj. ar. j. in cor. q. **A**d fidē theologica de q. agit duo requirunt. **O**nū est q. homini credibilia p̄ponant: aliud est assensus firm⁹ credētis ad ea que p̄ponunt. **Q**ui⁹ quidē assensus pōt duplex eā assignari. **O**na quidē exteri⁹ inducēs p̄ fidē v̄l auditū: sicut miraculū visum vel p̄suasio hoīs quorū neutriū est sufficiens cā ad assensum p̄dictū: videntū. n. idem miraculū z auditū eādē p̄dicationē: ali⁹ credit z ali⁹ nō. **O**n̄ oportet ponere aliā cām interiorē q. mouet hoīem intus

ad assentiendū h̄s q. sunt fidei. **N**ec est aut̄ dicēdū hanc cām solū eē liberū arbitriū: sicut pelagiani dicebāt: esset em̄ p̄ aplm̄ ad eph. ij. de fide dicentē. **D**ei em̄ donū ē. nec valet dicere qd̄ ibi dicit apls de fide formata. nā fm̄ glo. j. Cor. xij. **F**ides etiā q. est sine charitate donū dei ē: cui⁹ rō fm̄ Tho. vbi ē est. nā cū hō assentiēdo h̄s q. sunt fidei eleuat sup̄ nām suā. oportet q. hoc insit ei ex sup̄naturali principio interi⁹ mouēte qd̄ est deus. vñ cū apls dicit hic **Q**uō credēt ei quez nō audierūt z fides ex auditu. loquit̄ de cā p̄ponente ad credendū: que licet cōiter requirat ad fidē sicut cā sine qua nō: nō tñ sufficit ad causandū assensum seu habitū fidei sine cā sup̄naturali interi⁹ mouente vt dicitū est: z ideo cū apls dixisset. **F**ides ex auditu. statim subiūgit: audit⁹ aut̄ p̄ verbū xpi. glo. i. p̄ gratiā xpi. **S**ilr̄ dicendū est q. dicitū augustini p̄fatū intelligendū est per modū exterioris p̄suasionis. sufficiens aut̄ z p̄p̄ia cā fides est illud qd̄ interi⁹ mouet ad assensum quod est donū dei. **V**lteri⁹ sup̄radicti nitunt̄ p̄positū suū concludere ex auctoritate augustini in eplā cōtra manicheū dicentis. **N**ō credere euāgelio nisi credere ecclie catholice illud approbātū. vñ dicit q. fide acq̄sita credit euāgelio: eo q. ecclia tenet suos scriptores esse veraces: z sic audiēs acquirit sibi habitū credēdi eorū dicitis. **S**ed nec ex hac auctoritate h̄nt intentū. nā explicatio credēdoz cōiter fit p̄ reuelationē diuinā in sacris libris canonicis contentā. que q. dem reuelatio de cōi cursu oportet q. veniat ad inferiores hoīes p̄ maiores sicut ad hoīes p̄ angelos diuinorūz noticia puenit fm̄ **D**yo. de ce. hierarch. vñ de qz inter oēs gradus ecclie auctoritas v̄lis ecclesie in h̄s q. sūt fidei p̄cellit eo q. nō pōt in h̄s deficere dicente dño ipsi petro in p̄sona ecclesie **L**uce. xxij. **E**go p̄ te rogavi petre vt nō deficiat fides tua: ideo h̄ habitus fidei a deo sit infusus: tñ i explicatiōe credēdoz q. in sacra scriptura principalit̄ cōtinet̄ recurrēdū est ad auctem v̄lis ecclesie. z hoc insinuat **A**ug⁹. cū dicit. **N**ō crederem euāgelio z. sed qz p̄dicti opinātes conant̄ tollere necessitatē ponendi fidem infusam de credibilib⁹ nobis reuelatis p̄ aliquas rōnes apparētes. qd̄ est p̄ glo. z cōem expositionē doctoz: ideo videt̄ discurrendū de illis rōnib⁹ vt veritas magis illucescat. **Q**uarū rōnū vna talis est. qz vt dicit ad oēm certitudinē actus credēdi quā exp̄imur i nob̄ sufficit fides acq̄sita: q. sup̄flūū est ponere infusam z p̄sequētā ex hoc p̄bat̄ q. frustra sit p̄ plura qd̄ pōt fieri p̄ pauciora. antecēdēs aut̄ p̄ hoc q. sicut firmū adherem⁹ historijs z gestis scriptis de reb⁹ bellicis z alijs q. scribunt̄ in chronicis fide acq̄sita p̄ hoc q. credim⁹ eos veraces esse q. talia esse referūt z scripserūt: ita fide acq̄sita firmū adheremus h̄ storie sacre scripture z euāgelio: qz firmū credim⁹ eos eē veraces qui h̄mōi libros canonis cōdiderūt: q. p̄ter fides acq̄sita sup̄fluit oīs alia q. ad certitudinē actus credēdi ponit̄ habenda z. vlteri⁹ arguūt ad p̄positū suū p̄ exemplū de heretico. qui sic firmū adhereret errori suo qd̄ ē p̄ fide illius vult mori: que quidē heresis est acq̄sita z est in rōne inclinās ip̄m firmū in illū errorem: z hoc sine p̄suasione rōnis vel argumēto: sed solū qz credit aucti tui z doctrine alioz z p̄p̄io cōcepti. **E**x quo concludit q. simpliciter p̄ fidem acq̄sita pōt quis firmū adherere credibilib⁹ nobis reuelatis sine fide infusa: vlteri⁹ arguunt sic. **S**i fides infunderet nob̄ a deo illa non posset corrūpi in nobis nec minui cōsequētā p̄bant: qz ille habitus a solo deo creat̄: z sicut nō generat̄ ex actib⁹ nostris ita nec corrūpit̄: p̄sertim qz ille habitus cū corrūpit̄ totaliter annihilat̄: qd̄ nō pōt fieri p̄ creaturā. qz sicut nō potest creare ita nec annihilare: nec etiā p̄ demeritū pōt corrūpi: quia etiā demones credit̄ h̄ habeāt odiū dei qd̄ est maximū pctōz. **E**x quo p̄z q. fides pōt stare etiā cum maximo peccato. **V**lteri⁹ arguunt q. si habitus fidei eēt a deo infusus eēt p̄fectior oī habitu acq̄sito. **E**t p̄ cōsequēs actus credēdi p̄ fidē infusam esset p̄fectior q. actus intelligēdi p̄ima principia: qd̄ dicunt̄ esse incōueniens: vltēri⁹ ad suū p̄positū ostendendum sic dicunt: ponat̄ q. vnus iudeus non baptizatus nutriatur inter fideles mo-

Epistola Pauli

re fidelium disciplinatio: talis fide acq̄sita crederet oib⁹ q̄b⁹ nos credim⁹ sicut ⁊ fide acq̄sita credit q̄libet n̄m ex auditi alioꝝ quoz veracitati credit. credim⁹ em̄ multa tpa trā sinisse ⁊ romā eē quā nūq̄ v̄dim⁹: sic etiā p̄ fidē acq̄sitaꝝ ex auditi firmiter credim⁹ reuelatis in scripturis ⁊ ecclesie approbanti veritatē illoꝝ. Cōsiderādū tñ est q̄ p̄dicte rōnes nō p̄cludūt intentū suū. Ad primū em̄ dicendū q̄ quicq̄d sit de cōsequētia antecedēs nō est rōnabilit̄ dictū manifestū est em̄ q̄ plus requirit̄ ad certitudinē fidei habendā de his q̄ in sacra scriptura ⁊ euāgelio cōtinent̄ q̄ d̄ his q̄ in gestis scriptis de reb⁹ bellicis in cronicis habent̄ nā fm̄ p̄hm̄. j. et̄bi. Disciplināti est intrin̄ certitudinē inq̄rere fm̄ vnūq̄q̄ gen⁹ inq̄stū natura rei recipit seu requirit̄. Cōstat aut̄ q̄ ea q̄ principaliter tradunt̄ in sacra doctrina excedūt facultatē humane nature: vt cū ibi asserit̄ q̄ deus est trin⁹ ⁊ vn⁹: ⁊ q̄ fili⁹ dei est icarnat⁹ ⁊ fuit passus ⁊ mortuus ⁊ h̄mōi. vnde ⁊ p̄pheta dicebat. Dñe q̄s credidit auct̄ n̄ro. q. d. talia p̄dicam⁹ seu p̄phetam⁹ que null⁹ posset p̄ se credere cū facultatē humane nature excedat: ⁊ iō null⁹ disciplinat⁹ talib⁹ adheret certitudinalit̄ ex sola hominū narratione q̄stūcūq̄ eos veraces reputaret: quapropter ad fidē de talib⁹ habendā oportuit fieri miracula facultatē toti⁹ nature excedētia: quib⁹ v̄s hoies dispōnerent̄ ad habitū fidei recipiendū non em̄ p̄dicaciones seu frequētes narratiōes ad h̄ sufficiūt. sicut i alijs gestis seu historijs vt cōt̄ nisi in miraculis p̄firmarent̄: vñ Marcū vlti. Dño coopante ⁊ sermonē p̄firmate sequētib⁹ signis q̄ aut̄ in historijs bellicis cōt̄ tradunt̄ nō excedūt humane nature facultatē: ⁊ iō in talib⁹ sufficit narratio cōtinua p̄boꝝ v̄toꝝ ad eoz firmū assensum habēdū: p̄sertim cū nō inueniunt̄ alij tales narratiōes negātes: qz tunc etiā in h̄mōi historijs de reb⁹ bellicis disciplinat⁹ rōnabilit̄ dubitaret: cui p̄t̄ d̄dictiōis assentiret: q̄ quidē d̄dictio circa ea que in sacra scriptura tradunt̄ maxie reperit̄. Natioz em̄ est turba hereticoz infidelium seu paganoz negantū multa de his q̄ in sacra scriptura cōtinent̄ q̄ fidelium credentiū eadē. Ex quib⁹ p̄z assumptū: seu antecedēs p̄dicte rōnis minus verū. Ad secundū dicendū q̄ cū illa q̄ p̄ fidē tradunt̄ excedūt humanā facultatē vt dictū est de q̄bus Eccl. iij. ca. Plurima supra sensus hoies ostēsa sūt tibi. Vnde est q̄ hereses sibi oppositē h̄nt apparētias: ⁊ q̄si euidentiā fm̄ cōe dictamen naturalis rōnis humane lumine sup̄naturali carentis. Vnde tales heretici nō indigēt fide infusa ad h̄ vt talibus errorib⁹ adherēt: qz exq̄ carēt lumine fidei sine quo vera credibilia nō cernunt̄ remanet in eis firmiter ignorātia veritatis p̄ quā suis erroribus firmissime adherent: p̄sertim cū in talib⁹ diabolica suggestio solet interuenire. vnde ap̄ls petr⁹ dicit. Aduersari⁹ vester diabol⁹ circuit querēs quē deuoret cui resistite in fide. ex quo p̄z q̄ diabolus circuit ad p̄suadendū cōtra fidē. Ad tertiū dicendū q̄ q̄uis habit⁹ charitatis sit altior ⁊ nobilior q̄ habit⁹ fidei: tñ p̄ vnū actū peccati mortalis amittit̄: sic nō est incōueniēs q̄ habit⁹ fidei p̄ aliq̄d peccatū amittat̄: habit⁹. n. a deo infusi libere a deo dant̄ sic ⁊ iuste a deo subtrahunt̄ fm̄ dispositionē subiectozuz. Nec talis subtractio p̄prie dicit̄ annihilatio sed q̄dā cessatio influxus diuini: sicut p̄ clausurā fenestre lux solaris s̄trahit̄ sine aliqua annihilatiōe. Nec obstat q̄d obijcit̄ de demonib⁹ tum qz odiū dei ⁊ alia que p̄tinent ad maliciā eoz lz sine pessima nō tñ sunt demeritoria cum tā sint ip̄i in termino d̄nationis. ⁊ sic nō p̄nt mereri nec demereri. Sec⁹ est de viatorib⁹ qui p̄ p̄ctā demerent̄ vt ab eis subtrahant̄ dona dei: tñ qz ex hoc q̄d d̄ ab ap̄lo. Demones credūt: nō est necessariū cōcedere q̄ habeāt fidē etiāz in formē: s̄ tñ actum fidei qui est credere. nō. n. credūt ex habitu ad h̄ inclinātē. s̄ coacti ex signoz euidētia ⁊ frequētia: ⁊ ex p̄spicuitate naturalis intellect⁹ sicut etiā qui opat̄ iusta solū ex coactione nō d̄ iustus q̄i habens habitū iusticie. Ad quartū dicendū q̄ act⁹ fidei est dignior simpliciter ceteris habitib⁹ acq̄sitis intellectualib⁹ inq̄stū h̄z certiorē cām eo q̄ fides innitit̄ diuine veritati: q̄d nō faciūt alij habit⁹ intellectuales acq̄siti. lz sint certiores fm̄

q̄d. s. quo ad nos. Nec etiā certitudo fidei acq̄sita est firmis certitudini fidei infuse in adhesionis firmitate. Illa em̄ quarū fides acq̄sita ex narratiōe assidua seu relatiōe hūana p̄ d̄riā corrupit̄ assuefactionē: sicut cōtingit̄ in alijs habitib⁹ acq̄sitis. Certitudo aut̄ q̄ inest p̄ fidē a deo infusam

Ico ergo. Nūc xi. Quid de⁹ repulit populū suū: absit. Nā ⁊ ego israelita suz ex semine abraam d̄ tribu beniamin. Nō repulit de⁹ plebē suā quā p̄sciuit. An nescitis in helya quid dicit scriptura: s̄ quēadmodum interpellat h̄ deū aduersuz isrl. Dñe p̄phetas tuos occiderūt: alit̄aria tua suffoderūt ⁊ ego relictus sum solus: ⁊ querunt aiā meā. Sed quid

nō p̄t̄ corrip̄i p̄ talia: vñ ap̄ls petr⁹ dicit. Oratio fidei v̄e multo p̄ciosior sit auro ⁊c. j. Pet. j. ⁊ etiā fides infusa nobiliorē effectuz s̄ purificationē cordis: iux̄ illud Act. xv. Fide purificans corda eoz. Ad q̄ntū dicendū q̄ fides seu credulitas q̄ ex sola reuelatiōe humana acq̄sita non est fides theologica de q̄ loq̄mur: nā fides theologica nō assentit̄ alicui credibili: nisi qz est a deo ordinatū ⁊ sanctis reuelatū: vñ ip̄si veritati innitit̄ tāq̄ medio.

Vñ si aliq̄s crederet oia q̄ a fidelib⁹ credunt̄ nō tñ ea crederet tāq̄ a deo reuelata. talis nō haberet fidē theologica sicut si aliq̄s haberet noticiā alicui⁹ cōclusionis geometricę p̄ mediū dyaleticū tñ: ex hoc nō acq̄reret habitū geometricū de illa cōclusionē. Ex quib⁹ p̄z q̄ p̄dicte vba ap̄li de fide in h̄. c. cōtenta intelligēda sunt put̄ in glosa modo supra dicto ⁊c. In eodē ca. vbi d̄ in postilla. Et iō h̄ p̄dicit moyses Deut. xxxij. Aditio.

Entētia hoz duoz versuū. s̄ ip̄i me puocauerūt ⁊ ego puocabo eos. q̄ in carmine mosaico p̄tinēt h̄ in additione Deut. xxxij. sup̄ eis dez versib⁹. Et ibidē ostēdit̄ q̄ moyses statū hodiernū iudeoz a p̄po rece dētū p̄notificauit: q̄d p̄prie cōcordat cū intentione ap̄li i hoc loco: s̄ qz illa additio est aliquāter p̄lixa: iō remitto ibi.

Ico ḡ. Hic p̄r ap̄ls ostēdit̄ affectū suū erga iudeos cōpescēdo gētilēs ab eoz insultatione. p̄ hoc enī causabat discordia ex p̄te gētiū: qz incredulitatē in datā etiā cōuersis de iudaismo improbabant: q̄d reprim̄ ap̄ls p̄ rōnib⁹ sumptis ex casu iudeoz. secūdo ex cōuersione gētiū: ibi. ⁊ si aliq̄ ex ramis. tercio ex p̄sideratione diuinorū iudiciorū: ibi. Nolo aut̄ vos ignorare. Circa p̄mū ponit tres rōnes. p̄ma est qz casus iudeoz nō est v̄lis. Secūda qz nō est inutilis: ibi. Dico ergo. Tercia qz nō est irrecupabilis: ibi. Vobis. n. dico. Prima adhuc duo. p̄mo declarat̄ p̄positū. secūdo cōcludit̄ intentū: ibi. Quid ḡ. Primū aut̄ declarat̄ exemplo duplici: ⁊ primū est suiip̄s. dicit̄ igit̄. b̄. Nunq̄d de⁹ repulit. generalit̄ q̄ Populū suū. s̄. iudaicū q̄ dicebat̄ popul⁹ peculiaris dei. d̄. Absit nā ⁊ ego israelita sum ⁊c. qui tñ sum vocat⁹ nō solū ad fidē xp̄i: sed etiā ad eius ap̄latum: iō cōcludit̄. c̄. Nō repulit de⁹ plebē suā quā p̄sciuit. i. p̄destināuit de iudeis. vt p̄z in paulo ⁊ alijs ap̄lis. secundum exemplū de helya q̄ credebat̄ totū populū ad idolatriāz cōuersum ⁊ oēs alios p̄phetas occisos. ⁊ tñ nō erat ita: ⁊ hoc est q̄d d̄. f̄. An nescitis quid dicit̄ scriptura in helya. q. d. scire debet̄. ḡ. Quēadmodū interpellat̄ deū aduersum israel. nō zelo vindicte: sed amore iusticie. iij. Reg. xix. ḡ. Dñe p̄phetas tuos occiderūt. vt nō remaneant cultores dei. i. Al. tua suffoderūt. vt nō inuentur loc⁹ te colēdi. k̄. Et ego relic⁹ sum sol⁹. Sic. n. credebat̄ qz sp̄s non semp̄ t̄git̄ corda p̄phaz nec de oibus vñ dixit helise⁹. iij. Reg. iij. de sunamite. Alia. n. eius in amaritudine est. ⁊ dñs celauit a me. r̄. Et querūt aiā meā. vt nihil remaneat de cultu diuino. m̄. Sed quid d̄. illi respon. diuinum ad repellendū eius dictum.

Ad romanos

Reliqui mibi. i. cōseruati. **S**eptē milia viroz colen-
tū dñm. z iō nō est solus. pñr applicat ad ppositū.

Sic g̃ z in h̃ tpe. i. legl̃ none. **R**eliquie fm elec.
g̃re dei sal. fa. sūt. i. spāl̃it aliq̃ ex iudeis ad h̃ electi ex g̃ra
dei salui facti sunt p̃ fidē xp̃i: sicut pz de apl̃is z de alijs p̃

m̃is credentib⁹ qui
fere fuerunt oēs de
iudeis. **S**i aut̃
g̃ra. salui facti sūt di-
cto mō. **S**i nō
ex opib⁹. i. legl̃ q̃ h̃
nō facē poterāt vt. s̃
dictū est. **A**lio-
qñ g̃ra nō est g̃ra: qz
qd̃ reddit ex opib⁹
debitū est z nō g̃ra.
Quid g̃. **D**ic cō-
cludit̃ intentū. i. q̃
casus iudeoz nō est
generalis. **D**icit g̃.
Quid g̃ supple seq̃
tur ex dictis.

Quere. isrl̃. i.
maior ps populi.

Hoc nō est cōse-
cut⁹. i. iusticiā p̃ fidē
xp̃i cul⁹ aduentū ex
pectabāt iudei.

Electio aut̃ cōse-
cuta est. i. apl̃i z aliū
ad h̃ electi. **C**e-
teri vō exceca. sunt.

Sicut scri-
ptū est. **E**sa. vi. ca.
Dedit illis de⁹.

sp̃m cōpūctionis. i.
inuidie pungēt̃ cor

z suoz fideliū ex q̃
secuta est excecatio z obduratio: ideo
subdit. **O**culos vt nō videāt zē. z dauid dicit de eo-
dē ps. **C**viij. **F**i. men. eoz. i. sacra scriptura in qua nu-
triti fuerūt iudei. **C**ora ipsi in laqueū. ex odio enim
xp̃i moti fuerūt legip̃eriti ad deprauādū sc̃pturas d̃ xp̃o
loquētes: sicut pleni ostēdi in plurib⁹ locis. vt. z sic ip̃i
sequētes eos errozib⁹ sunt illaq̃ati. **E**t in captionē.
p̃ tytū z vespasianū. **E**t in sc̃dalū. qz nobiles eozū
fuerūt ducti ad tomētā ad infamādū ppl̃m de rebellioe
z infidelitate erga romanos. **E**t in retr̃. illis. hec em̃
in vindictā mort̃ xp̃i cōtigerūt eis **I**uce. xix. **E**t qz ex p̃-
dictis secuta est excecatio illoz z obduratio: iō subdit.

Obscurent̃ oculi eoz. q̃ntū ad excecationē intellectu.

Et dorsum eoz. i. volūtas sic noiata: qz dz supportare
oia. **S**emp incurua. qz p̃ obdurationē efficit tortu-
osa. **D**ico g̃. **D**ic ostēdit q̃ casus iudeoz nō fuit in-
utilis: ex h̃ em̃ occasionalit̃ factū est q̃ apl̃i relinquētes iu-
deā trāserūt ad p̃uertēdū gētilēs p̃ orbē **A**ct. xv. sicut iā
allegatū est supra: z h̃ est qd̃ d̃r. **Q**uid sic offende-
rūt. i. iudei. **P**er ca. tm̃. s. z nulla seq̃ret̃ vtilitas.

Absit. qz fm̃ q̃ dicit̃ **A**ug⁹. in enche. **D**e⁹ adeo est oi-
potēs z bon⁹ q̃ nō pm̃itteret mala fieri nisi ex eis eliceret
maiora bona: iō subdit. **S**i illoz delicto sal⁹ est gen-
tilib⁹. occasionalit̃ modo p̃dicto. **P**er illos emulēnt̃
i. imitent̃. iudei em̃ q̃ mō cōuertunt̃ z multomagis circa
finē mūdi detecta falsitate anti xp̃i: in h̃ imitant̃ z mirabā-
tur gentiles p̃uersos ad fidē xp̃i. **S**i delictū illoz
iudeoz. **D**ivitiē sunt mūdi. occasionalit̃ mō dicto
Et diminutio eoz. i. pauci viri simplices z illat̃i z q̃i
nulli⁹ reputatiōis q̃les sūt apl̃i. **D**ivitiē gentiū. qz
fundauerūt ecc̃lias int̃ gētes. **Q**uāto pleni. eoz sup-
ple erit magnū bonū i finali p̃uersione eoz. **D**obis

Dicit illi diuinū r̃suz. **R**e-

Liqui mibi septē milia viro-

Rū: q̃ nō curauerūt genua-

Pañ baal: **S**ic g̃ z in hoc tpe

Reliquie fm̃ electōnē g̃re dei

Salue facte sunt. **S**i aut̃ g̃ra

Iam nō ex opibus: alioqñ

Gra iā non est g̃ra. **Q**uid g̃

Quod querebat isrl̃ hoc n̄

Est cōsecut⁹: electio aut̃ cō-

Secuta est: ceteri vō exceca-

Ti sūt: sicut scriptū est. **B**e-

Dit illis de⁹ sp̃m cōpūctio-

Nis oculos vt nō videant:

Z aures vt nō audiāt vsq̃ i

Hodiernū diē. **E**t dauid di-

Cit. **F**iat mensa eoz coram

Ipsis i laqueū z i captionē

Z i sc̃dalū z i retributionē

Illis. **O**bscurent̃ oculi eoz

Ine videāt z dorsuz eozū sp̃

Incurua. **D**ico ergo. **N**ū-

Qd si offenderūt vt caderēt

Absit. **S**ed illoz delicto sa-

Lus est gētib⁹ vt illos emu-

Nic p̃nr rep̃mit̃ insultationē gentiū p̃ h̃ q̃ casus iudeo-

Rū nō est irrepabilis: qd̃ oñ dit̃ exēplo duplici. i. p̃riarcha-

Rū z aploz qui fuerūt iudei: p̃p̃t qd̃ apl̃s se laborat̃uruz

Ad cōuersionē eoz dicit. **A** **D**obis. n. dico gētib⁹. ne

Insultetis iudeis. **B** **Q**uid quidē ego suz apl̃s gentiū

Gal. ij. ca. **C**redituz

Est in euāgeliū p̃p̃u-

Tij sicut z petro cir-

Cucisistis. **C** **M**i-

Nisteriū meū hono-

Rificabo. addēdo vt

Tra debiti. i. laborā-

Do p̃ cōuersione iu-

Deoz cum tñ ex offi-

Cio teneat solis gen-

Tilib⁹ p̃dicare.

Si quo mō ad

Emulādū. i. ad imitā-

Dū me. **E** **P**rono-

Cē car. meā. i. iudeos

De quib⁹ carnalit̃ de-

Scēdit: vt dicit̃ in p̃r-

Cipio hui⁹ capitul̃.

Et sal. fa. ali. ex il-

Lis. **S**ciebat. n. apl̃s

Qnōdū erat temp⁹

Cōuersionis eoz ad

Plenū: z q̃ istud̃ sit

Vtile z bonū ostēdit

Si em̃ amif-

Sio eoz. p̃ infidelit̃

Recōcilia-

Tio est mūdi occasio

Nalit̃ vt p̃dictuz est.

Que assum. eoz

Ad fides. **K** **Q**uā-

Vista ex moz. quā iu-

Dei sciētēs sc̃pturas

Puersi ad fidē mag̃

Poterāt p̃ficere q̃ alijs vt pz de paulo z apollone z plurib⁹

Alijs: z ad h̃ inducit̃ exemplū de apl̃is. d. **I** **D**e si deli-

Batio est sancta. i. apl̃i qui fuerūt q̃si quedā delibatio de

Massa iudaica. **M** **E**t si ra. sancta. i. p̃riarche q̃ fuerunt

Qsi radices plebis iudaice: p̃ hoc intēdit̃ apl̃s ostēdere q̃

Iudei sunt abiles ad bonū: z q̃ntū ad h̃ tenet similitudo: z

Sic eoz casus nō est irrepabilis. **N** **D**e si aliqui. **D**ic

Pnr apl̃s rep̃mit̃ gētilēs ab insultatiōe iudeoz rōne sum-

Pra ex cōuersione gētiū: z p̃ facit ad p̃positū: sc̃do remo-

Uet obiectionē in p̃riū: ibi. **D**icis g̃. **H**ō aut̃ cōsistit in h̃ q̃

Lz multitudo iudeoz ceciderit p̃ infidelitatē tñ p̃ aliquos

Eoz stantes in fide. i. apl̃os z alios discipulos gētilēs cō-

Uerū sunt z inserti arbori p̃cedēti p̃ fidē in imitatione pa-

Triarcharū: z h̃ est qd̃ d̃r. **N** **D**e si aliq̃ ex ramis. i. ex iu-

Deis p̃cedētib⁹ fm̃ carnē ex p̃riarchis qui fuerūt radix ar-

Boris. **O** **F**racti sunt. p̃ infidelitatē suā. **P** **T**u autē

Cū ole. eēs. i. oliua siluestris ad bonū fructū inabilis: qz

Gētilēs nō habebāt legē z p̃phetas nec etiā cultū dei. sed

Erāt idolatrie dediti. **Q** **I**nsert⁹ es in illis. i. i ramis stā-

Tibus q̃ sūt apl̃i z aliū fideles iudei. **R** **E**t so. ra. fa. es. i.

Fidei p̃riarchaz. **S** **E**t pingue. oliue. i. xp̃i doctrine g̃re

T **H**olī glori. aduer. ra. i. iudeos p̃ infidelitatē fractos.

V **D**e si glori. supple hoc est inanit̃. **R** **N**ō tu ra. por.

Zē. qz gentiles bonū sue cōuersionis habuerūt ex iudeis

Z nō ecōuerso. **Y** **D**icis g̃. **D**ic p̃nr remouet obiectio-

Nē. sc̃do do infert̃ cōclusionē: ibi. **V**ide ergo. **C**irca pmuz

Ponit̃ obiectionē. d. **Y** **D**icis g̃. tu gētilis insert⁹ dicto

Modo argues sic. **Z** **F**racti sunt ra. vt ego inserar. z sic

Possum gloriari contra ramos fractos lz nō cōtra radicē

Hic p̃nr remouet dubiū. d. **A** **B**ene p̃pter incre. zē. i. be-

Ne dicit̃ si dicas eos esse fractos p̃pter infidelitatē suam

Nō aut̃ p̃t̃ tuā insertiōnē nisi occasionalit̃ tñ z nō p̃ se.

Epistola pauli

Tu autem fide stas. que non est a te: sed est donum dei: propter quod non debes inde superbiere sed magis humiliari: id subditur. **Noli al. sapere.** sed time: et subditur. **Si enim deus naturam.** i. iudeis superbiens. **Non peccat.** eos grauitur puniendo. **For. nec tibi peccat.** si superbiens: nec dicitur huius forte ut est non dubium ex parte dei: sed utilitatis liberi arbitrii. **Vide ergo.** huius ex parte dicitur concludit quod generalis quersus habet manum ex parte dicitur considerandi in se diuinam bonitatem per quam stat in fide et gratia christi: et seueritatem iusticie eius in iudeis excidentibus a fide christi et huius quod dicitur. **Vide ergo.** et per ex dicitur littera versus ibi. **Sed et illi si non permiserint in incredulitate inserent.** Potens est enim deus iterum inferre illos. Nam et si tu ex naturali excisus es oleastro et in naturam inseris in bonam oliuam: quantomagis hi in naturam inserent sue oliue. **Nolo enim vos ignorare fratres.** mysterium hoc ut non sitis vobis ipsis sapientes: quia cecitas ex parte contigit in israel donec plenitudo gentium intraret: et sic omnis israel saluus fieret sicut scriptum est. **Veniet ex syon qui eripit.** **Tu autem fide stas.** **Noli altum sapere sed time.** **Si enim deus naturalibus ramis non peccat ne forte nec tibi peccat.** **Slide ergo bonitatem et seueritatem dei.** **In eos qui dem qui ceciderunt seueritatem: in te autem bonitatem dei si permiseris in bonitate alioquin et tu excideris.** **Sed et illi si non permiserint in incredulitate inserent.** **Potens est enim deus iterum inferre illos.** **Nam et si tu ex naturali excisus es oleastro et in naturam inseris in bonam oliuam: quantomagis hi in naturam inserent sue oliue.** **Nolo enim vos ignorare fratres.** **mysterium hoc ut non sitis vobis ipsis sapientes:** quia cecitas ex parte contigit in israel donec plenitudo gentium intraret: et sic omnis israel saluus fieret sicut scriptum est. **Veniet ex syon qui eripit.**

et diuina bonitas in beneficio uocationis. **Iudei enim nunc dimissi finaliter uocabuntur ut dictum est: et huius est quod dicitur.** Sicut enim aliqui et per ex dicitur littera. **Altum di. huius ultio concludit ex parte dicitur profunditas diuine sapientie in suis iudicijs: et huius dupliciter. per n. concludit huius ex dei eminentia. scilicet ex humana deficientia ibi. Quis enim circa primum dicit. et altum diuina. scilicet et scie dei. i. profunditas uirtus usque. sicut dicitur Job. iij. **Pareus altus est. i. profundus: et dicitur sapientia. quod ad diuina: et scie quod ad fienda circa homines quorum rationes non perueniunt a nobis attingi: ideo subdit. et quod supra capacitate nature intellectualis sunt excessiua. et Quis enim cognouit. Hoc idem ostendit ex parte cognitionis deficientia cum dicit. et Quis enim cognouit sensum domini: aut quod consiliari eius fuit: aut quod prior dedit illi: et retribuere ei. Quia ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia ipsi****

at et auertat impietatem a iacob. **Et hoc illis a me testamentum: cum abstulero peccata eorum.** **Secundum euangelium quidem inimici propter uos secundum electionem autem charissimi propter patres.** **Sine penitentia enim sunt dona et uocatio dei.** **Sicut enim aliqui et uos non credidistis deo. nunc autem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: ita et isti nunc non crediderunt in ueraz misericordiam: ut et ipsi misericordiam consequantur.** **Concludit enim deus omnia in incredulitate ut omnium misereatur.** **Altitudo diuiciarum sapientie et scie dei: quod incomprehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles uie eius.** **Quis enim cognouit sensum domini: aut quod consiliari eius fuit: aut quod prior dedit illi: et retribuere ei. Quia ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia ipsi**

tiā. productiua quod prius approbat. **Et per ipsum. quod ad sapientiam exemplarem que appropriat filio.** **Et in ipso. sicut fine et conseruare per bonitatem quod spiritus sancto appropriat: id subditur. et ipsi gloria in secula amen.** **Alii libri huius inpositas duas dicitur. i. honor et seculorum. huius non sunt de textu nec huius in libris correctis.** **In ca. xj. ubi dicitur in postilla. Gra salus facti sunt dicto modo iam non ex operibus.** **Ad dicitur. Quia quod ex auctore ab apostolo allegata quod sumpta est iij. Reg. xix. de helya concludat quod reliquie ille saluus bunt ex gratia. Ad quod dicitur quod huius apostolus ostendit ex huius in riuo diuino ad helyam dicitur. Reliquie mihi septem milia uiroz. huius enim dicit. Relicti sunt aut relinquentur: huius reliqui mihi ut manifeste ostendat quod ex sua mera gratia et liberalitate eos reliquit. **In eodem capitulo ubi dicitur in postilla et dorsum eorum uoluntas sic nominata.** **Ad dicitur. Quod hic dicitur dorsum non est necesse quod per hoc intelligatur uoluntas. put in postilla. huius plane potest intelligi de dorsum. incuruat enim dorsum alicuius per aggrauationem ponderis. uel quod iudei in hac captiuitate existentes in uindicta mortis christi continue aggrauantur per iuga et seruitutes uoluntatis idcirco dorsum eorum semper uideatur incuruari ex talibus: et quod ista non credunt eis euenire in uindicta mortis christi: ut dicitur est. huius alijs causis friuolis attribuunt. ideo permittit obscurare oculi eorum ne videant. quod dicitur. prophetice non operatiue: tanta est miseria istorum quod oculi eorum non uidebunt quare rone dorsum eorum semper incuruetur modo predicto. **In eodem ca. ubi dicitur in postilla. Altitudo diuiciarum sapientie et scientie dei.** **Ad dicitur. Quod que pertinent ad sapientiam et sciam diuinam possunt dici alta eo quod sunt in imaginabilia a nobis similiter et profunda eo quod sunt a nobis inscrutabilia. Unde non est necesse quod altitudo in hoc loco interpretetur per profunditatem. Item notandum quod hec uerba apostoli scilicet******

Epistola Pauli

Adherentes bono. Adherētia em firmitatē importat. Quarto dicitur eē cōis absq̄ acceptione. iō dicit. Charitatem fratritatē. **Honore inuicē.** Hic cūsequēnti instruit d cōicatione bonoz in effectu: z p̄ q̄tū ad bonū reuerentie dicēs. **Honore p̄mi. pueniētes.** Quilibz. em deficit in aliq̄ bono qd̄ est

i altero: z sic pōt eū cōsiderare vt melio rē se: z sic honorando puenire: sc̄do instruit q̄tū ad bonū obsequij. d.

Solitudine nō pigrī. p̄stādo humilitatē p̄mis i effectu. **Spū feruētē.** vt h̄ fiat ex bono affectu. **Dño fūiētes.** vt h̄ fiat p̄ncipalit̄ p̄ter deū: z sic ei exhibet obsequiū: z p̄ p̄is ab eo expectat̄ premiū: iō subdit. **Spe gaudētes.** z q̄ spes mercedis hūde facit patientē sustinere iō subdit. **In tribu. patiētes.** z hec p̄ ofonē impetrant z seruāt. ideo subdit.

Ofoni instātes. tertio instruit apls de cōicatione bñficij: z p̄ ad sil cōmorātū dicēs. **Necessitatibz sc̄toz cōicātes.** sc̄do ad pegrinos trāsētes dicēs: hospitalitatē secretates. **Bñdicite.** Dic apls instruit de cōicatione bonoz in signo. **Principale vō signū inf hoies est locutio q̄ indicat mētē p̄ceptū: z q̄tū ad h̄ dicit**

Bñdicite psequētibz vos: z multo magz bñficiatibus vobis. signū aut̄ secundariū est exterior gestus z maxime facies in q̄ pre magz relucet dispositio ai: z sic dicit. **Gaudete cū gaudētibz zc.** **Adipm iuicē sentiētes.** alit̄ eēt mēdaciū qd̄ est falsa significatio in voce vel i alio signo qd̄ tenet vicē vocis. **Nō alta sapientes.** Postq̄ instruit de cōicatione boni. h̄ p̄r instruit de cōicatione mali: z h̄ dupl̄r. p̄ vt malū alteri nō inferat. sc̄do vt illatū ab altero eq̄nimit̄ toleret. ibi. **Nō vosmetipos.** Circa p̄mūz aduertēdū qd̄ p̄ nocumētū infert p̄mo n̄ra supbia: que est p̄ncipiū ois p̄cti: iō hoc phibet. d. **Nō alta sapientes.** p̄mū cōculcādo. **Sz humilibz cōsentiētes.** cū eis humilit̄ cōuersando. sc̄do nocumētū infert astucia n̄ra p̄rio malū machinādo qd̄ phibet dicēs. **Nolite eē prudētes zc.** z accipit h̄ prudētia silitudinariē. qz vera prudētia nō ē nisi i bonis: h̄ astucia i malis: q̄ prudētia dē eo qd̄ caute scit q̄rere vias nō cēdit: nā bonū ad mala trāsferim: sicut dicim: prudēs vel bono latro. v. merba: z sic dē prudētia in p̄posito. tertio nocēt p̄mo n̄ra mala manifesta ipos scādālzādo: qd̄ phibet. d. **Pruidētes bona zc.** Quarto nocumētū infert p̄secutio apra. qd̄ phibet. d. **Qd̄ ex vob est zc.** **Nō vosmetipos.** Hic instruit de malo illato vt patientē toleret. d. **Nō vosmet.** defendētes. z ad h̄ inducit scripturā. **Deutro. xxxij.** **Mibi vin. z ego retri. zc.** vbi trāslatio n̄ra h̄z mea est vltio zc. z nō solū instruit vt malū ab aduersarijs illatū toleret: sed etiā vt bonū eis ipēdat. d. **Si esurierit inimic⁹ tu⁹ zc:** z s̄b dit rō. **Hoc. n. fa. car. ignis cōge. sup caput ei⁹.** i. occasiones accēdēdi ignē dilectiōis in eo erga te: si tū i malicia sua p̄seuerauerit. **Ro. vin. a malo. i. incidere in odiū ei⁹.** **Sed vince in bo. malū. i. tentationes impellētes te ad odiū ei⁹.** Sciēdū tū qd̄ illa q̄ dicunt̄ hic nō vosmetipos zc. nō sunt p̄cepta h̄ cōsilia nisi i casu sc̄z si ex defensione videret̄ pbabilit̄ malū magnū insurgē qd̄ eēt p̄ honozē dei. Sciēdū aut̄ qd̄ in aliq̄ casu nō expedit

adherētes bono. Charitātē fr̄nitatis iuicē diligētēs honore iuicē pueniētes.

Solitudine nō pigrī spū feruētēs dño seruētēs

Spe gaudētēs i tribulatione patiētes: ofoni instātes.

Necessitatibz sc̄toz cōicātes: hospitalitatē secretates.

Bñdicite psequētibz vos. Bñdicite z nolite maledicē.

Gaudete cū gaudētibz flete cū flētibz.

Adipm iuicē sentiētes: nō alta sapientes: h̄ humilibz cōsentiētes.

Nolite eē prudētes apd̄ vosmetipos. Nul li malū p̄ malo reddētes:

Ofoni instātes. tertio instruit apls de cōicatione bñficij: z p̄ ad sil cōmorātū dicēs. Necessitatibz sc̄toz cōicātes. sc̄do ad pegrinos trāsētes dicēs: hospitalitatē secretates. Bñdicite. Dic apls instruit de cōicatione bonoz in signo. Principale vō signū inf hoies est locutio q̄ indicat mētē p̄ceptū: z q̄tū ad h̄ dicit

Bñdicite psequētibz vos: z multo magz bñficiatibus vobis. signū aut̄ secundariū est exterior gestus z maxime facies in q̄ pre magz relucet dispositio ai: z sic dicit. **Gaudete cū gaudētibz zc.** **Adipm iuicē sentiētes.** alit̄ eēt mēdaciū qd̄ est falsa significatio in voce vel i alio signo qd̄ tenet vicē vocis. **Nō alta sapientes.** Postq̄ instruit de cōicatione boni. h̄ p̄r instruit de cōicatione mali: z h̄ dupl̄r. p̄ vt malū alteri nō inferat. sc̄do vt illatū ab altero eq̄nimit̄ toleret. ibi. **Nō vosmetipos.** Circa p̄mūz aduertēdū qd̄ p̄ nocumētū infert p̄mo n̄ra supbia: que est p̄ncipiū ois p̄cti: iō hoc phibet. d. **Nō alta sapientes.** p̄mū cōculcādo. **Sz humilibz cōsentiētes.** cū eis humilit̄ cōuersando. sc̄do nocumētū infert astucia n̄ra p̄rio malū machinādo qd̄ phibet dicēs. **Nolite eē prudētes zc.** z accipit h̄ prudētia silitudinariē. qz vera prudētia nō ē nisi i bonis: h̄ astucia i malis: q̄ prudētia dē eo qd̄ caute scit q̄rere vias nō cēdit: nā bonū ad mala trāsferim: sicut dicim: prudēs vel bono latro. v. merba: z sic dē prudētia in p̄posito. tertio nocēt p̄mo n̄ra mala manifesta ipos scādālzādo: qd̄ phibet. d. **Pruidētes bona zc.** Quarto nocumētū infert p̄secutio apra. qd̄ phibet. d. **Qd̄ ex vob est zc.** **Nō vosmetipos.** Hic instruit de malo illato vt patientē toleret. d. **Nō vosmet.** defendētes. z ad h̄ inducit scripturā. **Deutro. xxxij.** **Mibi vin. z ego retri. zc.** vbi trāslatio n̄ra h̄z mea est vltio zc. z nō solū instruit vt malū ab aduersarijs illatū toleret: sed etiā vt bonū eis ipēdat. d. **Si esurierit inimic⁹ tu⁹ zc:** z s̄b dit rō. **Hoc. n. fa. car. ignis cōge. sup caput ei⁹.** i. occasiones accēdēdi ignē dilectiōis in eo erga te: si tū i malicia sua p̄seuerauerit. **Ro. vin. a malo. i. incidere in odiū ei⁹.** **Sed vince in bo. malū. i. tentationes impellētes te ad odiū ei⁹.** Sciēdū tū qd̄ illa q̄ dicunt̄ hic nō vosmetipos zc. nō sunt p̄cepta h̄ cōsilia nisi i casu sc̄z si ex defensione videret̄ pbabilit̄ malū magnū insurgē qd̄ eēt p̄ honozē dei. Sciēdū aut̄ qd̄ in aliq̄ casu nō expedit

placētē in seipis: qz nō ex ope opato placabāt vñ p̄. Nū qd̄ māducabo carnes thaurōz nūc aut̄ qz p̄ macerationē carnis corporoz vicia p̄mūt: p̄ctōres ad p̄niaz vult p̄uertī

Plim etiā in qlibet sacrificio sal offerēbat: qd̄ signū est discretiōis in quolibet ope bono requisire. nūc aut̄ illud qd̄ p̄ sal significat qd̄ meli⁹ est. i. discretio offerē. vñ dicit. Rōnabile obsequiū v̄m. pur in postilla.

In eo. ca. vbi i postil. d̄. Et p̄ber. i. vt expiri possitis p̄ sp̄m sanctū inhabitatē in vobis. Aditio. De qd̄ d̄. Et p̄ber. q̄ sit volūtas dei bona zc. p̄t alit̄ exponi. zc. qd̄ sciēdū qd̄ volūtas dei q̄ d̄ volūtas signi multipl̄r d̄. vt in. j. sniaz. dif. xlv. Et q̄tū ad p̄positū spectat tripl̄r. i. phibitiōis p̄cepti z p̄silij. volūtas dei q̄ māifestat in phibitiōe est bona. Ille em q̄ se ab stinet a phibitis p̄ diuinā legē bono d̄ dicit h̄ ex h̄ solo nō d̄ bñplacēs. qz nō sufficit solū recedē a malo ad bñplacē dū deo nisi cū h̄ faciat bonū: z sic d̄ bñplacēs. voluntas at̄ dei q̄ significat i p̄silij diuis d̄ p̄fecta. qz ea implēs d̄ p̄fect⁹: iuxta illud **Mat. xix. c. Si vis p̄fect⁹ eē zc.**

In eq. ca. vbi d̄ in postilla. Dec. n. faciens carbonēs ignis cōgeres sup caput ei⁹. Aditio. De qd̄ d̄ in puerbys. Si esurierit inl. zc. carbonēs ignis zge. sup caput exponit̄ ibi sic. i. iduces ad penitētia de malo qd̄ tibi fecit seu facē attētauit zc. Cxii. Onis aia. Postq̄ apls de moribz instruit roma nores. sc̄do maiores ca. se. Quia diuidit̄ i tres: qz p̄ ofidit qd̄ miores d̄nt supioribz subiectionē: sc̄do s̄būtiōnē ibi. Iōqz necessitatē. sc̄do dilectiōnē: ibi. **Remini q̄c̄. P̄mū p̄bat duplicit̄. p̄mo ex diuina ordinatione cui bonū est obedire z malū resistere. Ex ordinatione vō diuina est qd̄ supiores regāt inferiores: z inferiores eis obediēt vt p̄z in nā corpali i elemēt̄ q̄ regunt̄ ex influētia corpis celestis. vñ dicit p̄s p̄ metheozoz: qd̄ tota regio elemētarij cōlignat̄ latoni astroz: vt ois virt⁹ ei⁹ gubernet̄ inde. s̄b h̄ p̄z in nā spūali: qz angeli inferiores regunt̄ z illuminant p̄ supiores. z ita d̄ esse i hoibz: z h̄ est qd̄ dicit. a **Dis aia. i. ois hō totū a pre digniori denominando. b **Po testatibz subli. sub. sit. prelatris spūalibus z principibz ter renis in rpalibus: z subdit rō. c **Non enim est po. nisi a deo cōcessa z ordinata: cerera patent̄ ex dicitis v̄sq̄ ibi.********

sic sustinere. i. qsi p̄ h̄ malis dat̄ audacia malefactēdi. vñ dicit Greg. i mora. qd̄ cū rpalia bona a nob̄ rapiūt sunt tolerādi: qd̄ vō obseruata charitate phibedi nō solū cura ne n̄ra subtrahāt: h̄ ne rapiētes nō sua seipos pdāt.

In ca. xij. vbi dicit in postilla. Et exhibeatis corpora vestra. Aditio.

His verbis apli. i. vt exhibeat̄ corpora v̄ra zc. p̄ter illas cōditiones q̄ in postilla agunt̄ q̄ vere sunt z in p̄posito p̄p̄e: s̄b tū qd̄ alia q̄ h̄ v̄r in nuere apls. i. q̄ oblata p̄ fideles xpi excedere debēt ea que apud veteres offerēbant. **Plim. n. apd̄ veteres aialia occisa offerēbant. nūc aut̄ viuā hostiā debent offerre. iō dicit. Et exhibeat̄ corpora v̄ra si corpora aialia. Hostiā viuētē nō occisā vel mortuā. Sc̄tam deo placētē. Illa. n. q̄ oliz offerēbant nō hēbāt sc̄ritatem deo**

placētē in seipis: qz nō ex ope opato placabāt vñ p̄. Nū qd̄ māducabo carnes thaurōz nūc aut̄ qz p̄ macerationē carnis corporoz vicia p̄mūt: p̄ctōres ad p̄niaz vult p̄uertī

Plim etiā in qlibet sacrificio sal offerēbat: qd̄ signū est discretiōis in quolibet ope bono requisire. nūc aut̄ illud qd̄ p̄ sal significat qd̄ meli⁹ est. i. discretio offerē. vñ dicit. Rōnabile obsequiū v̄m. pur in postilla.

In eo. ca. vbi i postil. d̄. Et p̄ber. i. vt expiri possitis p̄ sp̄m sanctū inhabitatē in vobis. Aditio. De qd̄ d̄. Et p̄ber. q̄ sit volūtas dei bona zc. p̄t alit̄ exponi. zc. qd̄ sciēdū qd̄ volūtas dei q̄ d̄ volūtas signi multipl̄r d̄. vt in. j. sniaz. dif. xlv. Et q̄tū ad p̄positū spectat tripl̄r. i. phibitiōis p̄cepti z p̄silij. volūtas dei q̄ māifestat in phibitiōe est bona. Ille em q̄ se ab stinet a phibitis p̄ diuinā legē bono d̄ dicit h̄ ex h̄ solo nō d̄ bñplacēs. qz nō sufficit solū recedē a malo ad bñplacē dū deo nisi cū h̄ faciat bonū: z sic d̄ bñplacēs. voluntas at̄ dei q̄ significat i p̄silij diuis d̄ p̄fecta. qz ea implēs d̄ p̄fect⁹: iuxta illud **Mat. xix. c. Si vis p̄fect⁹ eē zc.**

In eq. ca. vbi d̄ in postilla. Dec. n. faciens carbonēs ignis cōgeres sup caput ei⁹. Aditio. De qd̄ d̄ in puerbys. Si esurierit inl. zc. carbonēs ignis zge. sup caput exponit̄ ibi sic. i. iduces ad penitētia de malo qd̄ tibi fecit seu facē attētauit zc. Cxii. Onis aia. Postq̄ apls de moribz instruit roma nores. sc̄do maiores ca. se. Quia diuidit̄ i tres: qz p̄ ofidit qd̄ miores d̄nt supioribz subiectionē: sc̄do s̄būtiōnē ibi. Iōqz necessitatē. sc̄do dilectiōnē: ibi. **Remini q̄c̄. P̄mū p̄bat duplicit̄. p̄mo ex diuina ordinatione cui bonū est obedire z malū resistere. Ex ordinatione vō diuina est qd̄ supiores regāt inferiores: z inferiores eis obediēt vt p̄z in nā corpali i elemēt̄ q̄ regunt̄ ex influētia corpis celestis. vñ dicit p̄s p̄ metheozoz: qd̄ tota regio elemētarij cōlignat̄ latoni astroz: vt ois virt⁹ ei⁹ gubernet̄ inde. s̄b h̄ p̄z in nā spūali: qz angeli inferiores regunt̄ z illuminant p̄ supiores. z ita d̄ esse i hoibz: z h̄ est qd̄ dicit. a **Dis aia. i. ois hō totū a pre digniori denominando. b **Po testatibz subli. sub. sit. prelatris spūalibus z principibz ter renis in rpalibus: z subdit rō. c **Non enim est po. nisi a deo cōcessa z ordinata: cerera patent̄ ex dicitis v̄sq̄ ibi.********

placētē in seipis: qz nō ex ope opato placabāt vñ p̄. Nū qd̄ māducabo carnes thaurōz nūc aut̄ qz p̄ macerationē carnis corporoz vicia p̄mūt: p̄ctōres ad p̄niaz vult p̄uertī

Plim etiā in qlibet sacrificio sal offerēbat: qd̄ signū est discretiōis in quolibet ope bono requisire. nūc aut̄ illud qd̄ p̄ sal significat qd̄ meli⁹ est. i. discretio offerē. vñ dicit. Rōnabile obsequiū v̄m. pur in postilla.

In eo. ca. vbi i postil. d̄. Et p̄ber. i. vt expiri possitis p̄ sp̄m sanctū inhabitatē in vobis. Aditio. De qd̄ d̄. Et p̄ber. q̄ sit volūtas dei bona zc. p̄t alit̄ exponi. zc. qd̄ sciēdū qd̄ volūtas dei q̄ d̄ volūtas signi multipl̄r d̄. vt in. j. sniaz. dif. xlv. Et q̄tū ad p̄positū spectat tripl̄r. i. phibitiōis p̄cepti z p̄silij. volūtas dei q̄ māifestat in phibitiōe est bona. Ille em q̄ se ab stinet a phibitis p̄ diuinā legē bono d̄ dicit h̄ ex h̄ solo nō d̄ bñplacēs. qz nō sufficit solū recedē a malo ad bñplacē dū deo nisi cū h̄ faciat bonū: z sic d̄ bñplacēs. voluntas at̄ dei q̄ significat i p̄silij diuis d̄ p̄fecta. qz ea implēs d̄ p̄fect⁹: iuxta illud **Mat. xix. c. Si vis p̄fect⁹ eē zc.**

In eq. ca. vbi d̄ in postilla. Dec. n. faciens carbonēs ignis cōgeres sup caput ei⁹. Aditio. De qd̄ d̄ in puerbys. Si esurierit inl. zc. carbonēs ignis zge. sup caput exponit̄ ibi sic. i. iduces ad penitētia de malo qd̄ tibi fecit seu facē attētauit zc. Cxii. Onis aia. Postq̄ apls de moribz instruit roma nores. sc̄do maiores ca. se. Quia diuidit̄ i tres: qz p̄ ofidit qd̄ miores d̄nt supioribz subiectionē: sc̄do s̄būtiōnē ibi. Iōqz necessitatē. sc̄do dilectiōnē: ibi. **Remini q̄c̄. P̄mū p̄bat duplicit̄. p̄mo ex diuina ordinatione cui bonū est obedire z malū resistere. Ex ordinatione vō diuina est qd̄ supiores regāt inferiores: z inferiores eis obediēt vt p̄z in nā corpali i elemēt̄ q̄ regunt̄ ex influētia corpis celestis. vñ dicit p̄s p̄ metheozoz: qd̄ tota regio elemētarij cōlignat̄ latoni astroz: vt ois virt⁹ ei⁹ gubernet̄ inde. s̄b h̄ p̄z in nā spūali: qz angeli inferiores regunt̄ z illuminant p̄ supiores. z ita d̄ esse i hoibz: z h̄ est qd̄ dicit. a **Dis aia. i. ois hō totū a pre digniori denominando. b **Po testatibz subli. sub. sit. prelatris spūalibus z principibz ter renis in rpalibus: z subdit rō. c **Non enim est po. nisi a deo cōcessa z ordinata: cerera patent̄ ex dicitis v̄sq̄ ibi.********

placētē in seipis: qz nō ex ope opato placabāt vñ p̄. Nū qd̄ māducabo carnes thaurōz nūc aut̄ qz p̄ macerationē carnis corporoz vicia p̄mūt: p̄ctōres ad p̄niaz vult p̄uertī

Plim etiā in qlibet sacrificio sal offerēbat: qd̄ signū est discretiōis in quolibet ope bono requisire. nūc aut̄ illud qd̄ p̄ sal significat qd̄ meli⁹ est. i. discretio offerē. vñ dicit. Rōnabile obsequiū v̄m. pur in postilla.

In eo. ca. vbi i postil. d̄. Et p̄ber. i. vt expiri possitis p̄ sp̄m sanctū inhabitatē in vobis. Aditio. De qd̄ d̄. Et p̄ber. q̄ sit volūtas dei bona zc. p̄t alit̄ exponi. zc. qd̄ sciēdū qd̄ volūtas dei q̄ d̄ volūtas signi multipl̄r d̄. vt in. j. sniaz. dif. xlv. Et q̄tū ad p̄positū spectat tripl̄r. i. phibitiōis p̄cepti z p̄silij. volūtas dei q̄ māifestat in phibitiōe est bona. Ille em q̄ se ab stinet a phibitis p̄ diuinā legē bono d̄ dicit h̄ ex h̄ solo nō d̄ bñplacēs. qz nō sufficit solū recedē a malo ad bñplacē dū deo nisi cū h̄ faciat bonū: z sic d̄ bñplacēs. voluntas at̄ dei q̄ significat i p̄silij diuis d̄ p̄fecta. qz ea implēs d̄ p̄fect⁹: iuxta illud **Mat. xix. c. Si vis p̄fect⁹ eē zc.**

In eq. ca. vbi d̄ in postilla. Dec. n. faciens carbonēs ignis cōgeres sup caput ei⁹. Aditio. De qd̄ d̄ in puerbys. Si esurierit inl. zc. carbonēs ignis zge. sup caput exponit̄ ibi sic. i. iduces ad penitētia de malo qd̄ tibi fecit seu facē attētauit zc. Cxii. Onis aia. Postq̄ apls de moribz instruit roma nores. sc̄do maiores ca. se. Quia diuidit̄ i tres: qz p̄ ofidit qd̄ miores d̄nt supioribz subiectionē: sc̄do s̄būtiōnē ibi. Iōqz necessitatē. sc̄do dilectiōnē: ibi. **Remini q̄c̄. P̄mū p̄bat duplicit̄. p̄mo ex diuina ordinatione cui bonū est obedire z malū resistere. Ex ordinatione vō diuina est qd̄ supiores regāt inferiores: z inferiores eis obediēt vt p̄z in nā corpali i elemēt̄ q̄ regunt̄ ex influētia corpis celestis. vñ dicit p̄s p̄ metheozoz: qd̄ tota regio elemētarij cōlignat̄ latoni astroz: vt ois virt⁹ ei⁹ gubernet̄ inde. s̄b h̄ p̄z in nā spūali: qz angeli inferiores regunt̄ z illuminant p̄ supiores. z ita d̄ esse i hoibz: z h̄ est qd̄ dicit. a **Dis aia. i. ois hō totū a pre digniori denominando. b **Po testatibz subli. sub. sit. prelatris spūalibus z principibz ter renis in rpalibus: z subdit rō. c **Non enim est po. nisi a deo cōcessa z ordinata: cerera patent̄ ex dicitis v̄sq̄ ibi.********

Ad Romanos

Qui autem rest. ipi sibi da. acqrunt eterna. vñ dicit salua-
tor Luc. x. Qui vos spernit me spernit etc. Aliqui etiã tpeale
qz puniunt in corpe vel i reb. scdo pbat ppositu ex offi-
cuis supioz p q exprimunt mala inqstũ ex punitione ma-
loz alij terrenẽ z sic a malis arcet. z h est qd dñ. e. Na
prim. nõ sunt ti. bo.

operis. i. rone boni
opis: qz sicut p eoz
officia reprimuntur
mali ita pmouent
boni. in tẽtio. n. eoz
dz esse vt subiectos
faciãt bonos. cetera
patet vsqz ibi.

Non em sine ca
gla. portat. ptas. n.
secularis portat gla
diũ dñi maly: ptas
ecclesiastica spualẽ: z
subdit ca. g. Dei
em mi. est vin. in irã
i. in punitionez ei q
male agit. h. No
qz necessitati. h. ostẽ
dit q inferiores de-
bẽt supiozib. subue-
tionẽ ad necessaria
fm stat. sui cõditio-
nẽ qz nemo militat
suis stipedijs. z h e
qd dñ. h. Ideoqz
necessitati. i. supioz
pcurãde. i. Sub
diti estote. soluẽdo
ratã vram debitã.

Nõ so. ppter irã
i. punitionẽ vitãdã.
l. Sed etiã ppter cõ-
sciam. qz qlibet tene-
tur reddere debitũ:
z explicat magis in
spali. d. m. Ideo

em z tributa pstat. ad h em pncipalit sunt instituta.
n. Ministri. n. dei sunt. qz sunt executores sue iusticie.
o. In hoc ipm seruãtes. i. deo z etiã hoib. rãpublicã cõ-
seruãtes. iõ cõcludit. p. Reddite g oĩ. de. cui tributum
i. pncipib. est em tributũ qd reddit. p totã patriã.

Cui vectigal. p vectioe rez cuiusmõĩ sunt pedagia:
z h soluit a singulari psona: qz nõ oēs talia hnt soluere q
reddẽda sũt pedagogarijs q cõter hoc accipiunt ad finẽ ta-
lẽ. r. Cui timorẽ. s. dñs. s. Cui honorẽ. s. virtuosis
z in dignitatib. existentib. qui sunt custodes virtutis.

Remini qzq. Dic pñr õndit q inferiores debẽt supio
tib. dilectionẽ: z p ostẽdit ppositũ. scdo q tpe noue le-
gis h debitũ est maxie reddẽdũ ibi. Et h sciẽtes. Circa p-
mũ dicit. r. Remini qzqz debeãt nisi vt inuicẽ diliga-
tis. h em hz spale h debitũ q õsticũqz reddat de preterito
vel pñti adhuc debẽt reddẽdũ in futuro. v. Qui. n. di-
pri. le. impleuit. Dia em mãdata decalogi ordinant ad
actũ diligẽdi qz pcepta prime tabule ordinant ad diligẽ-
dũ deũ: z pcepta secũde tabule ad diligẽdũ primũ. per
primũ em qd est. Honora patrẽ tuũ zẽ. pncipit reddi debi-
tũ oi prio p alia q sunt negatiua pncipit cauẽri ab ei. no-
cumẽto: iõ subdit. r. Dilectio pri. malũ nõ opat. i. ca-
uet inferre malũ pri. z sic pcludit. y. Plenitudo g le-
gis. i. plenaria obseruatio ei. z. Est dilectio. qua dili-
git deũ sup oia: z primũ sicut ipemet diligens. a. Et h
scien. temp. Dic pñr ostẽdit q h debitũ est maxie red-
dẽdũ tpe noue legis q est lex amoris: sicut lex ver. fuit
lex timoris. iõ dicit. a. Et h sciẽtes tps. i. pditionẽ tps
legi noue. b. Quia ho. est tã nos de som. surgere. i. de
ocio ad opa charitat. qz sicut dicit Greg. charitas opat

nisi a deo. Que aut sunt a
deo ordinata sũt. Itaqz q
resistit ptati dei ordinatiõĩ
resistit. Qui aut resistunt:
ipsi sibi dãnationẽ acqrunt.

Nã pncipes nõ sunt timo-
ri boni opis h mali. His
aut nõ timere ptatẽ. Bo-
nũ fac: z hẽbis laudẽ ex il-
la. Bei em minister est tibi
in bonũ. Si aut malũ fece-
ris time. Nõ em sine cau-
sa gladiuz portat. Bei em
minister est vindex in iram
h ei q malũ agit. Ideoqz ne-
cessitate subditi estote nõ
i solũ ppter irã h etiã ppter cõ-
mfciam. Ideo em z tributa
n prestatis. Ministri em dei
o sunt in hoc ipm seruietes
p Reddite g oib. õbita Cui
q tributũ fbutũ cui vectigal
r vectigal cui timorẽ timorẽ
s cui honorẽ honorẽ. Nemi-
ni quicqz debeatis nisi vt
v inuicẽ diligatis. Qui eniz
diligat primũ legẽ imple-
uit. Nã nõ adulterabis: si

occides: nõ furaberis: nõ
falsuz testimoniũ dices: nõ
cõcupisces. z si qd est aliõ
mandatũ in hoc verbo in-
staurat: diliges primũ tu-
um sicut teipm. Dilectio p-
rimũ malũ nõ operat. Ple-
nitudo ergo legis est dile-
ctio. Et hoc scientes tẽp.
b qz hora est iaz nos de som-
no surgere. Nũc em ppioz
e nra sal. qz cũ credidim.
f. Nox precessit dies aut ap-
propinquauit. Abijciam.
ergo opera tenebrarũ z in-
duamur arma lucis: sic vt
h in die honeste ambulem.
i Non in comestationibus
m z ebrietatibus: non in cu-
nubilũ z impudicitijs: non
in contentione z emulatio-
ne: sed induimini dominũ
p ihesum xpm z carnis curã
ne feceritis in desiderijs.

Infirmũ. Ca. xiiij.
aut ez in fide assumit
non in disceptationi-
bus cogitationuz. Alius

vitãda pctã gule. m. Nõ i cunib. zẽ. vitãdo pctã luxurie
n. Nõ in cõte. zẽ. õstũ ad pctã spualia q sunt gulozis cul-
pe. o. Sz indu. do. iẽ. xpm. imitãdo scitãtẽ cõuersatio-
nis sue. p. Et carnis curã ne fecerit in desiderijs. i. su-
pfluis ita qz p h nõ excludit necessitas h im supfluitas.

In ca. xiiij. vbi dñr i postil. Sic i die. i. iudicij. Ad ditiõ
Dõd h dñ. Sicut in die. nõ vñ pzie exponẽdũ de
die iudicij. Nõ. n. possum. in hac vita q multũ in-
comodis z necessitatib. est subdita sicut i die iudi-
cij ambulare: h qz tẽp. gñe cõpauit diet dicẽs. Dies aut ap-
propinquat. Sũt vtutes compauit armis lucis. d. Indu
amur arma lucis: iõ subdit. Sic vt in die honeste ambu-
lem. i. in actu vtutũ nos exerceam. honeste: sicut illi q
in clara die ambulant: honesti. habẽt incedere qz qui am-
bulant de nocte. Caplm. xiiij.

Infirmũ aut in fide. Postqz apls õndit qualif mio-
res hẽt se debeãt ad supiores istruit maiores vt be-
ne se habeãt ad miores. Et p i euitatiõẽ mali. scdo
i opatiõẽ boni. ca. se. Pna adhuc i duas: qz p horãt supe-
riores ne inferiores pñat. scdo ne eos scãdalizet: ibi. Nõ
g amplũ. Pna adhuc in duas: qz p pponit intẽtũ. scdo
inducit rones ad h psuadẽdũ: ibi. Tu qs es. Circa pñm
dicit. a. Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.

Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.
b. Assumite. vos maiores. i. vos sumite eũ istruẽdo dul-
citer z charitatiue. c. Nõ in discep. cogitationũ. i. non
iudicãtes male de ipõ donec appeat mãifeste. d. Nõ
em credit se mãducare oia licite: z ille est qui est instruct.
in noua lege: qui scit ceremonialia mortificata in xpi pas-
sione: z sic licite comedat cibaria phibita in veteri lege.

magna si est: si aut renuit opari amor: nõ est. **Q**uic em
i. tpe gñe. d. Propioz est nra sal. qz p xpm ianua salu-
tis est aprã q tpe legi erat clausa. iõ subdit. e. **Q**uic
credidim. s. pl. qz añ aduẽtũ xpi: tũc. n. sciebãt se ptes de-
scãtuos ad iferni lymbũ. vñ dicit Jacob pñarcha Gen.
xxxvij. Descẽdã ad
filiũ meũ lugẽs in i-
fernũ. z sanct. Job
xxij. In pfundissi-
mũ inferni descẽdẽt
oia mea. f. Nox
pcessit. i. obscuritas
figurarũ veter. legi
s. Ptes aut appo-
pũqbit. i. claritas ve-
ritatis reuelate i no-
ua lege. h. Abij-
ciam. g. opa tene. i.
pcepta q dicunt te-
nebrãz opa eo q in
tenebris sũt. Job.
tj. Qui male agit
odit lucẽ: z qz obte-
nebrãt aiã. fm q
dicit phs in li. ethy.
Ignorat ois mal. z
qz ducit ad tene-
bras exteriores. s. ge-
hẽne. h. Et indu.
ar. lu. zẽ. i. vtutes q
dicunt arma lucis:
qz p pcti tenebras
muniunt: z qz in luce
sũt. Jo. iij. Qui fac
veritatẽ venit ad lu-
cem: z qz illuminãt
aiãz z finalit ducit
ad lucẽ eternã. Ideo
subdit. i. Sic vt
in die. i. iudicij.
k. Do. am. i. ad glo-
riã. l. Nõ i cõ. zẽ.

occides: nõ furaberis: nõ
falsuz testimoniũ dices: nõ
cõcupisces. z si qd est aliõ
mandatũ in hoc verbo in-
staurat: diliges primũ tu-
um sicut teipm. Dilectio p-
rimũ malũ nõ operat. Ple-
nitudo ergo legis est dile-
ctio. Et hoc scientes tẽp.
b qz hora est iaz nos de som-
no surgere. Nũc em ppioz
e nra sal. qz cũ credidim.
f. Nox precessit dies aut ap-
propinquauit. Abijciam.
ergo opera tenebrarũ z in-
duamur arma lucis: sic vt
h in die honeste ambulem.
i Non in comestationibus
m z ebrietatibus: non in cu-
nubilũ z impudicitijs: non
in contentione z emulatio-
ne: sed induimini dominũ
p ihesum xpm z carnis curã
ne feceritis in desiderijs.

Infirmũ. Ca. xiiij.
aut ez in fide assumit
non in disceptationi-
bus cogitationuz. Alius

vitãda pctã gule. m. Nõ i cunib. zẽ. vitãdo pctã luxurie
n. Nõ in cõte. zẽ. õstũ ad pctã spualia q sunt gulozis cul-
pe. o. Sz indu. do. iẽ. xpm. imitãdo scitãtẽ cõuersatio-
nis sue. p. Et carnis curã ne fecerit in desiderijs. i. su-
pfluis ita qz p h nõ excludit necessitas h im supfluitas.

In ca. xiiij. vbi dñr i postil. Sic i die. i. iudicij. Ad ditiõ
Dõd h dñ. Sicut in die. nõ vñ pzie exponẽdũ de
die iudicij. Nõ. n. possum. in hac vita q multũ in-
comodis z necessitatib. est subdita sicut i die iudi-
cij ambulare: h qz tẽp. gñe cõpauit diet dicẽs. Dies aut ap-
propinquat. Sũt vtutes compauit armis lucis. d. Indu
amur arma lucis: iõ subdit. Sic vt in die honeste ambu-
lem. i. in actu vtutũ nos exerceam. honeste: sicut illi q
in clara die ambulant: honesti. habẽt incedere qz qui am-
bulant de nocte. Caplm. xiiij.

Infirmũ aut in fide. Postqz apls õndit qualif mio-
res hẽt se debeãt ad supiores istruit maiores vt be-
ne se habeãt ad miores. Et p i euitatiõẽ mali. scdo
i opatiõẽ boni. ca. se. Pna adhuc i duas: qz p horãt supe-
riores ne inferiores pñat. scdo ne eos scãdalizet: ibi. Nõ
g amplũ. Pna adhuc in duas: qz p pponit intẽtũ. scdo
inducit rones ad h psuadẽdũ: ibi. Tu qs es. Circa pñm
dicit. a. Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.

Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.
b. Assumite. vos maiores. i. vos sumite eũ istruẽdo dul-
citer z charitatiue. c. Nõ in discep. cogitationũ. i. non
iudicãtes male de ipõ donec appeat mãifeste. d. Nõ
em credit se mãducare oia licite: z ille est qui est instruct.
in noua lege: qui scit ceremonialia mortificata in xpi pas-
sione: z sic licite comedat cibaria phibita in veteri lege.

Infirmũ aut in fide. Postqz apls õndit qualif mio-
res hẽt se debeãt ad supiores istruit maiores vt be-
ne se habeãt ad miores. Et p i euitatiõẽ mali. scdo
i opatiõẽ boni. ca. se. Pna adhuc i duas: qz p horãt supe-
riores ne inferiores pñat. scdo ne eos scãdalizet: ibi. Nõ
g amplũ. Pna adhuc in duas: qz p pponit intẽtũ. scdo
inducit rones ad h psuadẽdũ: ibi. Tu qs es. Circa pñm
dicit. a. Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.

Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.
b. Assumite. vos maiores. i. vos sumite eũ istruẽdo dul-
citer z charitatiue. c. Nõ in discep. cogitationũ. i. non
iudicãtes male de ipõ donec appeat mãifeste. d. Nõ
em credit se mãducare oia licite: z ille est qui est instruct.
in noua lege: qui scit ceremonialia mortificata in xpi pas-
sione: z sic licite comedat cibaria phibita in veteri lege.

Infirmũ aut in fide. Postqz apls õndit qualif mio-
res hẽt se debeãt ad supiores istruit maiores vt be-
ne se habeãt ad miores. Et p i euitatiõẽ mali. scdo
i opatiõẽ boni. ca. se. Pna adhuc i duas: qz p horãt supe-
riores ne inferiores pñat. scdo ne eos scãdalizet: ibi. Nõ
g amplũ. Pna adhuc in duas: qz p pponit intẽtũ. scdo
inducit rones ad h psuadẽdũ: ibi. Tu qs es. Circa pñm
dicit. a. Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.

Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.
b. Assumite. vos maiores. i. vos sumite eũ istruẽdo dul-
citer z charitatiue. c. Nõ in discep. cogitationũ. i. non
iudicãtes male de ipõ donec appeat mãifeste. d. Nõ
em credit se mãducare oia licite: z ille est qui est instruct.
in noua lege: qui scit ceremonialia mortificata in xpi pas-
sione: z sic licite comedat cibaria phibita in veteri lege.

Infirmũ aut in fide. Postqz apls õndit qualif mio-
res hẽt se debeãt ad supiores istruit maiores vt be-
ne se habeãt ad miores. Et p i euitatiõẽ mali. scdo
i opatiõẽ boni. ca. se. Pna adhuc i duas: qz p horãt supe-
riores ne inferiores pñat. scdo ne eos scãdalizet: ibi. Nõ
g amplũ. Pna adhuc in duas: qz p pponit intẽtũ. scdo
inducit rones ad h psuadẽdũ: ibi. Tu qs es. Circa pñm
dicit. a. Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.

Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.
b. Assumite. vos maiores. i. vos sumite eũ istruẽdo dul-
citer z charitatiue. c. Nõ in discep. cogitationũ. i. non
iudicãtes male de ipõ donec appeat mãifeste. d. Nõ
em credit se mãducare oia licite: z ille est qui est instruct.
in noua lege: qui scit ceremonialia mortificata in xpi pas-
sione: z sic licite comedat cibaria phibita in veteri lege.

Infirmũ aut in fide. Postqz apls õndit qualif mio-
res hẽt se debeãt ad supiores istruit maiores vt be-
ne se habeãt ad miores. Et p i euitatiõẽ mali. scdo
i opatiõẽ boni. ca. se. Pna adhuc i duas: qz p horãt supe-
riores ne inferiores pñat. scdo ne eos scãdalizet: ibi. Nõ
g amplũ. Pna adhuc in duas: qz p pponit intẽtũ. scdo
inducit rones ad h psuadẽdũ: ibi. Tu qs es. Circa pñm
dicit. a. Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.

Infirmũ aut in fide. s. de nouo conuersum: z
de lege catholica minus sufficienter instructum.
b. Assumite. vos maiores. i. vos sumite eũ istruẽdo dul-
citer z charitatiue. c. Nõ in discep. cogitationũ. i. non
iudicãtes male de ipõ donec appeat mãifeste. d. Nõ
em credit se mãducare oia licite: z ille est qui est instruct.
in noua lege: qui scit ceremonialia mortificata in xpi pas-
sione: z sic licite comedat cibaria phibita in veteri lege.

Epistola Pauli

Qui autem infirmus est. i. conuersus de iudaismo et non perfecte instructus de isto: sic dubitat adhuc an sibi liceat. **O**lus manducet. propter scrupulum sue conscientie: quod certum est quod olera manducare fuit licitum in tempore. Circa quod sciendum quod legalia quod ad ceremonialia obseruanda fuerunt usque ad passionem christi: unde et christus ea obseruauit et imminente sua passione agnum pascale cum suis discipulis comedit. post publicationem uero euangelii obseruatio eorum est mortifera: quod habet esse significare quod ueritas per ipsa significata non dicitur per christum esse impleta. **T**empus uero intermedium. scilicet a passione christi usque ad publicationem euangelii licitum fuit ea obseruare: maxime ueritas de iudaismo: dum tamen sibi non poneret fidem credendo firmis quod sine tali obseruatione fides christi non sufficeret ad salutem et hoc modo legunt apostoli in actibus apostolorum ea obseruasse finem quod declarat Augustinus in epistola ad hieronymum diffuse et secundum istum intellectum subdit. **Q**ui manducet. cibaria lege prohibita instructus quod ista sunt sibi licita habet. **N**on manducante non spernat. reputas eum rudem et ignarum et stolidum fatuum et melancolicum. **E**t qui non manducet. abstinento ex conscientia dubia. **M**anducantem non iudicet tamquam mandati diuini transgressorem. **D**e enim illi. scilicet de nouo conuersum et adhuc infirmum. **S**umpsit. ad fidem suam potens illum perficere et solidare. id est confirmare: propter quod non est contentus. **T**u quis es. **H**ic pro adducit quadruplex ratio ad propositum persuadendum: prima excipit ex parte illius qui iudicat tamquam stolidus: nullum enim iudicari debet nisi ab eo qui est dominus eius: quod est solus deus in proposito: et hoc est quod dicitur. **T**u quis es qui iudicas alienum seruum. quod dicitur ad te si spectat iudicare de latentibus in corde cuiusmodi sunt ista: id est tale iudicium est usurpatum quod ad solum deum pertinet quod corda intuetur: id subdit. **D**ono suo stat aut cadit. id est ad deum pertinet iudicare de casu eius et statione. **S**tabit autem per dei gratiam. **P**otes est enim deus statuere illum. id est perficere et confirmare. **N**on aliter iudicat. **H**ic ponit secundam rationem quod accipit ex parte rei de qua fit iudicium. scilicet de ceremonialium obseruatione que tunc erat indifferens ueritas de iudaismo modo supradicto et id de talibus non debet aliquis iudicari transgressor uel stolidus faciendo uel dimittendo: ex quo ueritas poterat fieri uel predictum est tamen ex causa rationabili. et habet quod dicitur. **N**on aliter iudicat diem in diem. id est ita instructus est in fide catholica quod scit discernere tempus in quo ceremonialia non obligant ab illo in quo obligant. **A**lii autem iudicant diem in diem. id est quod sicut obligant tempus passionem licentiam an: sic dicit abstinentiam a cibis ueritas a lege. **U**nusquisque in suo sensu abundet. id est in hoc dimittat proprie conscientie usque ad publicationem euangelii pactam. **Q**ui sapit diem modo predicto. **D**ono sapit. id est ad honorem diuinum quod ueritas bene potest fieri ex causa rationabili: id subdit. **E**t qui manducat. sciens sibi esse licitum. **D**ono manducat. cuius ratio subdit. **G**ratias enim agit deo. de liberatione sua ab onere legis: et de processione sui uisus. **E**t qui non manducat. abstinet a lege prohibita ex conscientia dubia: uel ut infirmum non scandalizet: ut habet infra. **D**ono non manducat. id est bene abstinet. **E**t gratias agit deo. quod sibi dedit gratiam abstinentie. **N**emo enim uisum. **H**ic ponit tertiam rationem quod accipit ex parte eius

ad quem pertinet uere de talibus iudicare. scilicet christi qui est dominus uite et mortis: et per dominum iudex. et habet quod dicitur. **N**emo enim uel. si. uiuit. id est ad propria gloria: quod tota uita hominis est ad christi gloriam ordinata. **E**t nemo sibi moritur. id est nemo debet se morti exponere pro laude propria: sed pro gloria christi mortis patienter toleranda est. sequitur. **S**ive enim uiuimus. scilicet si uiuimus. et si morimur. **S**ive enim uiuimus domino uiuimus: siue morimur domino morimur. **S**ive ergo uiuimus siue morimur domino sumus. **I**n hoc enim christus mortuus est et resurrexit ut uiuorum et mortuorum dominus. **T**u autem quid iudicas fratrem tuum: aut tu quare spernis fratrem tuum. **D**es enim stabimus ante tribunal christi. **S**criptum est enim. **U**uo ego dicit dominus quoniam mihi flectet omne genu et omnis lingua confitebitur deo. **I**taque unusquisque nostrum pro se rationem reddet deo. **N**on ergo amplius inuicem iudicemus.

Quare sper. fra. tuu. reputado eu stolidu eo quod abstinet ut dictum est. scilicet in **D**es. n. sta. an. tri. xpi. i. iudicandi ab eo. et ad hoc inducit sacra scriptura quod habet **E**sa. xlv. **U**uo ego. di. do. qm mihi fle. oe genu. tamque subditus iudicio meo propter quod coludif. **I**taque unusquisque etc. rationem reddet deo. in finali iudicio. propter quod nullum iudicare debet de alio. **C**ontra predicta ueritas est dictum saluatoris **J**oh. iij. **D**is qui credit in eum non iudicat. sed solum infideles stabunt ante tribunal christi iudicandi passive. **N**ed quod dicendum quod ibi accipit iudicium condensationis quod soli mali iudicabunt. quod dicuntur infideles. uel quod non habuerunt fidem uel quod si habuerunt in morte: mortificata fuit ex carentia charitatis et gratie. hic autem accipit iudicium retributivum per quem modum omnes generaliter iudicabunt mali ad penam. iusti ad gloriam. **N**on ergo amplius. **P**ostquam instructus superiores quibus se habeat ad inferiores monedo ne ipsos contentent. hic propter idem facit monedo ne eos scandalizet. et diuidit in duas partes. quod per prohibet eos a scandalizatione. secundum monedo eos pro oppositu de inferiorum edificatio: ibi. **I**taque. **A**d maiorem intelligentiam dicendum hic breuiter est uideendum quod dimittenda sunt propter scandalum pusillo. **E**t arguit per quod bona spiritualia sunt dimittenda. dicit enim Augustinus. **S**ed epistolam gementiam. quod ubi scismatis piculus timeat a punitione peccatorum cessandum est: sed talis punitione est bonum spirituale: quod est actus iusticie: sed etc. **P**er hoc arguit quod bona temporalia sunt dimittenda. quod bona maiora sunt quam spiritualia. **C**ontra riu arguit quod beatus **T**homas. cathartem. reperit res ecclesie cuius scandalum regni anglie. et ex hoc arguit quod bona spiritualia non sunt dimittenda cum sint corporalibus meliora. **R**atio quod ista non est de scandalum actiuo quod est dictum uel factum minus reatum passiuo occasione ruine. illud autem quod deficit a debita rectitudine non est agendum cum scandalum actiuo. sed quod intelligit de scandalum passiuo. scilicet quod sit dimittendum ne aliter inde scandalizet. **C**irca quod scilicet endum quod quod sunt bona spiritualia. quod sunt bona temporalia: spiritualia quod sunt de necessitate salutis quod sine mortali peccato pretermitti non possunt: nullum autem debet peccare mortaliter ut peccati alteri impediat quod secundum ordinem charitatis magis debet diligere propria salute quam alteri: propter quod talia non sunt dimittenda ad uitandam alteri scandalum: alia uero sunt bona temporalia quod non sunt necessaria ad salutem uel dare elemosinas ex casti necessitate: et in talibus distinguere

ad quem pertinet uere de talibus iudicare. scilicet christi qui est dominus uite et mortis: et per dominum iudex. et habet quod dicitur. **N**emo enim uel. si. uiuit. id est ad propria gloria: quod tota uita hominis est ad christi gloriam ordinata. **E**t nemo sibi moritur. id est nemo debet se morti exponere pro laude propria: sed pro gloria christi mortis patienter toleranda est. sequitur. **S**ive enim uiuimus. scilicet si uiuimus. et si morimur. **S**ive enim uiuimus domino uiuimus: siue morimur domino morimur. **S**ive ergo uiuimus siue morimur domino sumus. **I**n hoc enim christus mortuus est et resurrexit ut uiuorum et mortuorum dominus. **T**u autem quid iudicas fratrem tuum: aut tu quare spernis fratrem tuum. **D**es enim stabimus ante tribunal christi. **S**criptum est enim. **U**uo ego dicit dominus quoniam mihi flectet omne genu et omnis lingua confitebitur deo. **I**taque unusquisque nostrum pro se rationem reddet deo. **N**on ergo amplius inuicem iudicemus.

Ad Romanos

dū ē de scādalo. qz si oriat ex malicia. sicut cū aliq̄ volunt impedire bona spūalia suscitāt ad hoc scādala. z tale scādalu ē contēdū sicut dñs fecit **Mathei. xv.** de scādalo phariseoz. si at oriat ex infirmitate vel ignorātia vocatur scādalu pusilloz. pp̄ qd̄ hmōi bona sūt occultāda vel interdū differēda. q̄s qz reddita rōe hmōi scādalu cesset. si aut̄ post debitā hmōi rationē reddita scādalu duret. tā v̄ ex malicia pcedere. z sic p̄ p̄ ip̄m nō sūt hmōi spūalia opa dimittēda. Circa v̄o spūalia bōa distinguēdū ē q̄a si non sint nra s̄ pro alijs ad cōservādū nobis cōmissa. sicut bona ecclie p̄mittūtur p̄latis: q̄bus cōservatio talū icumbit ex necessitate salutis. sic ē p̄servatio depositoz talia non sūt p̄pter scandalum dimittēda sicut nec alia que sunt de necessitate salutis. Si v̄o sūt nostra sic dimittēda sunt prop̄ scandalū vitandū si oriat ex infirmitate vel ignorātia q̄s qz p̄ admonitionem

q̄ hoc iudicate magis ne ponat̄ offendiculū s̄ri vel scādalu. **Scio z p̄fido in dño iesu: qz nihil cōe: per ip̄m: nisi ei q̄ existiat qd̄ cōe eē: ille cōe ē. Si em̄ pp̄ cibum s̄r tu? cōtristat̄ iaz non s̄m charitatē ambulās. Noli cibo tuo illū pdere p̄ q̄ cri-**
b stus mortu? ē. Non ḡ blasphemet̄ bonū n̄m. **Nō** ē enim regnū dei esca et potus s̄ iusticia: z par z gaudiū in spūsancto. **Qui em̄**
h in hoc fuit x̄po: placz deo z p̄bat? ē hoib? . Itaqz q̄ pacis sūt sectemur: z q̄ edificatiōis sūt inuicē custodi-

rōnabile cesset scandalū. qz si p̄ hoc nō cessat tūc iaz pcedit ex malicia: z sic ē cōtemnendū. maxie si p̄ b̄ alijs audacia detur malefaciēdi vt dicit̄ ē. **Ad p̄mū p̄z r̄sio.** qz correctio ordinat̄ ad emendationē. z iō si pp̄ i p̄az pbabilis̄ appareat̄ maius malū cōsurgere ē dimittēda q̄s qz piculuz illud trāserit. **Ad aliud p̄z ex dictis in questione.**
p̄ **q̄** amplū. h̄ ap̄s monet supiores ad euitandū scādalu pusilloz. z diuidit̄ in duas p̄tes. qz p̄mo facit̄ p̄positū. sc̄do remouet̄ dubiū: ibi. **Nō** ē regnū dei. Et ē sciēdū q̄ p̄ charitatē fraternā v̄ eē q̄ aliq̄s nō dimittat̄ ad tēpus h̄ q̄ p̄nt̄ licite dimitti ad vitandū scādalu simplicium q̄ opimant̄ illa illicita q̄s qz sup hoc pleni? informantur de talibus at̄ erat̄ efus ciboz lege phibitoz a tpe passiois x̄p̄isqz ad publicationē factā euangelij vt dicit̄ ē. s̄. z s̄m hoc dicit̄ ap̄s. **p̄** **q̄** amplū inuicē iudicem? . i. supiores nō iudicēt̄ inferiores stolidos. si abstineāt a talib? cibis. nec minores iudicēt̄ trāsgressores illos q̄ vtunt̄ talibus. **q̄** hoc iudicate magis. sup. fienduz. **r̄** **Me** ponatis offendi. fratri. infirmis vel ignorātibz.
Scio z cōfido in dño iesu. qz nihil cōe. i. null? cib? im-
m mundus. **Per ip̄m.** qz oia bōa creauit: **Gen. j.** Vidit̄ deus cūcta q̄ fecerat z erat̄ valde bona. q̄ aut̄ postea p̄ legē aliq̄ cibi phibiti sūt: z sic facti illiciti. hoc fuit ad tēpus ad significandū aliud implendū p̄ x̄pm. a q̄ phibitiōe ab soluit̄ x̄ps. **Act. x. c.** qd̄ de? purificauit tu ne cōe dixeris. **v̄** **Qui** ei q̄ existimat̄ qd̄ cōe eēt̄ illi cōe ē. i. imūdu qz fac̄ p̄sciam de tali cōmestioe. sicut leuare festucā de terra p̄ cōsidetiā p̄ctm̄ ē durāte tali p̄scia: iō s̄dit. **q̄** **Si** em̄ pp̄ cibū. s̄. mū. **y** **Frā** tu? p̄tristat̄. i. infirmat̄ in fide ex hoc dubitās de veritate catholica. vt h̄. j. v̄ de te scādalizatur estimās te trāsgressorē. **z** **Nam** nō s̄m chari. ambulās sp̄nēdo et̄ scādalu. **a** **Noli** cibo tuo pdere illū dādo ei occasione ruine p̄ponēdo modicā delectationē cibi e? salutū. **b** **Nō** ḡ blasphemet̄ bonū n̄m. i. fama n̄ra v̄ si dem? occasione simplicib? repurādo nos trāsgressores. **c** **Nō** ē regnū dei. **Dic** p̄r remouet̄ dubiū qz posset ali-

q̄s credē q̄ abstineāt a cib? sanctificacat̄ p̄ x̄pm eē dānabile: iō dicit̄ ap̄s q̄ nihil depit̄ ei q̄ abstinet̄ ex cā rōnabili. cui? mōi ē vitatio scādali pp̄ fratre: iō dicit̄. **c** **Nō** regnum dei esca v̄ pot? . i. i comedēdo dicta cibaria vel abstineōdo. **d** **Sz** iusticia. p̄ fide formatā q̄ p̄ctā remittit̄. **e** **Et** par-

ē homi q̄ p̄ offendiculū mā ducat. **Bonū** est nō mādu care carnē z nō bibere vī nū: neqz in q̄ frater tu? offē dit aut scādalizat̄: aut isir- matur. **Tu** fidē quā habes penes temetip̄m: habē corā dō. **Brūs** q̄ nō iudicat z semetip̄m: in eo q̄ p̄bat: **Qui** at̄ discernit: si māducauerit dānat? ē: qz n̄ ex fide. **Omē** at̄ qd̄ nō ē ex fide p̄ctm̄ est. **Capi: xv.**

Debemus aut̄ nos firmiores imbecillitates infirmozū sustinere: et non nobis placere. **Unus** quisqz vestz p̄rio suo placeat in bonū: ad edificatiōnē. **Item** x̄ps non sibi placuit. s̄ sic scriptū ē. **Impro-**

ptum ad dētem pas sionū mentē p̄urbā tū. **f** **Et** gaudiū in spūcto. i. q̄tū ad expectationē p̄mitoz. **g** **Qui** em̄ in b̄ fuit x̄po. iter? in mēte. **h** **Placer** deo. i. hoc sufficit ad salutē. **i** **Itaqz** q̄ pacis. **Dic** p̄r monet̄ ap̄s supiores vt edificēt̄ inferiores pacifice z sancte cū eis cōuersādo. **d.** **Itaqz** q̄ pacē s̄ sectemur. **zē.** **k** **Noli** p̄pter escā destruere opus dei. i. fidē isirmi q̄ ē opus dei. **l** **Dia** qd̄. s̄. cibaria. **m** **Sūt** mūdavi p̄ dicit̄ ē. **n** **Sz** malū ē hoī. q̄ p̄ offēdi cū māducat scādalizādo infirmū p̄ p̄ qd̄ abstineere sic ē meritorū: iō; s̄dit. **Bonū** ē nō mandu care zē. **o** **Neqz**

i q̄ s̄ tu? offendit̄ sez q̄ infirm? p̄scia comedit̄ ex societa te alteri? . **p̄** **Aut** scādalizat̄ q̄ comedentē iudicat̄ trāsgressorē. **q** **Aut** infirmat̄. dubitādo de v̄tate fidei catholice ex b̄ qd̄ videt̄ maiores sic comedē qd̄ credit̄ illicitū. **r** **Tu** fide quā hēs penes temetip̄z habē. i. sufficit tē bi ad salutē fides v̄teroz q̄ tenes oia p̄ x̄pm purificata z nō optet̄ q̄ oīdas exteri? cū scādalo alteri? . **s** **Brūs** q̄ nō iudicat̄ semetip̄m. t. dānabile reddat̄. **t** **In** eo q̄ p̄bat̄ i. scit̄ eē sibi licitū tū dimittit̄ ex charitate frātra? pp̄ scādalu vitādū. **v** **Qui** at̄ discernit. talē cibū credēs nō eē licitū. **zē** **Si** māducauerit dānat? ē. qz nō ex fide. i. ex cōscia facit̄ hoc. s̄ p̄sciam z oē tale ē p̄ctm̄ sic leuare festucā credēt̄ q̄ hoc sit̄ p̄ctm̄ mortale. **zē** **In** ca. xliij. vbi d̄z in p̄stil. **Ad** maiorē intelligentiā dicendoz. hoc videntū ē bre uiter.

Utrū bona spūalia sit̄ pp̄ scādalu z dimittēda. s̄lt̄ z bona spūalia h̄ plene i sc̄da secūde. q. xliij. ar. vj. vij. z. viij. vbi sūt oia q̄ h̄ tradūt̄. z plura alia notabilia ad hoc p̄tinet̄ vide ibi. zē. **Caplm. xv.**
Debem? at̄. Postq̄ ap̄s oīdit̄ q̄lit̄ se dñt̄ h̄ie ad mīnores i euitatiōe mali. h̄ p̄r idē oīdit̄ i p̄mōtione boni. circa q̄ p̄ ponit̄ suā instructionē. sc̄do suā excusationē: ibi. **Cert?** s̄. p̄ma i duas. qz p̄ hortat̄ maiores vt i firmos sustineāt. sc̄do vt eos ad bonū pmoueat̄: ibi. **Pro** p̄ter qd̄ suscipite. p̄ma adhuc i duas. qz p̄ p̄mittit̄ instructionē. sc̄do s̄dit̄ oīonē: ibi. **De?** at̄ patie. **Prima** adhuc in duas qz p̄ ponit̄ instructionē sc̄do ex dicit̄ p̄cludit̄ q̄ndā cōclonē: ibi. **Quēctiqz** scripta. p̄mū at̄ p̄suadet̄ dupl̄. p̄t̄ mo rōe. d. **a** **Debem?** at̄ nos fir. imbe. isir. sustinē. sic i corpe nālī mēbra firmiora vt nerui z ossa sustinēt̄ alta debilitōra. **b** **Et** nō nob placē. i. p̄p̄riā volūtātē q̄rere s̄ magis bonū cōe: iō s̄dit̄. **c** **Unus** quisqz ve suo. zē. ad edificatiōnē. i. mal̄ at̄ nō debem? q̄rere p̄rimis placere. sc̄do ad hoc iducit̄ exēplū x̄pi. d. **d** **Item** x̄ps nō sibi placuit. i. p̄p̄riā volūtātē n̄ q̄siuit. **Jo. vj.** Descēdi de celo nō vt faciā volūtātē meā. **e** **Sz** sic scriptū ē. p̄s. xliij. **f** **Im-**

Epistola Pauli

propria improperantiū tibi ceciderūt sup me. vba sūt xpi loqntē ad patrē q̄r facēt p̄ris voluntatē improperia sustinuit iudeoz dicentū sibi. Samaritan⁹ es tu z demoniū habes. Joh. viij. Et ipi i cruce p̄dētī. Dach q̄ destruis templū dei zc. Math. xxvij. z hec improperia redudabāt in deuz patrē. iō sic dicit xps
Impropria ipropantiū tibi ceciderūt sup me. p̄ illa ei ipropria itēdebāt in dei xpm confundere
Quecūq̄. h̄ ex p̄dictis infert̄ quantā p̄clusionē. s. q̄ ea q̄ sūt i scriptura facta potissime de xpo sūt ad n̄ram vtilitatem
Cactio ē n̄ra instructio z p̄ōit̄ ibi q̄druplex vtilitas nob̄ p̄ueniēs ex scriptura p̄ma ē claritas itelligētīe q̄ notat̄ cū d̄r. Quecūq̄ scripta sūt ad n̄ram doctrinaz scripta sūt. sc̄da ē soliditas tolerantie. ibi. Et p̄ patiam. sc̄da ē suauitas in t̄ne leticie. ibi. Et p̄ solatōz scripturaz. q̄rta est securitas obtinende glorie ibi.
Spem h̄am⁹ ē ei spes certa expectatio future b̄nitad̄nis ex gr̄a z meritis proueniens.
De⁹ at̄. h̄ p̄r ad iugit̄ suā orōnē ad p̄dictoz p̄pletōz z dicit. de⁹ at̄ patie z solatij. i. dator patie in aduers⁹ z solatōis p̄ tribulatōnē thobie. iij. **L**achrymarōz z fletū gaudiū z exultatōnē infundis. m̄ **P**er vobis id̄m̄ s̄p̄e. i. idē me cū desiderātes mutuū p̄c̄m. n̄ **S**c̄dm̄ ih̄m̄ xps. i. fm̄ doctrinā e⁹ o⁹ p̄rnanimes. q̄r̄ ad idēritatē crudelitatis. p̄ **O**no ore. q̄r̄ ad idēritatē p̄fessionis. q̄r̄ vt d̄m̄ ē s. x. ca. Corde credit̄ ad iusticiā. ore at̄ p̄fessio fit ad salutem. q̄ **H**onorificetis deū zc. q̄r̄ ad vnitatē opis. q̄r̄ fides si ne opib⁹ mortua ē. **P**ropt̄ q̄d. h̄ p̄r monet̄ supiores vt inferiores ad bonū p̄moneāt. Circa q̄d p̄ p̄ōit̄ suā exhortatōz. sc̄do subiūgit̄ suā orōz ibi. de⁹ at̄ spei. Circa p̄mū dicit. **P**ropt̄ q̄d suscipite iuicē. p̄curādo charitatiue alit̄ bonū. **S**ic z xps accepit vos. i. curā accipiēdo h̄ūanitatē n̄ram oib⁹ cōem. s. iudeis z gētib⁹. mēbra vero d̄nt̄ p̄formari capiti. z iō q̄libet xpian⁹ dz p̄curare bonuz fr̄is sui. lz at̄ accepit h̄ūanitatē iudeis z gētib⁹ cōem t̄n̄ ali q̄n̄ diuersimode p̄curauit iudeoz z gētib⁹ salutē. q̄r̄ iudeis p̄dicauit i p̄sona p̄pria z q̄dāmo ex debito. z h̄ ē q̄d dicit̄ **D**ico em̄ iesum xpm̄ misit̄ fuisse circūcisiois: p̄dicādo iudeis circūcisiois. nō sic at̄ gētib⁹. iō dicit̄ math. xv. nō sūz missus nisi ad oues q̄ perierunt domus israel. **P**ropt̄ v̄ritatē dei ad p̄firmādas p̄missiones p̄m. licz em̄ salus iudeoz z gentiliū sit p̄ viā gr̄e simplr. t̄n̄ q̄rtum ad iudeos ē ibi rō debiti aliq̄r̄ in q̄rtū ad v̄ritatē dei p̄tinet̄ iplere p̄missa p̄rib⁹ iudeoz facta in legez p̄phetis. q̄ data fuerit solis p̄rib⁹ iudeis. ps. cxlvij. **N**ō fecit talit̄ oī natōnī z iudicia sua nō manifestauit eis. Et sic sal⁹ gentiuz magis est p̄ viā misericordie. q̄ lz lex z ap̄he loq̄bant̄ de eadez vocatōe ad fidē xpi. t̄n̄ lex nō fuit data p̄rib⁹ eoz. nec p̄phetie. vt d̄m̄ est p̄ q̄d subdit̄. **G**ētes at̄ sup̄ misericordia. diuinit̄ eis p̄cessa. **H**onorare deū. s. d̄nt̄ verb̄ aut factis. **S**ic scriptū est. ps. xv. **P**ropt̄ea p̄fite-

bor tibi in gentibus. i. faciā te p̄fiteri ab illis credentibus z sunt verba filij ad patrē de deuotōe gentiū. accipiēdo t̄n̄ mystice in q̄rtū dauid cui⁹ ē v̄bū. vt ibidē d̄m̄ fuit. erat figura xpi p̄fecti⁹ ipletū fuit i xpo q̄s in d̄o. **A**lte d̄o auctes hic allegare z de vocatōe gentiū ad fidē xp̄m̄ i f̄alē sensuz simplr itelligūt
Et i: ex d̄ic̄ Esa. xxxv. **M**etami zc. vbi trāslatō n̄ra h̄z letabit̄ d̄m̄ z iustia **E**t itez. ps. cxvij **L**audate omnes gētes d̄m̄. s. deuotione vestra. **E**t rursus esa. xj. **E**rit radix yesse. i. xps fm̄ carnem exiens de yesse. **Q**ui exurget a mortuis. **R**egē gētes. tūc em̄ data ē ei p̄ris in celoz in fra Math. vi. **I**n eū gētes spabūt: q̄ vocate ad fidē h̄nt̄ spem p̄sequēdi p̄ ipm̄ vitā eternā. **D**e⁹ at̄. h̄ p̄ōit̄ suā orōnē ad dictoz p̄pletōnē d̄i. **D**e⁹ at̄ spei. i. dator spei. **R**epleat vos oī gaudio. spūali. **E**t pace. p̄ q̄tē passionū q̄ turbāt animam. **I**n credendo. **D**icit. q̄ fides fojata ista facit. **P**ro-

abundetis in spe. p̄ cōmulum meritorum. **E**t virtute spūsancti. cuius sunt principaliter opera meritoria. quia se habet ad libez arbitriuz: sicut sessor ad equum. **C**ertus sum. hic ap̄stol⁹ ponit suā excusatiōnem z primo de hoc q̄d romanis scribit: secundo q̄ eos adhuc non corporaliter vistravit ibi. **P**ropter quod. Circa primum primo excludit falsam cām quam posset aliq̄s opinari de sua scriptura. scz. q̄ reputaret eos illiteratos z simplices. z sic sua scriptura necessario indigentes quam remouet dicens. **C**ertus sum aut̄ fr̄es zc. z hoc sciebat p̄ beneficentiā que est ei⁹ effectus. **R**epleti omni scia. p̄tinente ad salutē. **P**ropt̄ possitis alteruz mōnere. i. nō solū p̄p̄iam vitā regere. h̄ etiam aliorum. **I**nduct⁹. hic p̄r exp̄m̄it veram cām sue scripturę. scz debitum officij sui. q̄ erat apl̄s gentiū. z diuiditur i duo. q̄r̄ primo oñdit̄ hui⁹ officij. sc̄do ei⁹ effectum. ibi. **H**abeo igitur. Circa primum dicit. **I**ndacius scripsit vobis ex pre. i. breuiter z succincte. **T**anq̄ in memoriā vos reducens. de his q̄ scitis in habitu z non vos aliq̄s ignotum docēs. p̄pterea dixit. s. vij. ca. **S**cientibus ei legē loq̄z **P**ropt̄ gr̄am q̄ data ē mibi. i. apl̄tis. **I**n gentibus sanctificans euangeliū. i. sc̄m̄ oñdens z p̄dicans. **P**ropt̄ fiat oblatio gentiū accepta. i. oblatio quā offerunt gentes per fidem xpi sit accepta deo p̄ri. **I**n spūscō. i. p̄ gr̄am spūs sanctificata. z nō p̄ legales obseruantias. **H**abeo igit̄. hic p̄r oñdit̄ efficacitā officij sibi impositi primo q̄r̄ sua predicatio ex anctē xpi erat z hoc ē q̄d dicit̄. **H**abeo igitur gloriā in xpo iesu. i. auctoritatē officij a xpo habeo. **A**d deum. i. ordinatam ad honorem diuinū: sc̄do q̄r̄ executio sui officij non solum erat per verba sicut predicatio p̄fendo ap̄stoloz. h̄ etiam per miracula virtute xpi facta ad p̄firmatōz p̄dicatōis apl̄i. iō dicit̄ **N**ō ei audeo aliq̄d loq̄ zc. sic faciebant̄ pseudo apl̄i a

Ad Romanos

xpo nō missi. **f** Verbo z factō. qz a xpo habeo vbu p-
dicatiōis z factū miraculosū vbi cōfirmatū: iō subdit.
g Et. p idest. **h** In virtute signoz. qstū ad minora mi-
racula. **i** Et pdigioz qstū ad maiora. pnr cōcludit effi-
caciā sue pdicatiōis in effectu z p expmit extēsiue. d.

k Ita vt ab hirlm
p circuitū vsqz ad il-
lyricū loc^o ē i sine
grece vñ noia q ma-
re illyricū. z scdo itē
siue. qz pdicauit vbi
alij n pdicauerant z
sic fuit ibi maior la-
bor. qz maiora loca
nō erant disposita p
pdicationē alioz. et
hoc ē quod dicit.

l Sic aut pdicauit
z. z pz ex dictis lit-
tera. pnr adducit ad
ppositū quēdē Esai.
ly. **m** Quib^o nō
ē annūciatū de eo vt
debut. s. gētilēs qz p
pdicationē pauli fu-
erūt illūiati p fidem
xpi. qz de xpo nō au-
dierūt p pphas sicut
iudei. nec p alios a-
postolos. sicut alij gē-
tilēs qb^o pdicauerat
sic mathe^o egyptijs
pdicauit z alij alijs
gētib^o plurib^o qbus
iā ante pdicauerat.
n Propt qd. Dic
pnr excusat se apłs
de h q romanos ad
huc corporalē n vñ visita-
tūit pmo declarās

sui aduentus impedimentū. scdo amoto impedimento p
mittit suū aduentū: ibi. **n**ūc vo. tercio ad hec cōplēda pe-
tit orōnis suffragiū: ibi. **o**bscuro igit. Circa primuz dicit
Propt qd ipediari plurimū venire ad vos. qz plurimo tē-
pore apłs fuit occupat i pdicādo gētib^o i pnb^o grece. q
p magna pte erat seducte a pphis pphanis. z a falsis pph-
tis an pdicatiōes apłi vñ pnr sic patebit. j. dño cōcedēte in
alijs eplis. **o** **n**ūc vo. h pnr pmittit suū aduentū. d.
nūc vo. vlti^o. **p** Locū n hñs i his regionib^o. i. n ha-
bēs necessitatē ibi manēdi ampli^o. qz lz n oēs eēt puerfi
tū p ciuitates z loca erāt p aplm epi z p sbri ordiati. q ad
cōuertendū residuos z istruendū puerfos sufficiebat asqz
pntia apłi. pp qd festinabat ad alia loca maiora i qb^o icū-
bebat pdicādi necessitas. **q** Cupiditatē at hñs venien-
di ad vos. qz ciuitas romana tot^o orbis terraz erat capita
iuea. **r** Cū i hyspaniā pficisci cepo. sicut ei pdicauerat i
ouēte ita desiderabat hoc facē i occidēte: vbi ē hyspania.
s Spero q pteritēs videāvos. p hoc inuit q nō intēde-
bat ibi diu morari. eo q petr^o apłs cū suis discipulis erat
rome. z sic pdicatio pauli nō erat ibi sic nēcia. sicut i hys-
pania. **t** Et a vobis deducar illuc. qz tūc hyspania erat
romans subiecta. vtz. j. **u**at. viij. **v** Si vo. pri. ex pte
fruit^o fuero. i. delectat^o i puerfatiōe z in fide vñ. z sic acci-
pit h frui large. **x** **n**ūc aut. i. anqz vado romā.
y Proficiscar irim ministrare sanct^o puerfi. n. ad fidē ma-
nētēs irim vt eēt pfectōis exēplū cetis abrenūciabāt oi-
b^o frenis qstū ad ppteratē: vtz. act. iij. vt liber^o orōi. vaca-
rēt z pdicatioi pp qd vocāt h sancti z apłi solliciti fuerūt
vt alij cōuersi q n abrenūciabāt suis bonis terrenis sustē-
tarēt eos suis elynis. z hoc negotiū petr^o z iohes recōmē-
dauerūt **p**anlo. vtz. **Gal. ij. z ipe sollicitē fecit vtz. bic.**

z Probauerūt. i. pnsenserūt. **a** Macedonia z achala
i. cōuersi de tris istis. z p hoc itelligunt cōuersi de alijs lo-
cis. **b** Collationē facē aliquā. i. donationē d bōis suis
c In paupes scōroz. i. q sūt de nūero scōroz. **d** Et debi-
tores st. s. vt hoc faciāt eis. **e** **n**ā si spūalium eoz pnci-
pes facte sūt gen. qz
pdicatio euāgelij ex-
iuit a irim vt frequē-
ter dt. ē. s. **f** **n**ūc
z i car. i. necessarijs
ad vitā corpālē.
g Ministrare eis sic
ei plat^o debēt sup^o
ex debito necessitatē
eo q sūt pdicatores
ex officio. ita alijs q
faciūt hoc ex grā de-
bēt debito honesta-
tis. **h** **n**ūc igit cū
psūmauero. assignā
do eis elynam p me
missā. **i** Proficiscar
p vos i hyspaniā
ita ei pponēbat face-
re. **k** **n**ūc ei qm
ve. ad vos i abū. bñ.
xpīventā. i. i abūdā-
tia bonoz spūalium:
sicut **Gen. xxx.** dixit
iacob ad labā. **h**ndi
xit tibi de^o ad introi-
tū meū de multiplicā-
tione bonoz spūalium
z magis pprie bene-
dictio dñi de multā
plicatiōe bonoz spi-
ritualium. Circa prem-
istā duo sūt notanda.
pmuz ē sollicitudo
apłi circa ecclesiā dñi

a bauerūt em macedonia et
b achala: collationē aliquāz
c facere in paupes scōroz q
sūt in hirlm. **placuit** ei eis
d z debitores sūt eozū: nam
si spūaliū eoz pncipes fa-
f cti sunt gētilēs: debēt z in
g carnalib^o ministrare eis.
h **n**ūc igit cū psūmauero et
assignauero eis fructū hūc
i p vos pficiscar i hyspaniā
k **n**ūc at qm veniēs ad vos
i abūdātia bñdictōis xpi
l veniā. **obsecro** ergo vos
frēs p dñm nrm ihm xpz z
p charitatē sc̄ispūs vt ad-
iuuetis me in orōib^o vris
p me ad deū vt liberer ab
infidelib^o q sūt i iudea z ob-
n sequij mei oblatō: accepta
p fiat in urlem sanctis: vt ve-
niā ad vos in gaudio p vo-
q luntatem dei vt refrigerer
r vobiscū **Be** aut pacis sit
cum omnibus vobis amē

qz publicato euāgelio i pnb^o oriet^o festinabat irim ad mi-
strandū vltre necessaria sc̄is: inde celerit romā trāsics ad
pdicandū vbu dei i pnb^o occidēt. ex q nra negligētia oñ
dit de rephēbilis. scdm ē qz ex dict^o vñ q paulus i hyspa-
nia pdicauit: c^o pñiū vñ dicere decretū: dt. xi. c. **Quis** neicē
at. f. q de apłis sol^o petrus docuerit i his puincijs. ytalīa:
gallia. hyspania. aphrica z sicilia. **Propt** qd dicit aliqui
q paul^o pdicare pposuit i hyspania supposita dei volūta-
te. sicut dt h pp qd vey dixit. lz ibi n fuerit ipedimēto sup-
uentēte. **Alij** vo dicit q i hyspania pdicauit. z h dicit ysi.
i li. de ortu z de obitu scōroz. z idē vñ dicē **Hiero.** in li. illu-
striū viroz. q paul^o i prima satisfactiōe a nerone dimissus
i occidētis pnb^o pdicauit. **Ad** decretū at rñdēt aliq q nō
negat simplr i hyspania paulū z i alijs dicit puincijs pdi-
casse: h dicit q hoc nō legit. **Sz** hoc vñ qd dt **Act. vltio.**
paulū biennio rome fuisse z ibidē disputasse z docuisse: q
tū ē i ytalīa: de q loquit decretū sicut z de hyspania pp qd
z alit pnt dicit q irētio decretū ē q null^o pdicauit vel ecclesi-
as cōstituit in dict^o puincijs. nisi petr^o vel alij ex ordiatio-
ne z iussioe ipi^o z hoc mō paul^o i ytalīa z hyspania nō pdi-
cauit. **o** **obsecro.** h pnr apłs petit orōnū suffragia vt i-
pleant pdicta. qz cūdo irim ab insidijs iudeoz ei immir e-
bāt i via z termino multa picula sicut hūit p reuelationē z
pauit ex enētū: act. xx. iō dicē. **obsecro** at vos frēs p dñm
zē. z pz lia vsqz ibi. **m** **Et** obsequij mei oblatio. i. elyna
p obsequū meū gētib^o oblata. **n** **Accepta** fiat. s. deo ad
gloriā. **o** **h**act^o patipib^o ad eoz indigentia releuandaz
p **Et** veniā ad vos i gaudio. officio dicto pacto.
q **Et** refri. vo. p receptionē spūaliū bonoz p multas tri-
bulatiōes illatas mibi. **r** **De** at pa. pfirmatō ē pdictio
rū. **In** ca. xv. vbi dt i postil. **Impropia** impropanitum

Epistola Pauli

tibi occiderunt super me.

Impropia ipropantū deo ceciderunt sup xpm. quia
1 nō recipiēdo xpm: deo q̄ xpm misit ipropati sunt
2 et impropia ceciderunt sup xpm. q̄ q̄si blasphem⁹ ab
eis occidit vt in glo.
3 p̄terea p̄stitebor tibi
in gentibus.

¶ Additio.

Hec auctoritas ps. Con-
fitebor tibi i
gentib⁹. nō my-
sticē s̄ pp̄ie ad l̄am
intelligit de xpo q̄ cō-
fiteri facit credentes
fideles de gentibus
vnde statim s̄bi n-
git in ps. Faciens
misericordiā xpo suo
dauid et semini eius
vsq̄ in seculū. xpi ei
regnū q̄ de semie da-
uid fact⁹ est fm car-
nē ad Rom. i. ē vsq̄
i seculū. q̄ regnū ei⁹
nō erit finis rē.

¶ In eo. ca. vbi dicit
tur in postil. Et itez dicit Esa. xxxv. **¶** **I**etamini gentes.

Hec auctas q̄ allegat ab aplo cū dicit. **¶** **I**etamini gē-
tes cū plebe ei⁹. nō ē in Esa. s̄ poti⁹ in Deut. xxxij
vbi dicit. **¶** **L**audate gētes cū plebe eius. vbi hebraica
veritas h̄. **¶** **I**etami gētes vel exultate gētes cū plebe ei⁹. q̄
qdē auctas ad l̄am intelligit de vocatōe gentiū. vt ibidē
fuit plene expositū i additōe sup illud verbū. **¶** **L**audate gē-
tes. vide ibi.

Ica. xv. burg. culpate aplm si uerē q̄si falsaz fece-
rit allegatōz dicēdo. **¶** **E**t itez Esa. ait. **¶** **I**etami gen-
tes cū plebe ei⁹. dicit em burgē. q̄ illa allegata au-
ctoritas nō ē in Esa. s̄ Deut. xxxij. hic s̄ burg. p̄sumptōz
dico duo. p̄ q̄ burg. male emēdat allegatū apli. q̄ qd alle-
gat Deut. nō p̄sonat intētiō apli fm verba. nec fm sensus
patet p̄mū. q̄ nō h̄ ibi. **¶** **I**etami gētes. s̄ h̄ **¶** **L**audate gen-
tes pplm ei⁹. patet scdm q̄ nō corūdet illa l̄sa intentionē
apli. q̄ ibi assignat p̄ cā dicti vidētia cū subdit. **¶** **Q**uia san-
guinē suoz suoz vlciscet. h̄ at cā dicit apli nō ē vindicta
s̄ gl̄a. q̄ vocatio iudeoz et gentiliū. vñ p̄ cā leticie gentis
cū plebe apls aūcedent dicit. **¶** **P**ropt̄ veritatē. s̄. p̄missio-
nū. vocauit de⁹ iudeos p̄ plebē significatos. et p̄ misicor-
diā vocauit gētilēs p̄ gētes significatos. p̄terea idē apls
Cōfitebor tibi in gentib⁹ rē. et itez. **¶** **I**etami gētes cū ple-
be. s̄. rōe talis vocatōis nō vidētia q̄ describit Deut. xxxij.
Nō est igit multū mirandū q̄ burg. postillatorē inuadit
q̄ aplo nō pepcit. **¶** **C**ōtra igit p̄sumptōz eiusdē burg. dico
fm q̄ apls recte Esa. allegat q̄ Esa. xxxv. h̄ sensus quez
h̄ vult apls quib⁹ i alijs verbis. **¶** **A**it em Esa. de leticia de-
serte iudee et solitudinis. i. gētilitatis. put expōit ibi postil. et
burg. ibi eū nō reprehendit. **¶** **E**t cā h̄ leticie ē vt ibi dicit p̄gre-
gatio gentis et plebis in vnā ecclesiā xpi: et sic illud ca. in
sensu consonat h̄ aplo.

¶ **C**api. xvj.
¶ **Q**uimēdo aut vobis. **¶** **P**ostq̄ apls instruit roma-
nos in morib⁹ verbo p̄dicatōis. h̄ p̄r idē facit exē-
plo imitatiois. p̄ponēs eis q̄sdā p̄sonas imitabiles
et dicit in duo. q̄ p̄ p̄ponit exēpla ad imitandū. scdo ad
p̄seruandū. ibi. **¶** **S**alutat vos. p̄ in duas. q̄ p̄ p̄ponit imi-
tāda. scdo vitanda vt opposita iū se posita magis eluce-
scat scda. ibi. **¶** **R**ogo at vos. p̄ma adhuc i duas. q̄ p̄ noiat
p̄sonas sibi familiares. scdo cōes. ibi. **¶** **S**alutate appelen.
p̄ma i tres q̄ p̄ noiat p̄sonas sibi familiares rōe bñficij. se-
cūdo rōe meriti. ibi. **¶** **S**alutate ephenerū. scdo rōne p̄sonij
ibi. **¶** **S**alutate ampliātū. p̄ma adhuc i duas. q̄ p̄ salutat q̄

¶ Additio.

sonas sibi familiares rōe bñficij sibi et alijs fci cōit scdo sibi
bi sp̄alit̄ ibi. **¶** **S**alutate p̄scā. **¶** **C**irca p̄mū dicit. **¶** **C**om-
mēdo. i. p̄mēdabile scribo. **¶** **P**hebe sorores n̄fam. s̄.
religione xp̄stantis. n̄ p̄gnatōe carnis. **¶** **Q**ue est in
misterio ecclie q̄ ē cēchris. ē ei cēchris port⁹ maris. p̄pe co-

¶ Cap. xvj.

¶ **Q**uimēdo autēz
vobis phebez so-
rores nostraz q̄ ē i
misterio ecclie q̄ ē cēchris
vt eam suscipiat̄ in dño:
digne sc̄tis et assistatis ei i
q̄cūq̄ negotio v̄ri indigu-
erit. et em ip̄a quoq̄ assistit
i multis et mihi p̄i. **¶** **S**aluta-
te p̄iscā et aquilā adiuto-
res meos i xpo iesu q̄ pro
maia mea suas ceruices sup
n̄ posuerūt q̄b⁹ nō solū ego
gr̄as ago: s̄ et cuncte ecclie

o sie gentiū et domesticā ec-
clesiā eoz: salutate ephene-
tū dilectum mihi q̄ est pri-
mitiuus asie in xpo iesu.
Salutate mariā q̄ multuz
laborauit i vobis. **¶** **S**aluta-
te andronicū et iuliā p̄gna-
tos et p̄captiuos meos q̄
sunt nobiles in apostolis
et q̄z an̄ me fuerūt in xpo iesu
Salutate ampliātū dilectis-
simū mihi i dño. **¶** **S**alutate
vrbānum adiutorē n̄r̄m in
xpo iesu: et stachū dilectum
meū. **¶** **S**alutate appellē p̄-

et vnā misit p̄ phebe: p̄ thymotheū aliā. **¶** **D**igne sc̄tis
.i. vt decet sc̄tos. **¶** **E**t assistatis ei rē. q̄z int̄ p̄uersos ad
fidē romē aliq̄ erāt de familia ip̄atoris. vñ phil. vl. dicit. **¶** **S**al-
utant vos q̄ sunt de cesaris domo. **¶** **E**t em ip̄e assistit
adiuando et ministrando mihi et alijs beneficia.
¶ **S**alutate p̄iscā. h̄ p̄r noiat p̄sonas inuitabiles et sibi fa-
miliares rōne bñficij sp̄alit̄ sibi imp̄si. d. **¶** **S**alutate p̄-
scā et aquilā. erat aut p̄iscā vxor aquilē iudei cui p̄ponit eam
apls. q̄z pus creditit et ordo gēte p̄ponēd⁹ est ordini natu-
re. vt q̄z erat magis famosa. **¶** **A**diutores meos i xpo
iesu. h̄ b̄ act. xvij. vbi hec mulier noiat p̄scilla sicut iohā-
na et iohānita. d̄ em act. xvij. q̄ paulus misit cū eis i co-
rintho cū fuissent expulsi de roma p̄ claudiū imp̄atorem
et cū eodē paulo inde recesserūt. mora seditōe s̄ paulum a
iudeis. **¶** **Q**ui p̄aia mea. i. p̄ vita mea seruāda.
¶ **S**uas ceruices supposuerūt. exponēdo se p̄iculo mor-
tis. nec h̄ fecerūt s̄ ordinē charitatis. q̄z sciebāt vitam pauli
magis necessariā ecclie. p̄p̄ qd cā sine p̄p̄te vite p̄pone-
bant ex magna charitate. **¶** **Q**uib⁹ nō sol⁹ gr̄as ago
rē. q̄z fecerunt p̄ cōi vtilitate ecclie. **¶** **E**t domesticas
eoz ecclesiā. i. p̄gregatōz eoz fidelīū in domo eoz.
¶ **S**alutate ephenerū. h̄ p̄r exp̄mit p̄sonas sibi famili-
ares rōne meriti p̄ rōe fidel. q̄lis fuit ephenerus. de quo
subditur. **¶** **Q**ui ē primitiu⁹ asie. i. regenerat⁹ in xpo
et sic fuit exēplar alioz ad credendū. et q̄ h̄o h̄at⁹ erat. ro-
mā iuerat ad alios instruendū. scdo rōe meriti in op̄atōe
ibi. **¶** **S**alutate mariā. **¶** **E**rat em ciuis romana laboras
ad cōem pacē p̄uersoz ad fidē. iō subdit. **¶** **Q**ue mul-
tū laborauit p̄ nobis. vñ et ip̄a dissensionē orientē int̄ eos
eo q̄ iudei p̄ferebāt se gentib⁹ et ecouerso. vt dcm est supra.
j. ca. denūctant aplō itaq̄ ei q̄ posset p̄desse vel velle. ter-
cio rōe meriti in p̄dicatōe. d. **¶** **S**alutate andronicū et
iuliā rē. erat em iudei natōe. et forte de tribu apli et multas
tribulatōes sustinuerūt. sicut ip̄e p̄ noie xpi. **¶** **Q**ui s̄
nobiles in aplis. erant em de lxx. xpi discipulis. iō subdit.
¶ **Q**ui et ante me fuerūt i xpo. q̄z p̄r vocati ab eo.
¶ **S**alutate ampliātū. h̄ p̄r noiat p̄sonas sibi famili-
ares rōe consortij. et noiat h̄ tres. s̄ nō exp̄mit vbi associant
runt eū p̄z l̄a. **¶** **S**alutate appellen. h̄ p̄r p̄ponit exē-
pla p̄sonaz min⁹ sibi sp̄alit̄ et p̄ q̄rū ad exēpla i fide. scdo
do in bona op̄atōe. ibi. **¶** **S**alutate triphenā. scdo q̄rū ad ex-
empla p̄cordie. ibi. **¶** **S**alutate anstribū. **¶** **C**irca p̄mū pōt q̄
tuoz exēpla de fide. **¶** **P**rimū ē p̄ ea virilit̄ pugnādo. cam
dicit. **¶** **S**alutate appellen. p̄bū in xpo. i. p̄bat̄ in si-

Epistola Pauli

Quod nunc patefactum est. s. tpe none legis. s. Per scripturas prophetarum. apertis referatas. Luce vi. Apertuit illis sensum ut intelligeret scripturas. s. s. com pceptu eterni dei. i. s. in ordine ei. qz etnallit disposuit fieda in tpe. v. Ad obe. fi. in cunctis gentib. i. ut cuncte geres obediat fidei.

Cogniti soli sapienti deo. hoc refert ad illd qd pdicitur tpb. etnis tacti.

Per ihm xpm. qd e mediator nre ad reducendū nos i deum.

Cui. s. xpo a donoz qd e reuerentia i testimoniu virtutis exhibita in xpo ei hoie sūt oēs virtutes et charismata.

Et glia: qd e honor exhibitus alicui corā multis honor aut exhibitus xpo hōi corā scriis et angelis.

In secula seculoz amē. i. etnallit e eterne glie nos pncipes faciat qd cuz pte et spūscō vivit et regnat in secla seculozum. amen.

In ca. xvj. vbi dicit in postil. tpb. etnis tacitum.

Additio. dicit aut mysteriū xpi tēporib. etnis tacitū. Na lz ex aliq pte antiqs patribus fuit cognitū. tū plene a nullo erat pstitū qusqz suo tpe per ipm xpm fuit reuelatū. et p scripturas pphetaz ab eo referatas restitucaturz vt in glo.

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Postilla fr̄s Nicolai de lira sup epistolaz pauli ad corinthios incipit. Ca. j. Jul. vocat ap̄ls hic incipit scda epla Pauli ap̄li q incipit scribere grece in pcedenti ei epla pscripterat romanis latine. et diuidit in duas ptes. qz p̄io scribit aliqb. ecclesijs. secūdo spūalib. psonis scda ps incipit in p̄ma epla ad t̄m. p̄ia diuiditur in sex partes s̄m numez ecclesiay q patebunt psequendo dño cedente. Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Quod nunc patefactum est. p scripturas prophetarum s̄m pceptū eterni dei ad obedientiaz fidei in cunctis gentibus cogniti soli sapienti deo. p ihesum xpm cui honor et gloria in secula seculorum Amen. **E**xPLICIT epistola Pauli ad Romanos.

Incipit prologus in primā eplam ad corinthios.

Epla p̄ia ad corinthios multas causas diuersasqz cōplectit. Quaz p̄tē relatōe fr̄m agnouit apostolus. Partim ipoz corinthioz sunt lris indicate. Nonnullas x̄o p officij sui cura: aut ordinat: aut emēdat. et varijs curatōibus medet: diuersa infirmitate languētib. Nam apud eos primū curat disensionis viciū: qd multi pseudo aploz vnitatē itulerit scidētes ecclie. vt proprij nois facerent sectatores qd his exprobrat x̄bis apostolus. Hoc aut dico. q vnusqzqz v̄m dicit. Ego quidē sum pauli: ego autē apollo: ego x̄o cephe: ego aut xpi. Et obliq hoz se dicit facere noim mentionez vt multo magis erubescāt id facere sub falsoz aploz noib. qd etiā si sub pauli et petri fiet noie displiceret. Scda cā ei inducitur q p̄ne oblit reuerētie: vt orem sibi nō erubuit facere s nouerca. Qd facin̄ licet fornicatōz appellaue rit ap̄ls. tū ita p̄denauit vt in vltionē facti auctore talis opis dyabolo iudicauerit deputandū imposta iudicioz et litū tercia q̄ stione. Quarto loco matrimonioz iura tractatur his

ti comedauerat gram dei p qua iudei et gentiles in vna s̄re ecclesia p̄iūcti. et p qua hnt charitatie ad inuicē colligari. Sc̄a vo p̄fert in ecclie sac̄is. et iō post eplam ad Rom. in q fit s̄mo de xpi gr̄a cōueniēter ponit eplē ad corinthios in qbus eplis eos instruit de ipis sac̄is. et diuidit i duas ptes s̄m duas eplaz in p̄ma ap̄ls instruit corinthios de ecclie sac̄is. i sc̄a d sacramentoz mistris. In hac aut epistola p̄io p̄mittit ap̄ls salutatōz. sc̄o p̄leqt suā intentōz. ibi. gratias ago. In salutatione vo tria p̄it. p̄mū est ex pte p̄sone saluantis dicens. a Paulus vocatus ap̄ls. s̄o vo h̄ no minis pauliz modus sue vocatōis ad apostolatū ponunt. s. j. ca. ad Rom.

Quinto loco virginitatis cōsiliū velut e vicino p̄iūcti. Sexto loco de escay lnia disputatur. Septimo atqz octauo loco de attōdendo viris: et mulierib. velando capite: ac sac̄oz cōiōne p̄cipitur. Mono loco emulatio q diuersitate donoz spūaliū nascebat s̄ber emplo mēbroz et corporis castigatur. Decimo resurrectōis spes multis et argumentis et rōnib. approbatur: Altiō de colligendis ad necessitatē sc̄ozum noie charitatis cura vt edificatio cultui iponitur. In terferūtur his pauce q aut vt qbusdā v̄r p̄dēt ex superiorib. aut hnt lz prias tū puulas actōnes. **E**xPLICIT prologus.

Incipit argumentum.

Corinthij sunt achaici: et hi s̄nt ab aplo quadiert x̄bū x̄itatē et subuersi sunt multifarie a falsis ap̄lis. Quidem a phie x̄bosa eloq̄ntia. alij secta legis iudaice inducti sunt. Hos reuocat apostolus ad veram fidem et euāgelicam sapientiā scribēs eis ab epheso p timotheum discipulum suum.

ExPLICIT argumentum. **I**ncipit epistola ad Corinthios. j.

Capitulum. j.

Paulus vocatus apostolus ihu xpi per voluntatē dei et sostenes frater ecclesie dei que est corinthi: sancti tatis in xpo ihesu vocatis sanctis cum omnibus qui inuocant nomen domini nostri ihesu christi in omni loco ipsoz et nostro.

ptes s̄m duas eplaz in p̄ma ap̄ls instruit corinthios de ecclie sac̄is. i sc̄a d sacramentoz mistris. In hac aut epistola p̄io p̄mittit ap̄ls salutatōz. sc̄o p̄leqt suā intentōz. ibi. gratias ago. In salutatione vo tria p̄it. p̄mū est ex pte p̄sone saluantis dicens. a Paulus vocatus ap̄ls. s̄o vo h̄ no minis pauliz modus sue vocatōis ad apostolatū ponunt. s. j. ca. ad Rom.

Per vo. del. s. p voluntatē b̄nplaciti mali vo plati s̄t per ei voluntatē signi q d̄i p̄missio inēstuz a deo p̄mittunt i tali officio. c. Et sosthenes frat. hūc ar ap̄ls secū. ponit i salutatōe qz detulerat ad eū defecto corinthioz. tāqz ad eū q p̄desse poterat et volebat et ne corinthij crederent ipsuz sosthenē h̄ fecisse nō ex charitate. s̄ alia cā. iō ap̄ls posuit ipsum in salutatōe corinthioz tāqz oprantē salutē eoz et per h̄ oīderet q sosthenes charitate fraena motus detulerat ad ipm defecto corinthioz sc̄o ponit personā saluatā d.

Ecclia di. i. cōgregatōi fidelium. e. Que e corin. q̄tu ad fideles in ciuitate habitantes. f. Vocatis sanctis qz p̄ gram diuie vocatōis venerant ad sanctitatem. g. Cū oib. q innocant nomen dñi et. q̄tū ad fideles habitates nō solū in ciuitate s̄ etiā in tota diocesi. iō s̄dit. h. In oi loco ipoz. i. s̄iecto iurisdicōi ep̄i et alioz illi ecclie sic ministroz.

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden

Circa p̄mū considerandum q ap̄ls in epla pceden